In congregationibus quæ factæ sunt super 4.or primos illos ar.los multa et varia dicta fuere à Pribus circa quest. illam de pastorum residentiam, cuius (inquam) iuris esset, diuini an humani? Et ne obliuioni omnia uel plurima eorum tradantur, visum est quest. illam tractari debere in hunc modum.

Sensus inprimis quest. hic est. An Patriarchæ, Archiepi et epi aliique inferiores pastores, denique an omnes illi, quibus commissa est animarum cura, illamque acceptarunt voluntarie seu libere per se ipsos residere teneantur personaliter in suis ecclesijs, munusque pastorale agere, et ipsas oues sibi commissas pascere præcepto christi seu iure diuino uere proprie et immediate? hic in quam est sensus, in quo quest. tractabitur.

ex quo sequitur iure humano et ecclesiastico teneri, extra du- bium esse, et certum apud omnes. æque etiam certum est dictos pastores omnes iure diuino teneri curam habere labo- rare et curare, ut munus pastorale adhibeatur ouibus, easque pascant verbo et sacramentorum ministerio et exemplo, modo hoc fiat per ipsos met personaliter, modo per alios. quod hoc (inquam) sit iuris diuini, immo naturalis et etiam humani nulli dubium esse potest, uelut nec est. Status ergo quest. hic est. an inquam per se ipsos personaliter nisi vera et le- gitima causa impediantur, dictum pastorale munus exhi- bere teneantur.

Quesitum est etiam de Patriarchis Archiepis et alijs, et non de summo ipso Pont. ex eo etiam, quod nunquam venit in dubium quin sum- mus ipse Pont. diuino iure et christi præcepto teneatur illo dicto christi, pasce oues meas. quod quidem et Petro et in eo suis

UGR Biblioteca Universitaria

omnibus successoribus præcep.m fuisse nulli unquam dubitarunt

Sed An in Petro ipso, omnibus epis et inferioribus pastoribus idem qd petro jussum fuerit á chrô, nonnulli dubitarunt.

Dubium hoc et questionẽ, credunt nõnulli; ex hac alia pendere sint ne epi omnes vere proprie et immediate á chrô Instituti, et an ab eo sit eorum potestas eque ac petri vel ejus successorum potestas, ac ita immediate ut petrus ipse et sui successores ab eodem sunt instituti; qd est querere an Eporum potestas sit juris diuini seu á jure diuino, vel an a summo Pont. hanc habeant immediate esto et á chrô mediate! cogitant .n. si eporum ptas et jurisdictio est á summo Pont. immediate et nõ sic immediate á chrô, obligationem quoque residendi et per se ipsos munus suum exercendi, juris esse humani Et nõ diuini, et écontra si eorum ptas et jurisdictio sit immediate á chrô, erit et obligatio chrj præcepti et sic juris diuini.

Et quia multi etiam ex pribus esto crederent residentiam personalem esse juris diuini, asserebant tn, aut non expedire aut nõ necc.m fore, aut superfluum esse id declarari et deffiniri per sacrum concilium, et hoc quidem diuersis respectibus et cõsiderationibus, alij .n. dicebant nõ nihil forte derogari hac declaratione dignitati et auctoritati summi Pont. ac perinde debere illum prius cõsuli in re adeó graui et ardua, nonnulli vero non decere, aiebant, tam sero post 1562. annos hanc rem tractare, Et in rigurosam disputationem et cum hereticos qui veritatem adeó certam dubitationi subijciamus, Alij forte non habentes animum

residendi

residendi, et sub pretextu dispensationis habite á Pont. excusatos se eē á personali residentia credentes, nolebant hanc rem diffiniri, imo et aliqui repugnante conscīa eo q videront rem hanc displicere Pont. et leg. legatis subterfugia querebant, aserentes id debere differri in aliud tēps cum agendum esset de dogmatibus aut de sacramento ordinis —

Ideo inquā, tractabimus et id qd precipuum est, An s. hec obligatio sit juris diuini et naturalis, ān tm̄ humani et deinde et 2°. loco an illo premiso et cōcesso seu habito pro vero, expediat sit utile immo necc.m rem illam diffiniri et declarari per sctam synodum.

sed quia et nonnulli ex prībus, qui inter eruditiores numerabant dixerunt id nō eē necesse, ob id qd jus humanum ecclesiasticum ita obligat parem qz vim obligandi habet sub pena etiam peccati mortalis, sicut jus ipm diuinum, et q qui nō resident, et sic nō obediunt juri humano seu ecclesiastico ita obliganti, neqz et obedient juri diuino explicato veluti innumeri hoīes nō obediunt preceptis decalogi, et fuit primus qui hoc dixit magna vi et conatu fr. Thomas ord. predicator̄ eps caven., hac inqz de causa, ut huic obiecto et satisfiat anteqz ad questiones per conclusiones respōdeamus id breuiter premittemus, quid jus diuinum sit et humanum, quantumqz distat ac differat et in quibus lex diuina ab humana et ecclesiastica, et q magni referat ob nulla obligatione aliquam et legē immediate eē a deo et christo vel á rōne et naturali, aut ab homine etiam si sit summus Pont. —

Jus diuinum est quicqd deus immediate precipit siue per se ipm siue per alium, dummodo ipse sit author Juris et qui precipit, Et quia quicquid na seu ro nalis dictat, itaq homines nali lumine agnoscunt ee debitum, et se teneri ad id faciendum uel cauendum, deus ipse nae author precipit, ois. n. lex nae et naliter hominibus impressa a lege dei eterna deriuat', ideo oe Jus nae Jus diuinum est, sed quia aliqua et deus instituit et precepit que luminis nalis vires excedunt, nec solo lumine agnoscipot, quia neqs finis super nalis inquem ordinant', ideo hoc et Jus diuinum est, esto non sit nale, Et solet vocari Jus positiuum, quasi super additum seu sup positum Juri nali, Et no hoium mentibus naliter impressum, innotescit aut nobis hoc Jus per sacram scripturam, seu per ecclam hac rone nobis proponentem illud tanqs sit a deo, per angelos prophas nomine dei loquentes, dicentesqs hec dicit aut precipit dns, qcunqs. n. id verum est, q dns precipit, non homo, uel nedum homo, illud Jus diuinum aut preceptum ee dicimus. Humanum aut Jus illud ee dicimus cuius homo author est, non deus imme diate, licet hoc ipm q homo Jubeat, a deo habet. Velut. n. creaturs aliquas immediate a deo sunt, producunt, uel creant, alie aut no nisi mediantibus causis secundis, sic et precepta aliqua dei sunt immediata, ut de quibus paulus, dico inqt, non ego sed dns, alia uero ab hominibus sunt, ut de quibus Idem Paul. dico ego non dns.

Distant aut non paum lex diuina et humana, et pur differentie reduci ad quatuor precipue, quas. S. Tho. doctr. collegit

Hugo de S. Victore li. 1° miscellaneorum inst. humanitas et mali quosque et [illegible] tali non solum videre ss et videre potuerunt et adhuc quotidie sermonem dei foris audiunt et cotenent et

quasi adhuc [illegible] illi lumen videre non [illegible] si deum cognoscere potuisset ita quasi isti [illegible] dicta divina audita respueret si [illegible] sapore gustaret valeret / sic nunc multi sermones divini cotenent quasi si sciret esse verbum dei non cotenneret. Vingn. et sermo dei et [illegible] hebreos. 4. c. et audiens sermone dei si scit esse [illegible] deum non [illegible] ita cotenneret ut iudei [illegible] nonnisi [illegible] cognovissent non [illegible] crucifixissent. 1. cor. 2. [illegible] cognoscerent. ps. 9. non est deus in conspectu eius inquinate vie illius in omni tempore, auferuntur iudicia tua a facie eius. Eusebi. [illegible] [illegible] hoc [illegible] consuetudo peccandi ut quo plus peccat homo minus videat [illegible] [illegible] [illegible] et sic minus cognoscit deum [illegible] peccatum sunt tenebre [illegible] [illegible]

colligit ex illo ps. 18. lex dni immaculata, convertens animas, testimonium dni fidele, sapientiam prestans parvulis, quibus verbis quatuor excellentias continent quibus lex divina excedit humanam. 1a illo primo verbo lex dni immaculata, i. nullam peccati turpitudinem permittens, sed omnia puniens, quod quidem lex humana non potest, si n. vellet omnia mala auferre multa etiam bona tolleret et boni communis utilitas impediretur quare ut nullum malum non punitum et non prohibitum remaneat, necessarium fuit legem divinam supervenire, que omnia peccata prohiberet. 2a dicta continet verbo illo convertens animas, ergo non solum exteriores actus, sed etiam interiores lex divina dirigit precipit aut prohibet, lex vero humana non tamen potest, quia ~~[illegible]~~ de his potest homo legem facere tantum, de quibus potest iudicare, hec autem sunt exteriores actus non interiores, qui latent, non ergo attingit perfectionem virtutis que consistit in utrisque actibus, lex ipsa humana attingit vero divina. 3a differentia continet illo verbo testimonium dni fidele, quo continet certitudo veritatis et rectitudinis ipsius legis divine, que non est in lege humana propter incertitudinem humani iudicij de rebus precipue contingentibus et particularibus, circa que contingit diversa esse iudicia hominum, ac ex illis diversas et contrarias leges procedere, quare ut homo absque omni dubitatione scire posset, quid ei esset agendum, quid vitandum, necessarium fuit, ut in proprijs actibus lege divinitus data, qua constaret illum errare non posse, dirigeret. 4a autem dicta continet illo verbo sapientiam prestans parvulis, in quantum lex divina ordinat hominem ad finem supernaturalem et divinum

bre hec autem quo [illegible] tenebre [illegible] lucis et [illegible] quod videt in luce magis majores [illegible] videt quia quo majores tenebre minus lucis et [illegible] hoc festus sic [illegible] non est deus in conspectu eius ergo inquinate sunt vie illius in omni tempore: et [illegible] quia auferuntur iudicia tua a facie eius: ideo non timor dei ergo oblivio dei et [illegible] peccatum / et omissio operum bonorum ergo exercenda opera bona [illegible] preceptorum [illegible] et [illegible] [illegible] ps. 118 [illegible] intellexi: [illegible] 58 cum effuderis esurienti animam tuam et animam

in mea afflicti repleveris orietur in tenebris lux tua et tenebre tue erunt sicut meridies, non si legeris studueris impressis operatus fueris intelliges cognosces. Verum est amandatis tuis intellexi non inquit [illegible]

data tua intellexi: sed amandatis: ab obsta tore mandatorum: qui est deo vero suo amanda tis intellig. mandata dei et voluntas dei nec bene mandatis inveniet est bonum ostium eternum nisi in domo dei esse amandatis: manda tarum: nullus est qui velit esse a consiliis ii quis cognovit sensum dei aut quis consilia rius eius fuit: non ergo consilia quae non mutat consilium non potest atte rirhum in consiliis sup filiis hominum. i. enim esse amandatis vult nos esse: ut sint aliqui amessa a scecretis et calaribus: deus vult nos esse amandatis sic erunt viae nostrae pu rae munde quia in mandatis dei sunt puri ut munde ig. deus in conspectu in eius et eius judicia. ut qui cum calcat lapides pro ossos: et steterit qui non videt: 4

qui excedit proportione et vires facultatis humane, atque ideo illo non accedit lex humana, nec finem illum attingit immediate, sed lex tamen divina aut supernalis, que proportionata fuerit ipsi supernali. / et prius hec quatuor differentias reducit ad quatuor genera causarum prima ad genus cause materialis, 2a ad genus cause formalis. 3a ad efficientem causam 4a ad finem sive finalem causam. / ut sic quatuor generibus causarum prestet divina lex ipsi humane. Et quantum quatuor hec capita legis divine prestant illi legis humane, tamen lex ipsa divina prestat humane, quam sententiam alias est. S. Tho. habet nam. 12e q. 99. ar. 3. inquit, lex divina principaliter instituitur ut ordinet homines ad deum. humana vero hominis ad invicem. Illud autem, homines scilicet ordinare ad deum scopus precipuus est et ultimatus utriusque. hoc autem. i. homines ordinare ad invicem consequens est et sub illo, scopus divine legis, primus autem et immediatus humane legis. eandem sententiam habet ar. 4. et q. 100. ar. 2. 5. et q. 98. ar. 1. ubi ait finis legis divine felicitas eterna, et homine inducere seu perducere ad hunc finem. humane vero legis finis temporalis tranquillitas civitatis est, cohibet n. ab exterioribus quibus potest perturbari. / et esto lex humana ecclesiastica attendat et intendat finem supernalem, politiaque civilis et politica virtute tamen propria ferat humana est et hominis, non immediate attingit illum finem, nec homines sufficienter dirigit in illum, sed virtute ipsius divine legis. / ex his facile innotescit quantum referat, lege ne divina an humana aliquid.

UGR Biblioteca Universitaria

aliqua homini praecipiat. Et perinde quaestio est referat pas-
tores animarum, ex divino praecepto ante omnia ad munus suum
pastorale teneri. Sunt enim leges divinae, aeternae, perpetuae
immobiles seu immutabiles seu indispensabiles, omni consue-
tudine in oppositum imprescriptibiles, semel enim loquitur Deus
et secundo idipsum non repetit, quia semper et perpetuo loquitur.
Sunt enim verba ipsius certissima et infallibilia perpetuaeque
veritatis; sunt contra leges humanae temporales mobiles seu
mutabiles incertae et variabilis veritatis dispensabiles
a consuetudine delebiles. Valet enim consuetudo adversus quam-
cumque legem humanam. Habent divinae leges vim illam
obligandi quasi infinitam, infinitus enim est legislator, a
quo vim illam immediate sortiuntur. Humanae vero ab
hominibus sibi [?] auctore vim et potestatem obligandi habent
quasi finitam et limitatam. Et licet multae leges hu-
manae sub poena etiam peccati mortalis obligent, id tamen non
ab homine ut sic et immediate sed a conformitate et consonantia
cum lege et voluntate divina habent; divina vero proxime ab ipso
Deo.

Fuit etiam quaestio dubitatum (ut habet gerso. tracta. de vita
spirituali), obliget ne lex humana an possit sub poena pecca-
ti mortalis; esto jam requeat hoc dubitari, et tamen neque
suo tempore, neque antea licuit dubitare nec dubitatum fuit
teneantur ne pastores et praelati legitima cessante causa, per-
sonaliter residere, et per seipsos munus pastorale exercere
sub poena peccati mortalis; quod evidens signum est, semper
pro certo et rato habitum fuisse lege divina et divino prae-
cepto eos teneri. Ex hoc satis constat illos qui in se differre

negat differre legem
[?] divinam a lege humana,
[?] in ratione obligationis
[?] confundit quod [?] dis-
[?]guit, et ordinem
[?] ecclesiasticae hierarchiae. et
[?]omni doctrinam quam
[?] Apostoli et deinde
successores posuerunt.

asserebant legem divina an humana scirent prelati, neri attendentiam operemq[ue] vim obligandi duas illas leges habere. Et quisq[ue] attente considerare voluerit quantus amor sit deo p[re] hominibus debeat[ur], quantaq[ue] suis legibus reve[rent]ia et honor p[re] humanis ipsis legibus, et quanto magis addicto[rum] lex ipsa dei, que lex mentis amoris et [...] est, hominibus praestet ad illam met exhibenda[m] et adimplendam quam lex ipsa hominis et humana, non difficile intelliget, imo experimento cognoscet quam fortius et intimius moveat consideratio et judicium hoc, deus hoc precipit et [...] quam illud homo precipit, no[n] deus.

contemnendum [...] est quod illi p[at]res asserebant, ho[min]es e[ss]e co[n]tra legem divinam audacter peccare, ut co[n]tra decalogum, et gravius no[n] residentes peccaturos, si res hec juris divini e[ss]e declaret[ur]. P[ri]mo n[am] et ipsis sibi co[n]tradicunt, nam si gravius peccabunt, ideo est q[uia] lex divina majore[m] vim et p[ot]estatem h[ab]et obligandi. Deinde inconsulte deus fecisset suas leges ho[min]ibus promulgando, easdemq[ue] saepe repetendo juxta id Esa. 28. manda remanda [...] inco[n]sulte et le[gislator] gislator civilis et ecclesiasticus ea e[ss]e prohibendo q[uae] lex divina prohibet ut symoniam usura[m] et reliqua, et suas quidem leges saepissime inculcando et renovando. [...] co[n]sulte e[ss]e satisfecissem concilia multa q[uae] leges erant tam humane, aut velut talia credebant ab ho[min]ibus divini e[ss]e juris diffiniendo, ut vocalem co[n]fessio[n]es, septem sacra[menta] [...] et multa alia. Inmerito ergo quidam ex patribus accusabant ep[iscop]um Mutinen[sem] q[uod] dixisset divina[m] legem et humana[m]

fimibus

finibus differre, cum (ut dictum jam est) sententia sit Divi Thomae et verum dictum. [adde] quod est facile, quod et omni ultimatum et quod dicitur terminativum finis rationem habet, ut habet omnis terminus, cum lex ergo divina et humana obiectis et terminativis et formalibus differant, quia rationes obiectorum formales quas attingunt necessarium est differre, quia divina rationem supernaturalem quasi attingit, non autem sic humana lex, consequens est divi-, nam legem et humanam finibus proprijs et immediatis differre ut virtutes morales habent proprios fines immediatos penes quos differunt, ut sunt bonum justitiae bonum fortitudinis, bonumque temperantiae, esto unus sit ultimatus finis omnium earum, legisque divinae et humanae, imo omnium rerum creatarum, ut unum est primum efficiens earundem, unusque primus motor.

Jam ergo his premissis questioni ipsi principali quatuor conclusionibus respondemus. et earum 1a sit.

hec est 2a e. Prelati omnes seu Pastores curam animarum habentes jure divino constituti sunt, eorumque potestas a christo immediate est, sicuti et Petri ejusque successorum.

hec est p(rim)a e. 2a concl. ijdem Prelati seu Pastores jure naturali, quare est et divino (quia omne naturale divinum est) per se ipsos pastorale munus agere et personaliter residere tenentur.

3a concl. Jure est divino positivo (evangelij Apostolorumque et sacris litteris expresso, aut ex his evidenter deducto) dicti pastores per se ipsos et personaliter munus pastorale exhibere et residere (causa legitima cesante) tenentur.

4a concl. esto dicti Prelati seu pastores non essent a christo immediate instituti, nec ab eo esset immediate eorum potestas, tamen obligatio personaliter residendi, et per se ipsos munus

quum exercendi, legitima et cessante causa, et juris divini
et ethici precepti est.

– has conclusiones primum probabimus, deinde argumenta adversariorum contra illas non difficile solvemus. –

Ad primam igitur deveniendo conclusionem. non obstat imprimis munus hoc pastoricium spirituale esse, salutemque animarum et finem supernaturalem concernere quominus obligatio ad illud juris naturalis esse possit. Veluti, habito per christum hominem verum, deum quoque verum esse, quequidem veritas supernaturalis est, ea tamen premissa hic homo christus super omnia venerandus totoque corde diligendus est jure misso, ac lege naturali, ita et habito precepto munus ipsum prelatorum in finem illum beatum, felicitatemque supremam tendere, ad illam quoque adipiscendam esse necessarium, naturalis obligatio ac necessitudo insurgit in acceptantibus voluntarie tale munus, ut illud per se ipsos exequantur, et tanto naturalis est ius, quanto prestat anima ejusque salus, corporis saluti; omnibusque aliis inferioribus. – hoc ergo premisso – Probatur conclusio.

1 Imprimis, illud est naturalis juris seu legis, quod homines naturali ratione et lumine preediti omnes et conformiter judicant esse debitum, sic est in proposito, nullus enim est hominum, qui re hac intellecta et credita, non id asserat, ut veluti est ex terminis ipsis, nominumque notione sufficientissime constet, sicuti una ex illis propositionibus, quas quis auditas intellectasque statim probat et si nulla esset scriptura, que hoc diceret, sed fide illa tamen supposita felicitatis eterne, et cognitione habita muneris ipsius pastoricii, ejusdemque connexionis et ~~[illegible]~~ necessitudinis ad finem eundem –

Deinde. semper et ubique, omnique tempore et apud omnes homines

etiam

etiam ethnicos quoquomodo suos haberent sacerdotes fuit creditum et pro certo habitum eos teneri munus suum exercere, qd vel voluntarie aut ob stipendia acceptarunt eosque male agere, ac vituperio dignos esse, qui suscepta munera negligenter fraudulenter aut inique agerent. hec aut omnia nota sunt evidentes juris seu legis naturalis.

Praeterea. ante omnem legem et statutum positivum, imo omni humana lege sublata Pastores, quibus animarum cura est imposita, ab illisque suscepta, non ea agere que salus animarum exigit, non residere et pascere oves per se ipsos, legitima cessante causa, est malum injustum et iniquum, non enim est adiaphoron sive indifferens neque bonum, ut evidentissime constat, malum ergo, quare et lege aliqua seu jure prohibitum, et contrarium preceptum quare naturali lege. qd quidem verum est nedum in hoc munere altissimo et excellenti, summa arte verum et in omnibus aliis officiis et mechanicis, veluti rex est in suo regno eodem jure residere tenetur, et praesides in urbe. Pastor et Decurio, paterfamilias quicumque Et demum artifex quicumque, quicumque est homo munus qd cumque seu officium susceperit, ad idemque se obligavit, pro quo exercendo singularis persone industria eligitur et queritur, ut eiusdem generis et nominis, licet non eiusdem gradus sint omnes dicte obligationes, nec quid peculiare habent animarum pastores hac in re pre aliis, sed arctissimam pre omnibus obligatione uti munus est altissimum infinitique momenti.

Nomina q. quecumque ipsis pastoribus ab scriptura sacra imponuntur, illorumque officia sunt adeo aperte eorumdem obligationis

actiones q(ue) per se ipsos exercendas indicant ut nullus qui
eorundem nominum significationes capiat possit ullo modo tra-
here dubitare. Vocant. n. in sacris litteris et vere sunt
aut ēē debent. Pastores, doctores, lux, sal, duces, praesules
forma gregis, advocati, directores, gubernatores, epi, cu-
ratores praelati, multisq(ue) aliis nōibus similibus, specu-
latores, operarii, quae oīa evidentissime indicant et significant
officia per se ipsos quorum sunt nōia adhibenda, ut constare
poterit cuicumq(ue) q(ui) nominis significationes peculiariter considera-
verit, veluti An lux per aliud alucere ipsa possit seu lus-
trare, et sal nisi per se ipsum condire, formaq(ue) per quid
aliud adesse, et sic de oībus aliis.

Nomē deinde sacerdotis, quo apud antiquos et S(anc)tos doctores
epi cōmunissime significabant, sicut dum beatus Chrisost.
dixit de sacerdotibus pauci salvantur, quippe ob strictissimā
eorum obligationē, tres dicunt habere ethimologias, est
n. sacerdos .i. sacra docens, sacra dans, sacerque dux, quae
tria eorum munia praecipua indicant, tenet. n. verbo et doctri-
sacrorum seu sacramentorum exhibitione, seu administratione
opere deinde et ex(empl)o. oves populumq(ue) sibi cōmissum pascere

Sacerdos est .i. sacer ordo. vel a sacrificio d(icitu)r .i. sacrificias.

exempla ēēt omnium aliorum officiorum quae in republica sunt,
eorumq(ue) artificum hanc pastorum obligationē à maiori et
fortiori arg(ument)o cōcludunt, quando haec ars animarum guber-
nationis oēs alias eminentissime continet, si. n. Rex
in regno praefectus in urbe, dux in exercitu, Nauclerus in
navi, paterfamilias in domo, et in familias ēē, advocati
Iudices, denique oēs suis locis ac muneribus exercendis

legitima

legitima cessante causa clerent, multo fortius quibus animarum salus commissa est; quanto munus hoc altius est minusque per alios exerceri potest, quare hi pastores iamque maiori diligentia ac examine prae alijs omnibus eliguntur aut eligi deberent, ut in quibus peculiariter magis arduiusque singulares industriae excellentesque conditiones elegantur et requirantur.

Et si unicuique deus mandauit de proximo suo, quod mandatum seu praeceptum nemo naturale esse dubitauit, quod unicuique est semper praeceptum, quanto magis credendum est unicuique pastori de ouibus suis earumque spirituali salute mandasse.

Quale deinde opus, iure omni humano sublato, residere utiliter et proficue iudicabitur?, non ne bonum equum iustum et debitum? lege ergo aliqua, quare naturae quae dei est. quale est legitima causa cesante, non residere? et omni iure humano sublato, non ne malum iniquum et iniustum?, contra legem ergo naturae ac dei. estque praeterea munus hoc et opus animarum saluti eternaeque felicitati consequendae apprime necessarium. et dicetur non esse praeceptum iussumque a deo omnium mentibus impressum? non spectat hoc ad optimum et prudentissimum gubernatorem infinitique sapientiae, ut in re adeo necessaria adaequate non sufficientissime prouiderit? talis autem est deus naturae legisque auctor.

Comparantur deinde et assimilantur praui iniqui que pastores et in scriptura sacra et a sanctis doctoribus mercenarijs, furibus latronibusque ac lupis, meretricibus suos infantes

exponentibus, tyrannis injustisque gubernatoribus, secordibusque hominibus ac in suo munere negligentissimis, omni denique hominum infami generi, pessimaque nomina vitiorum hominum et pravorum hominum loco stissimorum nominum, quae que stissimum muneris indicant imponunt; haec autem omnia vere indubitate, ab omnibus credita et sanctis doctoribus non probant obligationem hanc esse de jure naturali et dei lege; certe nec eorum ipsis manifestissime ostendit.

Res praeterea tam ardua gravissima infinitique momenti qualis haec est hominis tamen fuit permissa dimissaque: neque deus curavit per se ipsum rem tantam praecipere: qui minus ardua graviaque, nec tanti momenti per se ipsum disposuit nec hominibus dimissit.

Unde et maxime gravissime que poenae et ardissimae ut excommunicationis suspensionis, depositionis, fructuum amissionis, ac eorundem perceptorum restitutionis aliarumque castigationum non residentibus aut munus pastoricium iniquae seu socorditer exercentibus imponunt. non ne apertum argumentum est magni esse piaculum, et non tamen contra legem hominis, tot poenas exhiberi, et tot tantasque esse adversus iniquos pastores declamationes haberi: dubitarent ne sancti praesules et Pastores ut Athanasius Basilius. grego. Amb. Aug. et reliqui imo et dubitassent homines quique bono sensu et naturali lumine praediti, imo et pravis et corruptissimis moribus si in hujus rei consilium adducerent? evidens igitur est juris naturalis esse hanc obligationem, ab illoque emanare, et ex dicendis adiungendisque his in aliarum conclusionum confirmationem evidentius fiet.

Et antequam ad 3.am conclu. deveniamus que asserit Jure divino positivo seu nō nāli teneri pastores residere personaliter et per seipsos 52.am questionem tractabimus, quae habet potestatem epōrum a chrō fore immediate, utrumque divino eos institutos in Petrum eiusque successores, de cuius veritate credunt multi, quod quamquam conclu. veritatem pendere, esto aliter sit in re. sed tamen ut illis hoc obm tollamus, id clare ostendemus, chrum ipsum instituisse epōs, ab eoque esse immediate eorum potestatem, adducemusque imprimis in huius veritatis manifestatione novi Testamenti loca.

Math. 16. et. 18. et Petro et omnibus aliis Aptis promissit chrus daturum se claves regni celorum potestatem quae ligandi et absolvendi et dixit tibi dabo claves regni celorum. Et quodcumque ligaveris super terram &c. idem postea omnibus, que cumque ligaveritis et solveritis &c. non dubium quin re promissit ita adimpleverit, omnibus enim dixit, Ecce ego mitto vos sicut agnos in medio luporum, Et sicut missit me pater et ego mitto vos. Luc. 10. omnibus enim accipite spm sanctum quorum remiseritis pecc.a &c. Jo. 20. Et iterum item in universum mundum et predicate evang.m omni creature. Et. 1. cor. 12. et quosdam quidem posuit deus in ecc.a primum aptos 2.o prophetas 3.o doctores. ad ephe. 4. et ipse dedit quosdam quidem aptos, quosdam autem prophetas, alios vero evang.as, alios autem pastores et doctores ad consumationem sanctorum in opus ministerii in edificatione corporis chri. et actu. 20. attendite vobis et universo gregi in quo vos sps sanctus posuit epōs regere ecc.am dei quam acquisiuit sanguine suo. Sunt et innumera alia loca in novo testa.to quae hoc quidem probant, ostendunt etiam Juris Ecci. Jlla et hec que adducta sunt

[Marginal note:] ...ilius de vita solita, ... c. 23. hoc ab ipso chrō ...conur, qui potius post ... suum pastorem consti... Petre. n. inquit, amas ... pasce oves meas, et ...iter omnibus pastoribus ...storibus eandem potestatem ...buit, cuius sig.m est ...mes ex equo ligant ...solvunt, quemadmodum. ... concilio magno lateranen... ...sti extra de summa tri. ... fide catho.ca c. firmi... §. unavero dicit, et ...hoc sacram.m nemo potest ...cere nisi sacerdos qui fuerit ordinatus secundum ...s ecclie, quas ipse ...sit Aptis eorumque successoribus Jhs chrus. ... electus pp. et habet ... d. c. in novo testa... ...dunt, ceteri vero Apti cum eodem s. Petro pari consortio honorem et potestatem acceperunt ... nec vul... ...ctro. 1. et. 6. q. 1. ex Papa Tio. c. oves Pastorem suum nō reprehendant, plebs epm nō accuset, nec vulgus ...cum arguat, quia nō est discipulus super magistrum, epi. n. a deo sunt iudicandi, qui eos sibi oculos ...

UGR Biblioteca Universitaria

B. cipria. lib. 1. epta 3.
jnqt, neqz n. aliunde
hereses obortę sunt, aut
nata sūt Schismata
q̄p inde q sacerdoti dei
nō obtemparatur, nec
vnus in ecc.a ad tps
sacerdos et ad tps judex
vice chri cogitatur, cui
si frm magisteria diui
na obtemparet fraternitas
vniuersa, nemo ad,
uersū sacerdotius
collegium qcqz moueret
nemo post diuinū ju
dicium, post populi suf
fragium, post coepis,
coporz cōsēsū iudi,
cē se, nō iam epi, sed
dei faceret.
idem lib. 4. epta. 9.
dicit, credere q indig
ni et incasti sunt qui
ordinant, qd aliud
est q̄p credere q non
á deo, nec per deum
sacerdotes ejus in ecca
constituant. Etc.
loqz de epis.
ibidem, neqz hoc
iacto, sed dolens
profero, cum te iudice
dei constituas et chri
qui dicit ad Aptos
ac per hoc ad oēs prę,
positos, qui Aptis vi,
caria ordinatione su
ccedunt, qui audit vos me audit, et q reijcit vos, me reijcit. Etc.

diuini eē præceptm personaliter residendi, in cōfirmatione
3.e cōclusionis reliqua adducent, que et sunt pro huius con
clusiōi, et q hic adducta sūt illi q̄ poterunt et in ejus
eam qz probant.

Constat. p. in veteri testamēto sacerdotes á deo institutos et
electos imo et reges et duces ut Moses et Josue Saul. Da
Aaron Samuel et reliqui. cumqz noui Testai sacerdotes
et munere et dignite præstent illis, nō minus sunt á chro
constituti et positi.

Nec obstat q media Electione aut ministerio hominū Eli
gant seu instituant, quominus á deo et chró Eligi et con
stitui dicant, nō n. minus Mathias Aptus fuit á chró da
q̄p Petrus et alij, Paulus s. et Barnabas, nec minus Nico
laus et alij miraculose Electi aut magis habuerunt ptates
á chró q̄p alij, qui uel á populo uel á canonicis, uel á su
Pont. immediate juxa diuersitatē et varietatē tpōz fuerunt
Electi et Eligunt, hoc n. ministerm hominum necelle est
ne quis se ingerat munerj prætextu q á deo vocatus sit
sed cōgruit et necessum est constare de dei vocatione exte
riori aliquo hominum ministerio, est. n. hęc suauissima dei
prouidentia et dispositio, seruata in Electione regū Pontificum
seu sacerdotum.

Pretea si ministerm hoc medium et œconomia hominum ob
staret quominus sic assumpti dicerent á chró deo imme
constituti et positi, nō ita immediate Petri successores ut
ipse Petrus suam haberent ptatem á chró, quare nec eqe
immediate jure diuino haberent ptatem et eandem exer
cere tenerent, quando Petrus á chró ipso nullo medio hominis
ministerio

idem D. cipria. de simplici. prælatorz tracta. 3. nemo fratrē mēdatio fallat, nemo fidei
veritatē perfida prævaricatione corrumpat, epatus vnus est, cuius á singulis in solidum
pars tenet, ecc.a vna est, que in multitudinē latius incremēto fœcunditatis extendit, quo

UGR Biblioteca Universitaria

Ministerio fuit vocatus, alij vero media hominum Electione, non eque et immediate Mathias et Paulus, nam hic absque medio hominum ministerio, ille autem non ita fuit assumptus.

Deinde cum Paucissimi aut nulli jam epi crearentur Electione seu creentur immediate à summo Pont. sed ex eius voluntate ab alijs epis consecrentur et ordinentur, non et immediate ab ipso summo Pont. essent constituti, nec ab ipso proxime et immediate haberent potestatem, quasi hoc non obstat quominus ab ipso dicantur instituti et constituti immediate, et non obstabit quominus à chro etiam dicantur proxime habere suam potestatem, esto ministerio Papae medio illam acciperant.

Praeterea potestas auctoritativa et excellentiae et adhoc quod est instituere epos illisque dare potestatem, atque ad omnium aliorum sacrorum effectus, in chro est, ut n. deus est, auctoritativam habet potestatem, et ut homo excellentem, alij oes et summus Pont. ministerialem tm. 1. ad. cor. 4. sic nos existimet homo ut ministros chri, et dispensatores ministeriorum dei. Actiones vero et effectus non ministris seu instrumentis, sed praecipuis agentibus attribuuntur, Chrus n. ut ait .b. Aug. est qui baptizat, consecrat, ordinat, et reliqua oia, quibuscumque ministris seu instrumentis vtatur, neque minus ipse chrus remittit pecca. quibus remittuntur medio baptismate seu absolutione, quam quibus solo verbo, ut dum dicebat remittuntur tibi pecca. Illud n. spectat ad potestatem excellentem chri, qui solo verbo absque usu sacrorum

---

... multi radij, sed ... fonte vno, et rami ar- ... multi; sed robur ... tenaci radice fun- datum, et cum de fon- te vno riui plurimi de- fluunt, numerositas ... diffusa videa- tur, exundantis copiae ... vnitas tn ... in origine est. ... quae omnes ra- dij; oes rami; omnes riui ab vno habent originem, sole, arbore, fonte eque immedia- te, ita omnes epi ab vno chro ./. et vide ... alludere Cyp. ... ad illud Deuth. ... participatione spe- ciei plures homines sunt vnus homo, ita par- ticipatione epatus, omnes epi, vnus eps. ... qui dicunt Petrum ... fuisse Aplos epos Dei ... locum tenent aut ... Scrip. vbi illos fecerit, et dicat qd ... Chrus Luc. 22. ... et mar. vlt. ... 20. ergo d. epis die Penthecost. quibus ... locis dedit oem po- testatem, quam Apli ha- bebant ./. et apra

... epta 3. ad cornelium nam cum statum sit oibus nobis et aequum sit par ac justum ut vniuscuiusque causa illic audiatur vbi est crimen admissum et singulis pastoribus portio gregis sit adscripta quam regat vnusquisque et gubernet rationem sui actus dno redditurus. 4. et ubi explicat illud de simplicitate praelatorum, cuius a singulis pars in solidum tenetur, pluralitas et singulis pastoribus portio gregis sit adscripta et hic per illa consonantia contradictionem apti cum qui praedicit potestatem ordinis et potestatem jurisdictionis.

Ab. aug. li. 2 q. [illegible] c. 33. [illegible] epistola illa [illegible] prioris de simplic. [illegible] de [illegible] et intellectu de [illegible] et [illegible]

[illegible] de papa sic illas [illegible] est [illegible] sit ut sol [illegible] de [illegible] ut et

vivere in illo, contra pseudo patres qui violenti [illegible] retrahit [illegible] et [illegible] de [illegible] ad [illegible] vio et apostolis [illegible] li. 3. c. 58. [illegible]

conferat effectus ipsorum mei sacrorum sicut et posse instituere
Sacramenta. Et quod eius nomine possint conferri, et illis vim et effi-
caciam praestare, quam excellentiae potestatem quae in his 4 con-
sistit, nulli unquam communicavit.

Est deinde, potestas haec episcoporum spiritualis ac supernaturalis sicut et summi
pontificis supremum ac divinum. Vnicuique quod omnibus episcopis et summo Pont.
convenit, qui unicuique nomen est (episcopi) illi et aliis, habet ergo
omnium potestas eundem autorem Christum, scilicet, sicut et autor
miraculorum per quoscunque homines fiant deus ipse est, velut
et animae ut Adae et Evae, ita aliorum et hominum aeque a deo
sunt et immediate, licet aliqui aliorum a primis parentibus media
hominum generatione creentur a deo, tamen omnes magis hominis aeque
proxime in intellectum et omnes alias aliquas potestates habent a deo -

Quod si quaeratur quid ergo amplius Petrus eiusque successores habent
prae aliis episcopis, dicam, hoc, quod summus Pont. caput est primus
pastor, et superior ac universalis ecclesiae ut ipsi sunt Christum
sint omnes oves, eiusque sit easdem distribuere, has uni
illas alii commendando, quod munus illo verbo est pasce oves
meas fuit sibi iniunctum. omnesque alii episcopi et oves sunt ipsi
summi Pont. ipse vero solius Christi ovis est, ab aliisque omnibus ad
ipsum tanquam ad supremum concedit appellatio, non tamen inde nec
ex his omnibus fit episcopos ipsos ab illo habere potestatem illam supernatura-
lem, sed a Christo, sed ipse est post Christum dominus materiae super
quam potestas illa exercenda est; nec aliquis aliam habet eam.
oves nisi ipso dante et committente, quod hoc simili magis ex-
plicatur - omnes sacerdotes eo ipso quod sunt consecrati et ordinati
potestatem habent corpus Christi et sanguinem conficiendi, ut nec

[Left margin:] Haec autem potestas, quae character est, licet a Christo possit dari solo verbo, sicut eis solo verbo fecit apostolos episcopos et sacerdotes, nam et hoc etiam pertinet ad potestatem excellentiae, tamen ab ecclesia et a summo Pont. non potest conferri nisi medio sacramento ordinis, sicut nec remissio peccatorum nisi mediis sacramentis, quae non a summo Pont. nec ab aliquo ministro est illa potestas sed a Christo immediate, nam et Papa minister est, uni voce cum aliis./
Papa et caeteros episcopos vocat fratres et vere vocat ut episcopos, nam cardinales non episcopos non vocat fratres sed filios, ergo et papa et alii episcopi ut episcopi sunt, fratres sunt ab eodem parente tanquam gemini immediate, sed papa ut episcopus est immediate a Christo [illegible] et alii episcopi quae omnes immediate habent potestates ab ipso Christo -/ [illegible] papa est caput in [illegible] sicut caeteri membra quae omnia et caput et membra habent eundem autorem et ut membra generat [illegible] fuit a capite [illegible] ad [illegible] et [illegible] corpus [illegible] potestas et iurisdictionis remittendi et retinendi peccata exercitia

et absolvendi est superior utriusque et in quocumque subiecto sit (quaerant
quod omnibus talis est a deo [illegible] potest dari in medio sacro [illegible] papa non potest [illegible] minister
potestas in excellentiae in solo [illegible] [illegible] fuit alium alteri collata (certe aliquo tempore ut
Cypria. aug. basilij [illegible] dubitatum [illegible] [illegible] in [illegible] iure
[illegible] cap.

queant impediri .i. corporis actus irritari, quominus si habeant panem et vinum materiam Sacramenti inuito etiam mundo consecrent et conficiant corpus et sanguinem Christi, si tamen quis haberet sub sua manu et potestate omnem panem triticeum omne quod vinum vitis, nisi hoc dante panem vinumque nequirent sacerdotes potestatem illam consecrandi exercere, nec tamen cum iste prebet illis panem aut vinum, aliquam eisdem potestatem prebet, sed ipsi iam habebant per consecrationem, sed tamen materiam confert ad hunc modum Summus Pont. est omnium ouium pastor post Christum, quas nisi conferat ceteris episcopis et aliis tribuat minime poterunt illi, nec in minimo, pastoricium munus exercere, neque dum confert illis oues potestatem confert, immo iam illam habebant per ordinationem et consecrationem caracterem .s. qui est potestas super corpus Christi verum et misticum eadem quod per consecrationem episcoporum ad ea que sunt illis propria velut sunt sacramenta ordinationis et confirmationis se extendit iuxta communem doctrinam S. Tho. et aliorum.

Velut et qui ligna aplicat igni non dat illi virtutem seu potestatem comburendi, quam habet ab authore nature, sed materiam tamen in quam illam exerceat, absque cuius applicatione fieri non posset ut ignis suam vim exerceret.

Ex quibus omnibus constat, verissimam certissimamque esse doctrinam illam, uti est communissima, episcopum omnem, si intra limites iuris diuini stetur, omnia illa posse erga suas oues spectantia ad earum regimen et salutem, que Summus Pont. potest in vniuerso orbe, nisi inquantum per Summum pontificem sint aliqua reseruata, quod quidem iure facere potest et merito saepeque facit, sicuti omnes

immo et si inuito papa et repugnante aliquis ordinetur in sacerdote et consecretur in episcopum vere est episcopus et habet potestatem et caracterem adeo sit quod si a [illegible] non est ille episcopus a papa sed mediis ministeriis ordinatus.

et si ordinatus sacerdos et iam potestatem caracterem sui [illegible] super corpus Christi verum et misticum et non [illegible] super quam [illegible] illam potestatem et tamen iam sacerdos est et iure diuino [illegible] similiter diaconus ordinatus est iam iure diuino diaconus etiam non habeat locum ubi exerceat suum ministerium et episcopus statim quod est consecratus habet illam potestatem sit caracter sacerdotii extensus sit [illegible] confirmandi et ordinandi [illegible] et [illegible] habeat assignata [illegible] vel illas oues iam est episcopus et nihil deest quod vere [illegible] et vere dicatur quod iure diuino et quod sit inter episcopi et potestatem episcopalem et esse iure superior simplici presbitero et sacerdote, immo et aliis ordinibus inferioribus et licet statim quod [illegible] sint homines promoti ad illos prius quam exerceant sua munera etc.

Apti qui à christo immediate habuerant ptatem ab eodemque homines velut oves fuerunt cōmissę dicente, ite in mundum universum &c. eadem et omnia poterant ubicumque agebant, quę ipse Petrus esto Petrus eēt superior et primus ordine et dignitate.

Veluti et Rex quicumque in suo regno, omnia illa pt quę spectant ad eiusdem regni regimē et salutē quę pt imperator ipse in universo orbe, esto reges alij sint inferiores ipso.

Et sicut christus instituit .12. aptos, potuisset instituere .100. et .1000. et plures, duraturos usque in finē, aeque quales eandē haberent ptatem et tantam quam tam illi .12., quę tamen posset pro merito et causa temperari ac limitari à petro eiusque successoribus.

confirmat et hoc, quod ex eo esse multa nō pnt quę summus Pont. pt, quod reservata sunt, illique prohibita, quasi reservata et velut sublata iure humano, iure quidem divino sua erant et ipsa quae cum huiusmodi reservationes sint velut miraculaco tra ius coē divinū, nec deberent eē tot quot fuint, nec perpetuę, nec semper, nec equa deberent oībus epis reservari, habenda .n. eēt ratio et conditionis et probitatis ipsorum, distantięque ab Urbe Roma, iniquum .n. est et iniquum si tot reservent epis in remotissimis insulis aut distantissimis provintijs degentibus, quot prope urbem, aut nō nimis procul habitantibus, totque ipsis probis quot gravioreque laborantibus quod dormientibus et socordibus.

leges quidem humanas, quales sunt huiusmodi reservationes, tales eē oportet, nō perpetuas, equē .n. est intollerabile leges humanas

humanas perpetuas esse ac diuinas fore tales —

Accedit ad hoc, quod illa met quae episcopis reseruant, legato cuique pontificis ubicumque agat concedunt, immo et religiosis seu monachis per priuilegia et mare magnum, immo et per indulgentias seu bullas quas vocant passim omnibus concedunt quoquot duo regalia praestare potuerint et voluerint, et tamen episcopis reseruant. hoc autem simile est monstruo, absurdissimum quod in episcopi diocesi suae quoque eius oues plura possint legatus quisque seu nuntius, monachi et presbyteri omnes ob priuilegia quam episcopus ipse iure communi, quod quod ipso inuito et nolente, possint suis ouibus concionari, sacramentaque administrare. sunt haec omnia pessimi abusus, et tamen velut sacratissimas leges custodiunt et obseruant —

Ut ergo in hoc concludamus, resolutio est et summa quod sicut Christus est ut homo potestate illa excellenti auctor est omnium supernaturalium donorum omnisque potestatis supernaturalis, quae in ministerio sacramentorum exercet, ut ipsemet, ut deus, est et auctor totius naturae, ac rerum naturalium, et quae modo fiunt et quae in orbis constitutione facta fuerunt, et licet prima rerum creatione omnia illa quae tunc creata sunt se solo fecerit, nunc vero medijs secundis causis operetur, ita in gratia Christus auctor est et gratiae et omnium operum eius et omnis facultatis naturam excedentis in episcopis et sacerdotibus qui modo creantur medio hominum ministerio ut fuit in illis quos ipse solus creauit sine tale ministerium, cum diceret accipite spiritum sanctum Io. 20. et hoc facite in meam commemorationem Lucae 22. et quae n. huius temporis episcoporum et sacerdotum potestas supra naturam est eius quoque vires et hominum excedit utique [illegible] potestas, cum eadem tanta quoque extitit ipsa sit —

[Margin:] sicut sacra ea quae fundamentum fidei a Christo tamen instituuntur praestare potestatem sibi reseruauit, necesse est Christus cum sit excellens, ita et potestas ea quae sacramenta administrantur ab ipso tamen est immediate et potestate illa excellentis. et non ab ecclesia ministeriali. ob illo ergo est praeceptum obligatio. Aug. quae ex utroque testamentum. nam nemo ignorat episcopos Saluatorem ecclesiae instituisse. ipse n. priusquam in caelos ascenderet imponens manum apostolis ordinauit eos, hoc apostolus spiritus sancti [illegible] [illegible] cum [illegible] atten. Vo. et omni grege in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei. / Item quod sit episcopus iure diuino [illegible] superior et suis [illegible] subiectum presbyteri et diaconi [illegible] dubitare de episcopis [illegible]. Ut episcopi et sacerdotes [illegible] sacerdotium [illegible] integrum. [illegible] epistola 3. et 4. epistola et multis aliis locis tenet episcopus sacerdotes in veteri et nouo testamento institutos potestate [illegible] / et si solus Christus instituit sacerdotium ut et alia sacramenta [illegible] et solus minister [illegible]. / ut sacerdotes omnes sunt iure diuino ut sacerdotium sit iure diuino [illegible] et sacerdotes ut tales [illegible] ut episcopi sunt sacerdotes [illegible] iure diuino sunt / et [illegible] ordinis [illegible] sacerdotium est iure diuino et ex institutione ergo et ministri [illegible] hic est episcopus [illegible].

UGR Biblioteca Universitaria

papa et alij epi quatum ad ptes ordinis sunt oio equales et in eo epos ut ipsi epi sunt ordine ut et inquatum possibile vi aut sacerdotes et quo ad ptem consecrandi sunt equales: sz papa ut epi et ut ht potestatem conferendi sa[illegible] est jure diuino et a chro institutus et alij epi et ptas epi ut sit et quo ad ptes ordinis tota est sup illis et a deo et immediate et regia et ut diu vult et immediate et fluit et oia dona supernalia immediate sunt et p quecunqz ministeria aut p quoscunqz ministros sunt eque a deo.

papa iure diuino tenet confiteri cum confessio sit juris diuini: et jure diuino est alius quis alius sacerdos qui eum possit absoluere et alia sacra illi ministrare ut ordines confirmationem extremamqz unctionem eucharistiam qui ipse non possit celebrare.

Demum qs ut apertissime dicat, Rogo quid nam sit ob qd epoz ptas et sacerdotum non sit nunc eque pxime et immediate a chro velutti erat petri ptas aliozqz aplorz petriqz successorz, aut quid reqr et necc. est, ut epi uel sacerdotis ptas immediate sit a chro et jure diuino constituta? si .n. dicat hoc requiri ut chrus .s. ipse absqz ullo medio hominu ministerio constituat ministros ipos, detqz illis ptatem, reddemt atq. gta glinus, Cletus, Clemens et alij summi Pont. non fuit eque immete a chro et Jure diuino ut petrus ipse, qi media electione Petri aut aliozz hominu electione posteriores Petro constituti sunt. Petrus aut absqz ullo tali hominu ministerio. Seqr et Mathiam non eque pxime et jure diuino fuisse aplus ut Paulum aliosqz qi media illa aplorz electione et sorte constitutus sit. Seqr ulterius his qui nunc baptizant aut absoluunt a peccatis non eque pxime et jure seu ptate diuina a chro remitti peccata, sicuti illis quibus chrus absqz medio sacramento et hominu ministerio remittebat, cum tn semper sit chrus agnus ille qui tollit pecca oia et quibuscunqz, imo et seqr et eos epos et sacerdotes qui ordinant et consecrant ab alijs qz a summo Pont. non eque immediate et pprie habere ptatem a summo ipo Pont. sicuti eos qui ab ipo met Pont. consecrant et ordinant, quia si constitui et ordinari ab hominibus ex chri institutione, causat tales no a chro immediate habere ptatem, eodem oio modo ordinari seu consecrari ab alijs qz a summo Pont. ex eius voluntate et commissione operabit hoc .s. illos no ee epos nec habere ptatem immete a Pontifice, quare cuiuscunqz epi seu sacerdotis ptas ab illo tm esset pxime et immete a quo ordinat, consecrat aut eligit

sit

Et quia hęc adeó sunt aperta et manifesta, ut vel cęcus
ēt videre possit, constat verissimum, certissimumque esse, epōs oēs
et sacerdotes et jure diuino ēē et á chrō institui et vere et imme-
diate constitutos, adeó vero episcopi ut Petrus ipse et reliqui
apli. ut verissima sit cōclusio illa 2a. probantem scilicet eorum
á chrō ēē et jure diuino –

Ad 3am igr cōclusionē probandam deuenimus, quę est jure ēt
diuino positiuo seu addito nali oe chri et sacris litteris
expresso, ex illis quę euidenter deducitur Pastores omnino
ciarum perpetuo teneri munus suum exercere, ac perinde
personaliter apud oues residere –

Jere. 10. tabernaculum meum vastatum est, oēs funiculi mei dirupti, oēs filij mei exierunt á me et non subsistunt, nō ē qui extendat ultra tentorium meum, erigat pelles meas, et quidnam quęso ... (infert) stulte egerunt pastores, et dnm non quęsierunt, et propterea non intellexerunt, oīs grex eorum dispersus est – ecce oīa mala ex ignorantia et negligentia pastorum ... ouium –

In huius cōclu. quę precipua in hac quęstione magis est corroboratione
hunc seruabimus ordinē ut loca imprimis Veteris testamenti
noui deinde, quę eam probant, adducamus; hic .n. verissimus est
et optimus Theologicus locus, deinde ēt rōnes ex ipsismet locis diui-
nę scripturę deducemus, quibus proposita conclo. liquido constet
obiectiones interim aut exceptiones aduersariorum cōtra sanā
germanā que locorum interpretationē excludendo.

1. Cor. 3. Dei adiutores sumus.

Esa. 40. c. sicut pastor iniquit gregē suum pascet. in brachio suo
cōgregabit agnos, et in sinu suo leuabit, fetas ipse portabit – ex
huius loci singulis verbis firmissima argta deduci possent si me-
ditate cōsiderent ad propositā cōclusionē.

Nume. 18. excubate in custodia sanctuarii, et in ministerio altaris,
ne oriat indignatio super filios israel –/ non aūt minori diligētia
seu vigilantia imponitur ministris noui testamēti quam veteris. sed
et maior –/

Ezech. 34. c. hęc dicit dns deus Vę pastoribus israel qui pasce-
bant se met ipsos, nonne greges á pastoribus pascuntur, lac comedē-
batis et lanis operiebamini, et quod crassum erat occidebatis, gregē

aut meum nō pascebatis, qd infirmū fuit nō cōsolidastis, et
qd egrotum nō sanastis, qd cōfractum est non alligastis, et qd
abiectum est nō reduxistis, et qd perierat nō quesistis, sed
cum austeritate imperabatis eis et cum potētia, Et dispersę sunt oues
meę, eo qd nō eēt pastor et factę sunt in deuoratione omnium
bestiarū agri Et dispersę sunt. / Et. et deniqz in toto illo .c.
ita expresse explicat offm pastorū, ut qui dei sacra verba diuī
cogitauit, minime dubitare poterit de huius cōclusionis veritate.
Paulo .n. post verba illa subiungit. Ecce ego ipse sup pastores
requirā gregē meum de manu eorū, Et paulo post. ecce ego ipse
requirā oues meas Et visitabo eas. / et .c. 33. qd si speculator
viderit gladium venientē, Et nō insonuerit Buccina et populus
se nō custodierit Venerit qz gladius, et tulerit de eis aīam ille
quidem in iniquitate sua captus est, sanguinē autē eius de manu
speculatoris requirā, Et tu fili hoīs speculatorē dedi te domui
israel, audiens ergo sermonē ex ore meo, annuntiabis eis ex me.
qui pōt fieri, ut qui hęc oīa dicit, tot tanta minat pastoribz
non pręcipiat illis iubeatqz? / non ne deus est qui dicit ansomo?
ego ipse (inqt) super pastores, Ego requiram, ego dedi te speculatorē.
Erant ne tunc pręcepta humana aut ecclesiastica seu pontificia?
exigit aut requirit minus a pastoribus nunc qz tunc exigebat?
non ne est idem deus? ęquè qz zelans oues suas, ac earū salutē?
Prouerb. c. 27. diligenter agnosce (inqt) vultum pecoris tui, tuosqz
greges cōsidera, non .n. habebis iugiter pōtatem, sed corona tribuet
tibi in gnatione et gnatione. / pōt ne hęc fieri absqz pńtia pas-
toris? estqz corona illa perpetua iure diuino et adeo danda, an
humano? quid ni ergo et obligatio erit diuini iuris.
Malach. 2. et nunc ad vos mandatum hoc (o sacerdotes) si

nolueritis

nolueritis audire, et si nolueritis ponere super cor, ut ~~ded~~ detis gloriam nomini meo, ait dominus exercituum, Mittam in vos egestatem Et maledicam benedictionibus vestris etc. quis non videt hic munus summi principii sacerdotibus strictissime a deo per ipsos met exercendum, non .n. erant tunc vicarij –

Zacha. ij. c. quia ecce ego suscitabo pastorem in terra, qui derelicta non visitabit, dispersum non queret, et contritum non sanabit, et id quod stat non enutriet, et carnes pinguium comedet, et ungulas eorum disolvet, o Pastor et idolum derelinquens gregem. gladium super brachium eius, et super oculum dextrum eius, brachium eius ariditate sicabit, et oculus dexter eius tenebrescens obscurabit. / Ecce quanta indignatio dei, quot minas, quam terribiles super pastores idola .i. non facientes munus suum, sed tamen nomen pastoris et umbram habentes. sunt ne hec omnia vera absque dei precepto.

Esa. 56. omnes bestie agri venite ad devorandum, universe bestie saltus – (quare? quia inquit) speculatores eius ceci omnes nescierunt universi, canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes et amantes somnia, et canes impudentissimi nescierunt saturitatem, ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam, omnes in viam suam declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam a summo usque ad novissimum. / non est equa ponderatio horum verborum, nec quam veriora quam his temporibus, Multo plura ex veteri instrumento eque aperta testimonia possent adduci, sed tamen hec vel plus satis sunt –

Ad novum igitur iam accedamus testamentum, ubi et tot et eque aperta testimonia reperire est –

.i. Thesal. 4. Rogamus autem vos fratres ut abundetis magis, et

Esa. 5. propterea captivus est populus meus quia non habuit scientiam, et nobiles eius interierunt fame et multitudo eius siti exaruit, propterea dilatavit infernus animam suam et aperuit os suum absque ullo termino. / quare autem non habuit scientiam populus, nisi quia non edoctus a pastoribus.

Osee 9. c. da eis domine quid dabis eis? vulvam sine liberis et ubera arentia. / quod est sterilitate ne gignant filios spirituales.

et operam detis ut quieti sitis, et ut vestrum negotium agatis et operemini manibus vestris sicut precepimus vobis. qui ergo hec precipit sibi non precipiet pastoribus suum munus propriis manibus exercere?

2a. cor. 6. ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum sed in omnibus exhibeamus nos metipsos sicut dei ministros in multa patientia in tribulationibus, in necessitatibus in angustiis, in plagis, in carceribus etc.

1. ad cor. 4. sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores misteriorum dei. hic iam queritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur. esse ministros dispensatores tot tantaque pati, ut fideliter ministerium dispensatio compleatur, potest ne fieri absque presentia pastoris vel per vicarium aut alium? nunquid de ratione eterna instrumenti et patientis non est adesse?

1. Timo. 5. qui bene presunt presbiteri duplici honore digni habeant, maxime qui laborant in verbo et doctrina. preesse igitur, quae et presentes esse presbiterorum est. qui presunt ergo non presentes laborare verbo et doctrina.

et 3o. c. fidelis sermo si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, oportet enim episcopum irreprehensibilem esse, et post pauca. hospitalem, doctorem, etc. si ergo episcopatus opus est, episcopus operarius est, nomen igitur episcopus non dignitatis sed operis. qui ergo non operarius, neque episcopus. operarius operari aut docere absque presentia intelligi nequeunt.

et 4. c. precipe hec et doce, nemo adolescentiam tuam contemnat, sed exemplo esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate, attende lectioni, exhortationi

et

Et doctrine, hec meditare, in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus, attende .n. tibi et doctrine, insta in illis, hoc .n. faciens et te ipsum saluum facies, et eos qui te audiunt ./ sigr. nō fecerit nec se nec alios saluabit si singula hec verba cōsiderarent, nec pluribus testimonijs egemus nec illa desiderabimus -

2º. ad timo. 4. Testificor corā deo et Jhu chro, qui judicaturus est viuos et mortuos, et per aduentum ipsius et regnum eius predica verbum, insta opportune importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina, Et post pauca. Tu vero vigila et in oībus labora, opus fac euangeliste ministerium tuum imple -

Ad Ti. 1. huius rei gra reliqui te crete, ut ea que desunt co=rrigas Et constituas per ciuitates presbiteros, sicut et ego disposui tibi. et. opz epm sine crimine eē sicut dei dispē=satorē, hospitalem, amplectentem eum, qui sm doctrinam est fidelem sermonē, ut potens sit exhortari in doctrina sana Et eos qui cōtradicunt arguere.

et .2. c. in omnibus te ipm prebe exm bonorum operum, in doctrina in integritate, in grauitate, verbum sanū, irreprehensibile.)

ad philipen. 2. necc.m autē existimaui epaphroditum frem et coo=peratorē et comilitonē meum, vrum autē apostum et ministrum in neccessitatibus, me mittere ad vos. / Ecce quot noīa operarij uel operationis ponit, ut nihil sit euidentius qz epos et pasto=res operarios eē.

Act. 20. attendite vobis et vniuerso gregi, in quo vos sps stus po=suit epos regere eccam dei, quam acquisiuit sanguine suo -/ nunquid sps stus, qui posuit, non dicit attendite vobis et vniuerso

gregi, Et attendite vobis ipsis? preceptum ne est humanum, an divinum et naturale? ergo et attendere universo gregi idem preceptum, aliquo sic est intelligendus locus attendite vobis naturali seu divino iure et universo gregi, humano iure, quo nihil absurdius. et qui ecclesiam sanguine suo acquisivit, et illi episcopos tribuit ut eam regant, non illis precipit ecclesiam regere? quis adeo cecus qui neget.

i. Pe. 5. Pascite qui in vobis est gregem dei, providentes non coacte sed spontanee secundum deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntarie, neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo, et cum apparuerit princeps pastorum percipietis immarcessibilem glorie coronam — Alias forma facti gregis. i. ut sint exemplar gregis — qui possunt hec omnia fieri sine presentia? sed quis hec precipit? Petrus ne, an dominus? — numquid rogatus Petrus responderet, ego dico non dominus? ego iuro hec non dominus? numquid immarcessibilem glorie coronam Petrus redderet an dominus?, sed et forma exemplar gregis absentis ab ipso grege est an presentis? et verbum pascite numquid non explicat ac extendit verbum christi ad Petrum pasce oves meas, ut illa scriptura per hanc explicet? equeque ambe se extendant quippe ad pastores omnes?

Et quia in hunc incidimus locum, convenit iam tractare et expendere locum illum Jo. ultimo pasce oves meas, pasce agnos meos, qui precipuus est pro hac veritate. Et vel ob hoc opus diligentius eum expendere, quia adversarii nituntur illum a nobis tollere tamquam soli Petro fuerit ibi preceptum datum, nec ad alios pastores preceptum illud christi extendi, atque ita soli Petro sit et successoribus iuris divini obligatio et pascere oves, non ita aliis — nos autem manifeste ostendemus ita dictum

fuisse

fuisse Petro, vel tñ meo (ominibus et Pastoribus, eo ipso quod sunt
omnium chrj pastores a quocunque sint instituti aut constituti
dictum est necº debeat intelligi. Pro huius aut explicatiõe
premittendum est hanc regulã habendam esse ut cognoscamus
quibus loquitur scripª deus, chrus aut sps s. per eam. Ultra
et post sensu ecclesie qui quidem est excellmã regula est
quod sic Esa. 59. hoc fedus meum cum eis dicit dns, sps meus
qui est in te, et verba mea quod posui in ore tuo, nõ recedent
de ore tuo et de ore seminis tui, dicit dns a modo et usque in eternum
quierint, Ultra ipsi ipsos, et propter hanc regulam, est cõsi
derandum quid sit qui dicit, a quo et quando, et ad quos
pertinet res illa que dicit aut precipit, quibus expensis, li
quido cognoscet, ad quos pertendat preceptum, Velut chrus
quoque loquitur Aplis ut discipulis. Et tunc cum res tangat oes
chrianos, qui oes discipuli sunt, in ipsis oibus loquitur, ut
math. 24. postquam dixerat vigilate quia nescitis qua hora dns
vi venturus sit, addit, quod vobis dico, oibus dico vigilate,
quia res illa omnes tangit, /alias vero loquitur ipsis Aplis ut
sacerdotibus uti qn dixit hoc facite in meã cõmemoratiõem
Et tunc in illis oibus loquitur sacerdotibus. / quoque vero illis
loquitur ut Apostolis sum ut et epi seu pastores velut ibi ite
docete omnes gentes, predicate evangm oi creature. / et pasci
te quod in vobis est gregẽ, et attendite vobis et universo gregi, et
tunc in illis loquitur oibus pastoribus, est n. omnium ovium
dns qui loquitur. / Iam ergo regulam hanc applicemus
ad nrum propositum. Ter chrus Jo. 21. quesiuit a Petro
diligis me plus his? ter quoque respõdit Petrus sed hic in

(math. 18. petro soli querenti dñe quoties peccabit in me frater meus et dimittam ei? usque septies? respondet christus nõ dico tibi septies, sed septuagies septies, dictũ soli petro tn̄ quo ẽ est preceptũ qd̃ res tangit omnes.)
Similiter et illud aliquando tum Petro, et aliquando in conversus confirma fratres tuos. et in casu intelliget dictum, nedum successoribus petri sed etiã oĩbus pontificibus confirmare fratres suos.
Eusebius Emissenus dom. de festo Apost. Petri et Pauli explicans illud christus qd̃cumque ligaveris super terram et c. hoc inquit epi audiant de munere gaudeant, de potestate nõ superbiant. Si n. sic ligaverint ut Petrus, si ita solverint ut Petrus, quod ligaverint ligatum erit, et quod solverint solutum erit, imitent ipsum illum in discretione et iustitia, quẽ imitari volunt in ligandi atque solvendi potestate, si n. aliter egerint, nõ erit ratum qd̃ egerint, ideo n. hec soli Petro dicta sunt qd̃ nemo fidelior, nemo discretior, et nemo melior erat cui hec dici potuissent, ideo n. soli illi dicta sunt, ut oẽs alii se in illo, quasi in speculo videant, sic vivendo, sic agendo, sic ligando, et a pace et a concordia nõ recedant verumtamen, sicut predicati si iniuste ligant, ligandi potestate seipsos privant, ita et subiiciendi et si iniusti ligati sunt, si tamen se ligatos de contemnendant, ipsa sua superbia seipsos arctius ligant.

diligere, ac ter audivit à christo pasce agnos meos, pasce agnos meos, pasce oves meas, ideo ter qr triplici amore eget pastor dulci, sapienti, et forti. quitriplex amor in summo gradu fuit in christo pastore omnium pastore, dulcis quidem seu tener ut omnibus compatiatur, sapiens ne cõmunicet omnium peccatis, fortis vero ut patiatur pro omnibus iuxta id maior charitatem nemo habet etc.
Dulcis quippe amor erat in Petro ad christum, dum ipsi loquenti de morte sua dixit, absit à te dñe nõ erit tibi hoc, sed nõ erat sapiens ille amor audivit. n. à christo nõ sapis ea que dei sunt, nocte vero qua christus tradebatur sapienter Petrus se habebat in eo qd̃ et tacens erat et obediens, sed tamen non fortiter, iuxta id qd̃ dixerat, si oportuerit me mori tecum non te negabo. fortis autem erat Petri amor, dum in pleno cõcilio dixit oportet obedire oportet deo magis quam hominibus.
Aut est ter quesivit à Petro christus an eum diligeret, qr maior charitas in ipsis Pastoribus requiritur summus qd̃ christus omnium dñi amor, ut repetitio ipsa trina requisitio sit fortissimi amoris. Tergo cõmendantur oves, qd̃ summe et maxime cõmendantur.
Est et aliud sciendum non eque oẽs oĩa precepta obligare seu in eodem gradu, sed iuxta eius cõditionẽ seu materia magis vel minus, multiplex n. est lex eius. Iob.
His ergo premissis, certum est imprimis aliqua esse dicta petro que nõ aliis, imo exclusis aliis, quale est illud diligis me plus his? in verbo et illo pasce agnos meos pasce oves meas qd̃ peculiariter et specialiter precipit ipsi petro, cum sit pre omnibus aliis Pastoribus, cui oẽs oves cõmittuntur vel cuius munus est oĩbus preesse de Pastoribus sub ipso. hoc quidem speciale munus

munus est Petri et successorum. Et in hoc gradu nulli alii conveniunt, quia nullus alius summus Pastor post christum fuit, et ipsi christus Petro math. 16. tu es Petrus et super hanc Petram et tibi dabo claves regni celorum. et quodcumque ligaveris etc. quod specialiter et specialissime ipsi dixit, quod non aliis nec in eodem gradu. „Quia tamen juxta positam regulam res illa que precipitur vel committitur, alios etiam tangit unica et eadem ratione, licet non in illo et eodem gradu, in eo quod commune est omnibus intelligitur preceptum etiam omnibus, quod christus explicuit math. 18. quecumque ligaveritis, quecumque solveritis, et joa. 20. accipite spiritum sanctum quorum remiseritis. et math. et mar. ultimo euntes docete omnes gentes, predicate evangelium omni creature, et 1. pe. 5. pascite gregem etc. et scriptura una explicat aliam, alias enim nec Petri successoribus, sed soli ipsi Petro esset preceptum illud christi datum, cum ratione ipsi tamen loqueretur christus, quod si ad Petri successores se extendit preceptum quia ratione pastoris conveniunt, ergo etiam ad alios etiam Pastores inferiores qui etiam in quo nomine et ratione pastoris conveniunt.“

Sed et hic est sensus communis ecclesie, ut jam tenere sit mordicus tenere verba illa christi non se extendere ad alios a Petro sic enim locum intelligunt Theodoretus, basilius, Aug. Amb. leo magnus 5. thes. Et multi alii immo omnes, magnus enim leo sermone 3o anniversario assumptionis sue, cum dixit Petro tibi dabo cla. etc. et quodcumque solveris etc. transivit inquit, in alios apostolos vis potestatis hujus, et ad omnes ecclesie principes decreti hujus constitutio commeavit, sed non frustra uni commendatur, quod omnibus commendatur, Petro enim ideo hoc singulariter

[Margin note:] Ratio tobu aliquis me stringit, excludit et successores qui minus quam petrus summi. nec quam alii apostoli diligunt christum. quare si ea ratione verbum soli petro dictum exclusis aliis apostolis fortiori ratione erunt exclusi petri successores minus quam illi generis. sed ergo hoc non tollit quo minus verbum pasce se extendat ad successores in eo gradu. sic similiter ita non tollit quo minus in suo gradu se extendat ad omnes pastores.

credit, q̄ univer̄ ecclie redd.ᵉ q Petri forma ꝑponit –
quare nō idem de verbo pasce oues meas? eqȝ ꝑaͬ ꝑpōne
dicemus?

Amb. in pastorali. id circo inquit, nos, quibȝ in verbis diuinis
credita est dispēsatio Et qui gregē chrī alendum suscepimus,
Et que ibi sequunt', Et paulo post, ne iam mihi est si claues
illas regni celorū quas in beato Petro Apl̄o vniti suscepimus
Sacerdotes minime reseruauero Et paulo infra, repetitum
est à dn̄o 3ᵒ pasce oues meas, quas oues eisquē gregē, nō
solus tunc b. suscepit Petrus, sed nobis cum eas suscepit, et
cum illo nos suscepimus oēs. Vnde regende sacerdotibȝ cōmen
dunt', et merito rectoribȝ suis subdi dicunt' –

Idem aug. in lib. de pastoribȝ, Et Athana. epta. 4. Ego vero
inquit, cum sciā quē grex chrī cōmissus est, si diuinitatē mune
ris norit, iniquum ēē arbitror nō vsqȝ ad sanguinē et agi
due ei studere et incumbere, nisi forte ignorat is deum ēē
qui dixit Petre amas me? pasce oues meas. sed hei mihi
non iam pastores oues pascunt, sed ouibȝ tanqȝ ꝑ one pascun'

5. Tho. mat. 18. siqȝ id significauerit in te fr̄ tuus &c. inqt, et
si dictū soli petro, omnes tn̄ obligat q̄ oībȝ in eo dictum, quippe
q̄ res que precipit omnes tangit. Cum ergo et pascere om
nium sit pastorū, oībȝ ēt in Petro dictum, pasce oues meas

Preterea gene. 2. soli Ade precepit deus dicens ex oī ligno para
disi cōmede, de ligno aūt scie boni et mali ne comedas, in quo
cunqȝ .n. die comederis ex eo morte morieris, ut neqȝ Eua
tunc audierat, q̄ nō dum erat formata, Et tn̄ nō dubium quin
ad Euā ipsā et ad oēs filios Ade preceptū idem extenderat'. dicet

Eua.

b. aug. epta. 59. in solutioē 4. qōnis. ait pastores aute et docto res (ephe. 4.) quos ma xime ut discerneret vo luisti eos, puto ēē sicut et ꝑ ꝯ paulinus quē scribit) visū est ut nō alios pastores alios doctores intelli gam, sꝫ id cū p̄di xisset pastores; subiu xisse doctores ut in telligeret pastores ad officiū suū ꝑtinere doctrinā: idem ait quosdā aute pas tores quosdā vero do ctores. sꝫ cū superiora in ipso locutionis genere distinguer' dicē do quosdā aute apl̄os. quosdā aute ꝑphetas quosdā vo euange listas: hoc vni ū aliquid duo bȝ nominibȝ apl̄e x ūs est. quosdā aute pastores et doctores sequi ē sen am diuersi et paulini et augus.

dua gen. 3. de fructu ligni qd est in medio paradisi pre-
cepit nobis deus ne comederemus. Et ne tangeremus illum, ne
forte moriamur. Idemque eaque Veritate filij oes Adę
dicere possent. /

Illud quoque hoc facite in meā cōmemorationē, solis aplis dictum
omnes sacerdotes obligat.

Basil. in exa-
meron.

Quin et illud est crescite et multiplicamini gene. 2. et 9.
Et si solis creatoris Noe quoque et filijs eius dictum, tn ad oes
se extendit posteros. imo et precepta ipsa decalogi, que
presentibus ebreis, qui tunc aderant, dicta fuerunt, ad oes
est hoies se extendunt, illis quoque dicta intelligunt, ea rōne
s. qr qd precipit in illis omnes tangit.

aug. homi. 7. et de Verbis
domini. 16. terr ne epos
ejus prop nulla aliā
nisi aptos eē voluit
vobis in predicādi et alia
spualia ministrādi no
illud inps portare neque pa-
nem neque perā.
ide. aug. epta. 165.
petro rōnis eccle figu-
rā gereti dixisset
sup hāc petrā
edificabo &c
ecclam meā et
porte inferi &c

Athana. et Sardensi epo. cortentus reges, legibus diuinis, loquens
de epis qui aberant a suis ecclesijs.

Epta et ad epm Apames, illud pasce oues meas in hunc
sensū adducit ut oes obliget.

B. grego. in pastorali, si dilectionis testimonium est cura pastoralis
(ut constat ex illo Jo. vlti.o si diligis me pasce oues meas) quisquis
virtutibus pollens, gregem dei renuit pascere, pastorē sūmum
cōuincit nō amare. hoc aūt est maioris dilectionis sig.m
ut homo pp̄ter amicū ēe alij seruiat quam ēe si soli amico velit
seruire.

S. Tho. est. 22. q. 185. ar. 1. in epātu tria (inquit) pnt cōsiderari
vnum principale et finale. s. epālis operatio, per quā vtilitati
proximorum intendit. Jn illud Joa. vlti.o pasce oues meas, Ecce
quomodo ad oes epos extendit verbum illud, et opus, inquit, ee
2.o quoque ar. 1.o epālis opus vtile est proximo. /

Jam ergo cum luce clarius pateat locum illum pasce oves meas ad omnes pastores se extendere, omnibusque ibi preceptum esse, adeo ut contrarium sentire aut dicere vix ab errore excusari posset.
Veniamus ad parabolam boni pastoris que habetur Joa. 10. quam etiam adversarii nobis substrahere conantur intendentes illam de Christo tantum intelligi debere, nos autem conabimur etiam ostendere eruditionem preceptumque continere, quod ad omnes pastores se extendat sicuti et de illo alio loco Jo. 21. ostensum est,
Ad cujus etiam explicationem premittendum est, non omnia que in illa parabola continentur, et meo gradu quo de Christo per intelliguntur, de aliis etiam posse intelligi, Christus n. eminentissimo modo est pastor, nec univoce cum aliis pastoribus, juxta id Hiere. 49. pastor quis est similis mei? quis me sustinebit? quis resistet vultui meo? Et c. 50. pastor iste quis est qui resistat vultui meo? quis electus quem ei preponam? quis similis mei? quis me sustinebit? quod n. in ea parabola dicitur, ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant, ego sum ostium ovium, pono animam meam pro ovibus, cognosco meas et cognoscunt me mee, cum proprias oves emiserit ante eas vadit, et oves illum sequuntur, proprias oves vocat nominatim et educit eas, et alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili, Et alia de solo Christo plene et perfecte intelligi possunt sicut et illud. ego vitam eternam do eis, et non rapiet eas quisquam de manu mea, pater meus qui dedit mihi major omnibus est. Et tamen licet soli Christo hec conveniant cum Christus omnis actio sit nostra instructio, exemplum dedit nobis, ut quemadmodum ipse fecit ita et nos faciamus doctrina etiam et eruditio omnibus pastoribus datur ibidem juxta rationem, qua pastores etiam sunt et dicuntur, sciunt etiam solum

Christus

chrus legem perfectè impleuit, et tñ lex ẽt omnes obligat juxª cuiusqꝫ vires et facultatẽ et quo gradu et ordine, ita et licet solus chrũs munera pastoris in supremo illo gradu impleuerit, quo nemo alius pt̃, tñ doctrª et eruditiõ coẽs exhibet ibi omnibꝫ pastoribꝫ, ut pro sua quisqꝫ virili, eã imitet, sicut et Joa. 13. inquit, exm̃ n. dedi vobis, ut quemadmodum ego feci ita et vos faciatis – et. 15. hoc est preceptum meum ut diligatis inuicem, sicut ego dilexi vos, maiorẽ hac dilectiõnẽ nemo habet qꝫ ut ponat aĩam suam pro amicis suis. Ergo sicut (inqꝫ) oĩbꝫ precipit dilectio et charitas, esto chri dilectio et chaᵗᵃˢ infinitum superet omnium aliorũ charitatẽ et dilectiõnem, sic (inqꝫ) in proposito licet ratio pastoris infinitè perfectius chrõ cõueniat, qꝫ alijs oĩbꝫ, tñ per quãdam et analogiam chrõ collati alij ẽt dicunt pastores, et iuxᵃ illam illis ẽt precipit officiũ pastoris muñ.

Preterea cum oppositorũ sit eadem disciplina, et chrũs ibi loquat de mercenario et nõ pastore et de lupo ẽt, cons est ut de pastore ẽt in cõmuni loquat, nã et mercenarius nõ soli chrõ opponit, sed alijs ẽt, sub chrõ tñ, pastoribꝫ – hoc ergo spectat ad cõplementum doctrine, quã chrũm ibi nõ dedisse nõ pt̃ suspicari, ut et conditiões pastoris coẽs sicut et mercenarij poneret, et sicut nemo bonus nisi deus math. 19. tñ alię res bone ẽt dicunt per quãdam analogiã, sic licet nemo sit bonus pastor eo gradu quo chrũs, alij tñ boni ẽt suo ordine et gradu dicunt, cantat n. eccª quos operis tui vicarios eidem cõtulisti preesse pastores – Multi ẽ. sunt pastores, et oẽs chrũs ibi docet munus suum, ut nõ

mercenarij sed pastores sunt, et qui veniente lupo ut disper-
dat oues et mactet tenet nō fugere sed expectare et aīam
ēt p ouib9 ponere, alias nō pastor sed mercenarius eēt, et
cōtra chri preceptm̄ ageret, nec credo aliquē posse hoc du-
bitare, idem ergo est hoc cum illo pasce oues meas, qd nō
summus Pont. p̄prie, q̄ nō dn̄s ouium, sed chr9 deus tm̄ est
at q ideo ipse solus pt̄ dicere pasce oues meas, seruus aūt
et minister, qualis ēst sum9 et Pont. nō nisi loco et vice
dni, ac verius et p̄prius dicet pasce oues chri q̄z pasce oues
meas cum chri quoq petro et sucessorib9 chr9 dicat pasce
oues meas.

B. ēt cyprianus lib. de vnitate ēcctē aut simplicitate prelatorū
et multi alij veteres pr̄es verba illa fiet vnū ouile et vnus
pastor ad petrum et sucesores extendunt, quae parabola
ēt ad oēs pastores extendi debet iux.ª id actu. 20. jam
allegatum, attendite vobis et vniuerso gregi, id q3. 1. pe. 5.
pascite, qui in vobis est, gregem, sicut et illud math. 16. qd
cumq ligaueris ipse extendit ēt ad omnes. Idem oīo dicen-
dum est et de parabola illa math. 18. de centessima
oue errante et pastore 99 relinquente ut illam quaerat,
qd licet de chro p̄prissime intelligat, qui hoīes centessima
ouem quesiuit et redemit, tn̄ et oīb9 pastorib9 p̄cipit
vel p vnica oue aīam ponere, concludit. n. parabolam et
declarat illis verbis, sic non est voluntas ante patrē
vrum qui in celis est, ut pereat vnus de pusillis istis, q
est dicere, vo. fres pris vri est, ut nec minima ouis culpa
vrā pereat, ēt si morte opp[...] propter illa opponeat, hoc
aūt

hō n. est cetēma
ouis p̄prie: et 99
sut angeli: et de
illa est mag[is] gā
[...]

aut nihil clarius aut evidentius quam hanc doctrinam ibi preberi, idque precipi, cum verba christi semper et ubique sint omni modo utilia, ac sufficientissimam contineant eruditionem —

Preterea cum potestas hec pascendi spiritualis sit atque ideo a deo manans, ergo et ab eo preceptum eius actus et usus, nam sicut Nume. 11. non Moyses 70. illis de spiritu suo dedit, sed deus de spiritu Moysis, ita non summus Pont. sed christus ipse, de spiritu et potestate pontificis, alijs pastoribus prebet.

Regula est, ut quando intentio finis sub precepto cadit, ut non stet per illum cui precipitur, quominus finis sequatur, ius esse divinum, ita sentit S. Tho. 22. q. 105. ar. 5. de hoc precepto. Ubi et asseri est necessarium id esse, pastores scilicet residere, quare non tantum iuris humani est, res adeo gravis ardua et necessaria, ut vitam etiam ponere oporteat et sui necessarium, qui potest iuris tantum humani esse, nec obest S. Tho. aliosque non his verbis expressissime loqui, hoc est iuris divini, aut iure divino tenentur pastores residere, qui non est modus antiquorum loquendi et in rebus evidentissime necessarijs, sed satis est exprimere necessitatem et rei arduitatem, itaque exponere sanguinem quod non hic precipit ius divinum est, ut necesse oporteat pastorem adesse hoc est iuris divini quod deus christus precipit iuris divini est.

Et Aug. 19. de civitate dei, inquit, Apostolus dicens, qui episcopatum desiderat bonum opus desiderat, exponere voluit quid sit episcopatus, quia nomen operis est non honoris. Scopos quidem intentio est, ergo et nomen episcopi nomen est operarij —

Item finis aut scopus cadit sub precepto et necessarium est ad illum finem aut scopum cadit sub eo de precepto: ut lumina finis et scopus est lucere illuminare his qui in domo sunt ad id poni non sub modio sed sup candelabrum cadit sub eo de precepto sub quo illuminare aut lucere: quod sine lucerne luminaria necessaria iure divino lucere et non notum est.

quod non evangelium sacra scriptura dicitur et omnes scriptores sic intelligunt quare necessarium est dicere hoc est ius divinum cum praecipitur scriptura sit ius divinum.

Vide et epistolam 180. b. Aug. de fuga in persecutionibus totam optimam et elegantem et nimis fuientem huic proposito est ad honorandum episcopum.

Et Innocen. 3us. extra de postulatio. prelator. c. bone memorie cardinalis (inquit) eps non sit, quippe quia nequit residere et Rome et ecclesie sue, et tamen eps proprie ecclesiae est, veluti sponsus et minister et angelus dei, non ecclesia proprie epm, cuius munus est videre, nam et est oculus qui speculator, et pastor et doctor nullo discrimine distinguunt ut ad ephe. 4. pastores et doctores, quod notat d. hiero. eosdem Episcopos dico oppositos esse pastores et doctores, non alios doctores, alios esse pastores.

Idem d. aug. notat epla. 58. scribens Paulino. et. 6. q. 1. Pius Pius papa ait, veluti oculos deum illos instituisse, videre autem nequeunt ut oculi nisi adsint.

Consonant quoque omnia et munera et nomina, premia, penae, damna, consensus omnium, et naturalis ratio, docent quod nulla pastorum munera illis absentibus, bene, ut debent, fieri, omnia autem fieri posse absque eorum presentia esse impossibile.

Iterum. S. Tho. 22. q. 134. ar. 5. epi (inquit) obligantur ad ea quae sunt perfectionis pastorale assumentes officium ad quod pertinet ut pastor animam suam ponat pro ovibus suis Jo. 10. pertinet nimirum ex natura rei, muneris et officii, iure ergo naturali, quare et diuino.

Idem. S. Tho. 22. q. 147. ar. 4. ad 3^m. precepta dei sunt precepta iuris naturalis, quae secundum se sunt de necessitate salutis, sed statuta ecclesie sunt de his quae non per se sunt de necessitate salutis, sed solum ex institutione ecclesie. Et ideo possunt esse aliqua impedimenta propter quae aliqui ad observanda huiusmodi ieiunia non tenentur. hec ille. quare respectu eorum

concil. Melden. c. 5. et apud Nonem. p. 5. c. 190. ... ut epi, qui plebes ... creditas, aut raro ... per se ipsos ... iux.ª ordinē ... Evangelium et Apostolum ... ecclesiasticum, cum ... Ezechieli dicat (c. 3) ... speculatorē dedite do... Israel, et audies ... ore meo verbum, et ... eis ex me. Cap. ... provincialibus Epis... corrigant. /

eorum que sunt de necessitate salutis, nequeunt esse impedimenta, nisi aut impossibilitas, aut maior aliunde necessitas exeratur naturali jure seu divino.

Idem S. Tho. 22. q. 16. ar. 2. ad 2.um scientia namque legis, est adeo anexa officio sacerdotis, ut simul cum injunctione officij intelligatur et etiam scientie legis injunctio, et ideo nō oportuit specialia precepta dari de instructione sacerdotum, nō ita aut est de regali officio, cui mandatur scientia deute. c. 17. de sacerdote aut malach. 2. labia sacerdotis custodiunt scientiam, et legē requirent ex ore eius, et osee 4. qui repulisti scientiam, repellam et ego te ne sacerdotio fungaris mihi. hic ille. si ita ni pastores nō jure divino seu nat.li residere tenerent.r per seipsos, nec illo jure scientiam sui muneris habere, immo nec ordinē seu potestatem et scientie tenerent, quia absque his per alios munera exercere possent per juris humani dispensationes. nec.o igitur est juris divini residentiā fore, ne et in totum dispensationibus destruatur, ve maiorque res in oblivionē et contemptum. posset et innumeras ecclias unus habere, et si singulis anexa esset cura aiarum, illiteratus et et ineruditus si per se ipm pascere oves non tenet.

6. q. 2. Nicolaus Papa ait si n. proiectissimum est nautam in tranquillitatem navē deserere, quanto magis in fluctibus? qui vovet, stante voto, certe jure divino reddere tenet.r ergo et pastor qui et promisit et se obligavit, eodem jure tenet.r residere. /

Praeterea si esset dubium, et tot rones et argumenta eent pro utraque parte, tn iuxta regulam moralem simul et theologam tutior pars eet tenenda, et sic quod eet iuris divini, imo forte necessario haec pars eet tenenda stante tali dubio; nam casu quo cum aliquo dispensaret, ut non resideret, posset accidere quod si lege humana tm eet praecepta residentia, tunc posset ille non residere, et acceptare dispensationem, quod si vero iure divino eet praecepta, non teneret dispensatio cum facilius et cum minori causa posset dispensari in lege humana quam divina, in casu ergo illo si dubitaret qua lege eet praecepta residentia humana an divina, tutiorem partem eligere teneret ne exponeret se periculo peccandi, ac perinde peccaret, fortius ergo haec pars tenenda est, cum et scriptura sacra, apostolus Paulus et omnes sti doctores in hanc partem declinent, ne dicam eandem aperte asserant, scilicet praeceptum dni ee, quod et d. Paul. 2. cor. 14. de rebus aliis non adeo gravibus et arduis ait, an a vobis verbum dei processit, aut in vos solos pervenit, si quis vr propheta ee aut spiritualis cognoscat quae scribo vobis, quia dni sunt mandata si quis aut ignorat, ignorabit. Et. 1. Thesal. 2. qui cum accepissetis a nobis verbum auditus dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed sicut est vere, verbum dei, qui operatur in vobis quae credidistis, Et d. Chrisost. dixit dum Paulum dico, vel Christum dico, sic possemus dicere dum Petrum dico, Christus dico, quare dum ille actu. 20. dixit attendite vobis et universo gregi, et iste. 1. pe. 5. pascite, qui in vobis est gregem Christi eadem dicit, ac perinde dni mandata sunt, dei praecepta

Praeterea pascere oves per se vel per alium iuris divini est, quod quidem nullus negat; si igitur per se ipsum pascere est iuris humani tm

si n. hō aut lex hu^na jubet pascere p se ipsos: qui stat ut x Idoig oviū nō ide jubeat q cōte(n)tet^r p se p alios pascat. et m^inus oblig^t ipse q̄ḃ hō ar si min^s curav^t oves et diliger^t. +

ton, q^o arctius obligat humanū jus q̄ḃ divinū, ac si homo magis curet, diligentiusq. oves, aias q̄. quaeque deus. | q̄ḃ

etiā̄m pastor teneat^r ne faciat aut ejus vicarius et locum tenens diligenter aut negligenter et negligenter munus agat? non dubium quin teneatur, hujusque rei continuā gerere curam, hoc aūt vix facere poterit si absens constituatur, nimis q^o diffi= cile, ac ideo moraliter, ut dicunt, impossibile est, absentē eam habere curā quam oportet. Et minor est negligentia vicarij poterit juste à pastore puniri, quia si per se ipsum munus gereret ut faceret in ovibus pecudibus à dn̄o earum q̄ vni commisit et mu= nere acceptato ille alij deinde cōmisit. hoc in casu minor culpa et negligentia hujus secunda, minusque damnū po= sset exigi adeo ubi dn̄s commisit, quia si per se ipsum ille munus exerceret tanta negligentia aut socordia egisset. Adde q̄ et vicarios has seu locum tenentes eē et episcopos titulares seu annulares, casu et per accens eē, ea aūt quae sic sunt casuaūt per accens, in actis cōsideratione seu doctrinis nō veniunt. per se ergo proprij ipsi pastores tenent^r, adeo ac si isti alij vicarij et locū tenentes nulli nullibique eēnt.

Deinde presbyter ille curā hens aiarum, quē etsi ordino et cui cōfero beneficium quo precepto tenet^r residere? et cujus est illud precep^m? qui nō imme^te à sūmo Ponti. ordinat^r et instituit^r sed à me ab ipso aūt mediate; si ergo nō obstā= te hoc precepto sūmi Pont. tenet^r q^o et si immed^te a Papa ordinaret^r et instituerat^r et mediate tm̄ à chr̄o, ipsius chr̄j precepto teneret^r paritate rōnis, ut homo genitus ab Adam precepto dei ita tenet^r, ut adā a solo deo creatus.

Deinde quotquot probarunt, probantque nec.am fore residentiam
sancti et doctores, concilia generalia provincialia ac synodalia
per script.as novi veterisque testamenti confirmant, plerique
adducunt. hoc autem quid aliud est quam aperte ostendere
procedere juris hoc esse divini, quod probus divinum tamen et
semper probant.

Si electus in Pastorem non est sacerdos, imo nec clericus, ut posse
accidere, deinde ordinatur et consecratur per episcopos aliquos, a quo
talis praeceptum haberet pascendi oves? nonne a Christo! Hoc
enim nullus negat, licet ineas aliorum episcoporum manuum impositione
potestatem habeat. quod ergo episcopi alii a summo Pont. media
eius manuum impositione facti sint episcopi non impedit quominus
a Christo habeant praeceptum oves pascendi.

Stipendia et jus facultasque illa exigendi jure divino sunt, dignus
est mercenarius mercede sua, et non alligabis os bovi tri-
turanti: (qui bene praesunt presbiteri duplici honore digni ha-
beantur) et qui non laborat non manducet, sed et obligatio
munus ipsum exercendi ob quod dantur, eius est juris divini.
Et certe episcopi vel ob sui honorem et decus minime deberent
veritatem hanc negare aut dubitare, minus falsitatem oppo-
sitam defendere. qui si aliqui jure divino residere pas-
toresque oves alimento spirituali maxime tenentur, aut ipsi dicant
qui alii.

Et Amplius quot veritates doctrinaeque sunt definitae decla-
rataeque juris esse divini, et per sacrum hoc concilium tridentinum
persuadeque alia sacra concilia, quae non adeo expresse mani-
festeque ex sacris educuntur aut in illis continentur, neque maioris
necessitatis aut certitudinis sunt quam haec veritas et doctrina

ut

> male enim coherent duo haec iure naturali et divino deberi spiritualia stipendia et eadem iuribus posse exigi, et humano tamen iure teneri ad munus per se exercendum, non enim praesidentia potest fieri absque residentia cum includat illa praesentiam. Mercenarii est qui iam acceptantur munus exercendum per se ipsos, naturali iure et divino tenentur residere, et tamen pastores, qui cessante causa absentiae non resident peiores sunt ipsis mercenariis non residentibus et gravius peccant./

UGR Biblioteca Universitaria

ut est ex^m. de matrimonio sacram^to, extrema unctione, cōfir-
matione, ordine, cōfessione vocali, meritis, Incertitudine
grã, et multis alijs, à nobis (inquã) expressis, mio nec adeò ex-
presse sunt in sacris litteris cōtenta: aut ex illis evidenter
ideo et manifeste deducta. si ergo illa definita et de-
clarata sunt, quid in hoc definiet et declaret?

Imo et forte poterit ipsi q. à p̃te cōcilio^na expressius ẽẽ cōtinet
in scrip^a. sacra aut ex ea deduci, quã hec veritas q et
cōtinet in scripturis, ex illis quã deducit, estque expressa
perpetuaque ecclesie traditio et aplica; quasi illa dico definiri
(ut nō definim) plus satis eẽt ut de iure divino eẽt et di-
ceret. /

omnes ẽt pastores sunt missi, si rite sint Instituti et ordi-
nati à deo, sicut mittebat Moisem, Aaronẽ, prophas, ita
(inquit) ego mito vos, illi aut omnes, prophe s. et apli per se
ipsos munus agere tenebant; ergo et epi et alij pastores
qui ẽt sunt missi. greci ẽt illi, qui nō sufficiunt ecc^e. Romane
sunt tn̄ vere epi, cōtra quã legẽ peccant nisi resideant,
nisi cōtra chri precep^m.

Vocant deinde pastores omnes angeli in litteris sacris, quia
nuntij, missi, velut angeli, qui iure ẽt divino asistunt pro-
vintijs, regnis, civitatibus, et peculiaribus ẽt personis velut
custodes. /

sunt deinde Canones, concilia innumera, que hoc idem signat
et asserunt, aut expresse aut in positione penarum adeo gravius
ut nō nisi cōtra transgressores legis divini soleant Imponi
ut est canō Aplorum 57. relatus à Zepherino Papa. si
quis (inquit) epis aut presbitero negligentius circa clerũ aut

populum agit, nec in pietate illos erudit, coħore segregetur, si vero in eadem socordia perseveraverit, deponitor.

Est et concilium Agatense in cano. 64. Arelaten. 2m cano. 13. Item Arelaten. can. 10. Concilium maguntinū. c. 25. in 6a ex synodo Romana. Damasus epta. 4. de corepis. et leo papa epta. 48. ad aquileiensē epm.

Munera demū epoꝝ et pastoꝝ sunt monere vnumquēqꝫ attendere sibi et gregi actu. 20. pascere gregē christi. 1. pe. 5. vigilare pro animabꝫ illiqꝫ prepositos ee, ad heb. 13. mementote prepositoꝝ vroꝝ, qui vobis loquuti sunt verbum dei, obedite prepositis vris et subiacete eis, ipsi n. peruigilant qsi rōnem pro animabꝫ vris reddituri. Et. salutate omnes prepositos vros. Vti domis suis ad ecce et aliorꝫ vtilitatē, ut dispensatores gr̄e dei. 2. pe. 3. (Rom. 12. (1 cor. 12 (ad Ephe. 4 (ad gala. 6. (administrare sacramenta à chrō instituta, aut q̄ corā presentiā requirant necn̄e, et an iure diuino sint hęc uel humano tm̄?

Pastorꝫ insuper est munus docendi. Eusebius lib. 13. c. 13. lib. 5. c. 20. Ireneus in epta ad florinū. Justinus in apologiā pro christianis, sed et ecci. 18. pastor gregē suus erudit et docet qui miām habet. hierem. 50. pastores eorꝫ seduxerunt eos, feceruntqꝫ vagari in montibꝫ. ipse nō docentes, nec munus suum exercentes. Zacha. 10. su per pastores iratus est furor meus, et supra hircos visitia bo. (ibidem. s. qui nō sint re pastores. et. 13. c. super pastorē suscitare o gladie, et supra virum quęrentē mihi. Orige. ho. 6. in Esa. qui vocat ad episcopatum nō vocat ad

principatum

b. aug. lib. 3. contra cresconium grammaticum c. 36. citat ipsum in epistola ad lapsis sic: ipsi plurimi quibus et prima
ad oportebat ceteris et exemplo divina praecepta neglecta praevaricationis res saecularius fieri de relicta
cathedra plebe deserta per alienas provincias oberrantes
principatum, sed ad perditionem totius ecclesiae —

quae dicitur divina praevaricatio neglecta: sicut quod divinae praevaricationis et divini iuris instituti ut tales.

Cyprianus lib. 3. epistola 14. episcopos praepositos vocat. sibidem non licebat presbyteris sine episcopi consensu lapsos absque poena aut ea non adimpleta absolvere. ad esse quod necesse erat episcopos.

Idem Cyprianus lib. 1. epistola 3. episcopos et ministros docere iubet sine metu persecutionis aut iniuriarum perditores sanctos et minores. his ergo non obstantibus —

Et demum in tertiam has opiniones, si tamen opinio dicenda est, quae falsa sit opposita et non potius error, ac perinde aliam verissimam sententiam, unam veram esse necessariam ac catholicam, aliam vero falsam ac impudentem et errorem, necessarium est. cum ergo haec quam asserimus valde est probabilior, securior et tutior sit, tamque auctoritatibus et rationibus confirmata ut penes eum evidens, omnino est tenenda, nihil quantum movendum ab hominibus paucis quidem nec magnae auctoritatis et eruditionis oppositam asserentium voluntatis placitis, nullis rationibus, vel valde futilis pro se libere asserentibus.

Jam ergo ad 4.am conclusionem probandam accedamus quae habet pastores animarum etsi non essent immediate a Christo instituti, nec ab eodem immediate eorum esset potestas, sed a summo pontifice, teneri tamen adhuc divino praecepto et iure divino munus suum per seipsos exercere, ac perinde personaliter residere, legitima cessante causa, quam quidem conclusionem superabunde per omnem nam et episcopos omnes, eorumque potestatem a Christo esse immediate agere legitime probatum est. Et si recte aspiciatur, haec est quae conclusio similiter probata simul est, nam etsi episcopi aliique pastores a summo pontifice essent demissi esse creati, sicut caelum terra, aliaque creaturae a Deo, tamen illis debitum a Christo pascendi

4. conclusio

utriusque offitium et nomine regimen curae instituit in tertio fartum iure naturali et divino tenetur cum pupilli fideli agere, unde hominum gratias dedicatae propria et observandae. Et tamen iam sacratus iure divino tenetur debet. Et sic in numera alia ex. appriarum versi in retinere aut gerere fact. sui in naturali iure non sit et in facto iam sic quis privatus et suis superbonis ut si male consumat aut capiat aliena peccat quidem praesertim naturale et divinum. sic si via recte quis boni gerit ministerium tamen si quid boni aut leges humanas possit in quidem ius naturale et divinum peccat. sumo enim praelatos qui pastores aliqui sic cepit praescriptum in se negligere aut fraudulenter aut quod ius naturale et sic divinum peccat et ex iure restituere tenetur.

oues meas .i. Vndecumque et a quocumque sis pastor constitutus, oues tuae meae sunt quarum est tibi cura commissa. Et ego sum earum dominus, quare pasce oues meas. Et eis demum dicit: Pascite qui in vobis est gregem. Et attendite vobis et vniverso gregi. Et reliqua omnia que in confirmatione et conclusionis adducta sunt.

Ex hoc ergo euidentior est veritas hec esse Juris diuini, quia ex illa pendet, sunt necessario inmediate a christo aut non; quod quamquam (ut dictum est) et illa vera sit, atque ideo intellectum non prave affectum cogant que in illius assertione adducta sunt illam amplecti et tenere, ut nec salua conscientia opposite sententie adherere posset, maxime in praxi, cum res sit tanta, adeoque grauis et ardua. ut quicumque iuxta sententiam oppositam operaret, euidenti se periculo peccandi exponeret, nullaque ignorantia excusaretur, adhuc apud homines et coram illis, multo minus coram deo, qui saltem certum reliquit, et incertum valde elegit in re tanta, que animarum salutem sue alicuius (?) [illegible]

Secundo aduersarij dicunt nobis et concedunt papam iure diuino et ex precepto teneri facere ut alij resideant et illis precipere illud. ex quo infertur eos eodem iure et precepto teneri residere: nam si huiusmodi preceptum tenetur residere, papa quod potest aut dispensando aut alius facere quod non resideant contra id iure diuino tenetur precipere quod iure diuino non potest dispensare. ergo si iure diuino tenetur precipere et illi sunt eodem residere, ut non sit aliud illud precipere quam ius diuinum illis indicere aut ut illud diuinum ut si papa precipit tibi seu tuum. ut precipiat filiis obedire patribus, patribus curare filios, suis subditis et dominis, vxoribus maritis, non aliud facit papa quam indicere ius diuinum illis ratione sui pro tunc et illi diuino iure tenentur ad illa impleta (?) denique eodem iure quo papa tenetur pascere et residere alij pastores inferiores. Preterea si papa iure diuino tenetur precipere et facere ut pastores animarum resideant et pastores hoc sciunt, ergo et papa non precipiente et non faciente tenebuntur residere quare eodem iure s. diuino. Preterea si papa iure diuino tenetur precipere ut pastores resideant quid iure tenentur illi obedire? certe diuino et secundum aduersarios quia superior et iure diuino et non potest non precipere cum iure diuino teneatur precipere. et precipit residere ergo iure diuino tenentur residere. 4.

in bona consequentia nec quis et in iniusticia non inferi- oris juris quam ante. ergo secundo licet sit bona consequentia papa tenetur precipere aliis ut resideant, ergo illi tenentur residere et ante et secundum aduersarios est iuris diuini quia illo iure tenetur precipere ergo et quod est effectus iuris quia si ante intellectu tenetur precipere si non affirmat causale tamen ad non residendum sit et quis et contra quo cumque sensu ante est iuris diuini et quis in eodem sensu erit esse generis seu iuris. 4

UGR Biblioteca Universitaria

Jam ergo aduersariorum argumenta contra veritatem hanc seriam (quamquam fragilia illa sint, veluti et authores ipsi, parumque auctoritatis atque eruditionis, si conferantur eorum qui hanc veritatem asserunt et argumentorum quae in eius confirmationem adducta sunt conferant) solvamus. Et quidem tenuit imprimis episcopos non teneri jure divino ac christi praecepto residere Ambrosius catharinus monachus ordinis praedicatorum episcopus minoritanus et demum Archiepiscopus sipontinus forte in odium potius cajetani (quod non in paucis ostendit) aliorumque qui hac de re scripsere, sicut et in materia illa de quaestione de certitudine gratiae inintelligibilem habuit opinionem non satis adhaerens concilii Tridentini definitioni, re saltem, esto verbis numquam negavit eandem. Tenuit 2º Thomas campegius episcopus feltrensis, et quidam alius Joannes Antonius Monachus Regularis divi sixti. hi numquam tres scriptis prelo mandatis suam mundo patefecere seriam. Interpretes autem concilii asserunt exposuisse neopolitanus episcopus, et duo vel tres alii in jure canonico versati, qui potius innuisse videntur, se eiusdem sententiae, quam valde aperte explicuerint.

Et hij duo plane fere numquam consulti fuerunt in suis scriptis aut vari secundo (?) quam primi numquam ut intellexi.

Argumenta autem quae adduxerunt adeo sunt fragilia, ut indigna videantur quae referantur, praeterquam quod sunt sufficientissime soluta. Praecipue et imprimis nitebantur probare verbum illud christi pasce oves meas soli Petro dictum, et nullis aliis. quod quam falsum sit jam patet.

Aiebant, si juris divini esset personaliter residere, non posse pontificem summum praecipere praelatis ut ad concilium generale se conferrent, quia christi superior praecepti illis contrarium praeceptum

impossibile est, personaliter residere, ex quo hoc ipsum confirmantes, si si quidem imperator juberet mihi hanc sui de statione ibique manere, et si dux belli illi praeciperet ut ab illa in aliam recederet, obedire non teneret, legitime quoque se ipsum excusaret si diceret, parce dux, imperator, id est, tu superior, me hic manere jussit.

Non posset etiam papa cum aliquo dispensare ob causam utcumque legitimam, sicut neque in alio jure divino, et ita requireret episcopos facere legatos ad regiones seu provincias ob quamcumque ecclesiae utilitatem, nec enim posset facere cardinalem, neque hunc enim, quae omnia sunt et contra praxim ecclesiae, et consuetudinem illius, factaque plurima ob timorem pontificum.

optimorum

Non posset deinde ullo pacto dispensare cum aliquo utcumque nobili et docto, ut duas haberet ecclesias, nec etiam cum pastoribus inferioribus, id est, parrochis, quod etiam est et contra usum ecclesiae et c. multa de praebendis, aliosque canones.

B. etiam paulus vocavit ad se Thimotheum Silvanumque et Titum et alios episcopos saepe mittebat ad provincias procul a suis ecclesiis, quod fieri nequiret si juris divini esset personalis residentia.

essentque dubia et perplexitates magnae, qui numquam possem abesse et tamen multi absunt et dispensat cum illis ob causas quae non sufficerent si juris divini esset, quare multi et pontifices et alii dispensata in contrarium damnarent.

Non possent etiam episcopi alii quoque pastores inferiores adesse consiliis regum et illorum curiae, nec consiliis ipsis praesidere, cum tamen optime saepe factum sit et fiat regum catholicorum et aliorum Pontificum licentia seu facultate aut dispensatione.

hic

Hec (inquam) et huiusmodi afferunt, que omnia concludunt non probari illud quidem christi preceptum pascendi oves meas a multis pastoribus, sicut et decalogi precepta aliaque divina ab innumeris non servari, minime tamen probant ideo non esse a christo preceptum, sicut et multo plura similia eiusdem conditionis et que tanto colore possent adduci contra decalogi aliaque divina precepta minime probarent, sunt enim innumeri impii quidem, qui tamen adeo securi sunt ac si facta haberent iustorum.

Tamen pro horum peculiari magis manifestaque solutione premittendum est preceptum hoc christi et iuris divini inter ea esse que affirmativa dicuntur non prohibitivum seu negativum veluti est preceptum de honorandis parentibus, de eleemosine datione, de oratione, de ieiunio, et reliqua.

Premitendum 2º. non esse hoc speciale aut proprium in solis animarum pastoribus, imo et reges principes prefecti et rectores urbium patres familias, et quicunque denique munus habent exercere per seipsos, loco alicui seu patrie alligatum, ita quod non alias per illud munus implere, simili est precepto iuris naturalis et divini residere tenentur, quamquam in animarum pastoribus maior sit obligatio, ut finis salus scilicet animarum aliorum munerum finibus prestat.

Premitendum est et 3º ex S. Tho. 2. 2. q. 62. ar. 8. ad primum et q. 104. ar. 2. ad 2m. duplex esse preceptum affirmativum, unum est quod negativum includit, ut est preceptum de restituendo alieno, et de serviendo, illud enim includit non

et preceptum de residendo iure divino aut humano pastoribus factis quod qui non residerat non est in fidelis in nobis factis adimplet ista precepta.

UGR Biblioteca Universitaria

detinere alienū invito dn̄o, et eo ipso quo hoc fit illud adimplet istud aut deperiendo, includit hoc nō esse seu manere in pecc.º Et si quis nō est in pecc.º adimplet illud. Aliud est precep. afirmativum qd nō ita includit negativum ut est precep.m de diligendo deum et pxm̄ et alia. dico nō ita sicut illa prima de quibus diximus, q̄ quodam m.º de afirmativum includit negativum, ut precep.m de diligendo deo et pxo. hoc s. q nō odio habeat deus et proximus, et de diligendis parentibus, q nō illis fiat iniuria aut inhonorēt. hec tn̄ est dīa inter hec et alia q illa q.º p.º m.º precludunt negativum adimpleti negativi cēsent adimpleta, nō ita hec alia, q non satis est nō odio hēre deum et px.m ut quis dicat eos diligere et adimplere precep.m de eorum dilectione, nec eo ipso quo quis nō afiat iniuria parentes vel inhonorat eos, adimplet precep.m de honorandis parētibus, ut hec precepta potius dicant preter su ponere illa negativa q includere, vel si includunt, ita tn̄ q in illis iubeamur aliqd ultra illa negativa. hoc aut precep.m de quo est sermo, est de 2.º gn̄e afirmativorum, quis multas patiunt epicheias interpretationes aut declarationes, ut nō statim q quis nō residet personaliter pecat, aut ob id sit in pecc.º sicut nō statim q quis non dat eleemo.a pecat cōtra precep.m de eleemosinis datione et tn̄ statim et eo ipso, quo quis nō restituit aut nō peniet pecat seu manet in pecc.º quare hec dīa hec obligat pro semper vel ad semper, illa aut semper quidem, sed nō ad semper aut pro semper, ut est cōis doctrina doctorum.

premitendum [illegible] precep.

Premittendum et 4º duobus modis capi aut intelligi dispensationem uno et priori et posteriori, ut sit idem quod oeconomia quaedam aut distributio seu adaptatio seu accommodatio rerum seu bonorum iuxta rationem pro loco et tempore et aliis circumstantiis, sic capit dum Paulus dicit quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur. Et iterum, dispensatio mihi credita est, itaque hoc modo non est tollere legem seu obligationem legis, sed fideliter exercere oeconomiam et prudenter iuxta cuiusque munus et officium et iuxta conditiones et qualitates personarum — Alio modo sumunt theologi ut dispensare sit vere et proprie tollere legem aut eius obligationem in casu peculiari manente alias in suo robore, itaque non est idem quod declarare aut interpretari et epiikizare, haec enim cadunt et admittuntur in lege divina positiva seu non naturali, nedum in humana lege — dico non naturali, quia lex ipsa naturalis tota est aequitas et epicheia — 2º autem modo dispensare solius est auctoris et domini legis, ut nequeat inferior hoc modo in lege superioris dispensare, bene primo modo i. declarare seu interpretari.

Premittendum et 5º non omnes dispensationes, hoc 2º modo sumpto nomine bene et iuste fieri, cum sint tot voces querelae et exclamationes sanctorum proborum virorum immo omnium et catholicorum et adhuc haereticorum contra eas, itaque pleno ore immunerus eas vocent dissipationes potius quam dispensationes, et S. Bernardus inquit, quod sicut adeo contra et frequenter dispensare quod verus est dispensare, est potenter interfectio inferiorum, aliquae quorum licite et iuste plures aut iniquae, et in proposito, cum pastoribus inferioribus ut parochis plures potuerit esse

Lex naturalis vario aequitas est omnis legum epicheia ideo ipsa non patitur epicheiam quia est ipsamet aequitas &c.

Uno ipsimet pontifices aliqui noverint se errasse et decepisse fuisse saepe in dispensando — ut Bonifacius 8. et habetur li. 6. de rescriptis c. finali. quia per obreptionem importunitates. Ubi fatetur se et alios praedecessores suos non recte dispensasse et multa mala evenisse ex dispensationibus ad non resistendum et revocat omnes dictas indulgentias et quod sibi licere non patitur suis indicat successoribus.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA
UGR Biblioteca Universitaria

legitime cause in hoc precepto residendi ut cu illis dispenset vel declaret seu interpretet ius divinu, qd cum aliis superioribus prelatis hos n. arctius obligat preceptu pascedi oves qd illas iuxta id Job. multiplex est lex eius, et qi deus suavissime disponit et ordinat oia.

Ex his q. iam ad argta adversarior no difficile respodet. Et imprimis authoritas oppositum tenentium nihil nos movere debet, qe ut diximus, no magna est, quo minus sta synodus cotra illos statuat veritatem, qi et cotra authorem maioris et eruditionis et gravitatis sepe id fecerit et hec sta synodus et alia sacra concilia, cofessione n. vocalem ee iuris tn humani tenuerut et gratianus et glosator decreti et s. bonaventura, nihilo tn minus sta synodus deffinivit illam ee iuris divini. Et multa alia exa similia possem adduci, quod vero dicebat no posse si iuris divini eet personaliter residere papam nec cogere prelatos ire ad cocilium gnale nec ad alia negotia utcumq ardua et ece universali utilia, cum consequens hoc erroneum sit et hereticu, no tn ans est, sed ipm quia format argtu constat ee quoq consequentias deffinita et hereticu, na et preceptu quoq diviniu est et nale fortius in similibus casibus obedire superiori, nec id est dispensare in divino iure sed declarare, frustra quoq adducit exm de imperatore et duce, nam et imperator precipiunt militi ei obedire duci in casu maioris necessitatis, in quo miles no obediens duci, imperatori quoq et inobediens, sic enim et eps nollens venire ad cocilium iussus a papa, deo quoq rebelaret. In multis q. casibus cum sit hoc preceptu affirmativum

afirmativum, eius cessat obligatio citra dispensationem papae sumptam jure divino, sicut et aliorum praeceptorum quae afirmativa sunt, ut et de correctione fraterna et aliis, si ergo n. occurreret necessitas universalis ecclesiae aut magna utilitas, aut quintis alicuius, aut ipsamet ecclesiae cuius est pastor, major et utilitas sequitur ex absentia aliquo tempore quam ex praesentia, citra dispensationem poterit abesse. denique in omnibus illis casibus, in quibus vir sapiens et prudens judicaret non currere preceptum pro tunc, quamquam et in illis quae habent declarationem juris a superiore ergo, Papa s. dum commode possit haberi, nec necessitas ad oppositum cogat s. non expectare hujusmodi declarationem, nam et omnes hae difficultates et argumenta possunt occurrere in quocumque alio precepto afirmativo neque amplius in hoc erit perplexitas quam in aliis, non tamen negamus quin et contra hoc jus, et contra jus et seu preceptum de incompatibilitate plurium beneficiorum quibus est cura animarum anexa, inique sit dispensatum saepe, ut non tam dispensationes quam dissipationes fuerint, licet et in illo quoque liceat aut dispensare pro modo aut declarare, quod idem est, quare potest et stare illud innocentii in concilio c. de multa deprehendis et si qui alii canones sint qui idem asserunt, in quibus dispensare idem est quod declarare –

Minime et obstat quod dictum est hoc damnare multos qui contra id fecerunt plures n. damnat ex non observatione decalogi et precepti de baptismo, nec ob hoc tamen non sunt juris divini, nihil ergo haec omnia et similia obstant quominus ut dixi, episcopi mansio sit praeceptum divinum cuius cuiusque alterius precepti afirmativi –

[Margin note:] Idem innocen. cuius est caput illud, noluit cardinali cuidam dare ecclesiam Rabenatam quia cardinalis erat, ut habetur in postulatione praelatorum, et cardinalis florentinus dicit ibidem dispensatio aut dispositio in c. illo de multa de electione, quod est ex concilio lateranensi. capitulo pro declaratione aut declarare. (ut idem sit ...) dispensare quod declarare, quare non impedit caput illud quominus residentia personalis sit juris divini. Et sic intelligitur illud c. de multa et ut in bono sensu et sic

[Footnote:] ... non in bonum ipsorum sed ecclesiae ... illa personarum et dignitas cedit in bonum ecclesiae hoc intelligitur pro ... pastor universalis bonum s. ... non illarum personarum particularium, propter causam n. non est dispensandum si non cedit in bonum ecclesiae.

UGR Biblioteca Universitaria

Majus vẽ ẽe Augⁿ. qd affert de voto simplici castitatis aut
religionis, quo existente, obligaᵒ. ẽt oritr Jure nali seu divino
in eo tñ Papa dispẽsat, pprie ẽt sumpto noĩe dispẽsationis, ne,
dum declarat. ergo et in pposto licet exũe ẽpo, munus pp er
curã ovium asumente, oriatr obligatio Jure divino, poterit
quoqz Papa dispẽsare nedum declarare. / pt et cõfirmari hoc
de cõtinẽtia anexa sacro ordini; qr stante anexione illa, seu
ẽccᵉ constitutione, obligaᵒ. ẽt vtriusqꝫ Jure divino, et tñ pt
ẽt Papa vere et pprie dispẽsare cum exũe in sacris ut ducat
uxorẽ.

Ad pm. igr de voto simplici posset inprimis dici nõ pprie dispẽsari
in eo, sed potius declarari, eo casu votum nõ tenere seu nõ obli,
gare, ꝗ e reddi votum tanqꝫ infectũ, aut ꝗ si nõ eẽt factum,
aut ẽt ꝗ ex volᵗᵉ illius fuit vovere, ex ea parte qr voluntas
alrĩus qꝫ debet ẽe subdita voltᵢ superioris, poterit superior
aut irritare aut dispẽsare. pterea aũt epi tota est Jure divino,

(margin: ac si)

ac si talis eps inmẽ, eẽt creatus, quare nõ pt Papa eum facere nõ
ẽe epũ. poterit tñ ~~aut~~ ob cãm subtrahere aut tollere mãm,
oves. / Et hoc potius erit mutare mãm qꝫ dispensare, qd
s. Tho. admittit in preceptis ẽt decalogi, in quibus nõ cadit dis,
pensatio ẽt adeo, sed mutatio mãe tñ, qr Deus est dñs Illius,
ita papa post christum deum, dñs ~~est~~ ovium, poterit ẽt mutare
pro causa, nec tñ erit pprie dispẽsare sz hoc pertr superius
adducta de mã sacrã eucharᵉ panis / et vini.

Ad aliud aut de exũe in sacris dicendum ibi vere et pprie posse
cadere dispẽsatione, differt n. obligatio que orit ex
constitutione ẽccᵉ qua castitas anectitr sacro ordini; ab ea
que oritr ex voto simplici, penes hoc. n. q eccᵃ tollat
quam constitutionẽ, et mãs Illegitimatione posset ex his

Jn

UGR Biblioteca Universitaria

in sacris ducere uxorē, nō. n. illic est votum, sed
illegitimatio tn̄ mag. facta constitutione ecc.e, est igi
illic ppriē dispēsatio seu reuocatio legis, nō ita est in voto
simplici, nec in obligatione pastoris ad residendum.

Adducunt et arg.m de cardinalibus posset ne cum illis aut
dispēsari aut ius declarari ut sint epi. de quibus hoc
imprimis dicendum est, nihil eē qd cōmuniter fit, q. s.
ecc.e illis cōmendent, sic q aliud sit cōmēdatas ēe
ecc.as et oues, aut eē illarum epōs, hoc. n. est illudere ipi
deo, cum ipse aliud sit eē epm et pastorē ouium, qz eas,
dem ecc.as et oues ipis cōmendare, nec aliud fecit chrūs
illo verbo pasce oues meas dicto petro, qz illi cōmēdare
easdem oues, cui. n. aliqd cōmendat illius curā ipi impo,
nit, quare aliter dicendum est s. q eē cardinalem ab,
solute et simplr non satis est, ut nō residere teneat si ecc.as
hēt etiam cōmendatam, tn̄ qa nōnullae ecc.e sunt valde
pximae urbi parueqz, ut simul possit quis et adesse mu,
neri cardinalis et ecc.as epum gubernare, ut de illis sex
quae epi semper sunt cardinales, posset et alicuius cardi,
nalis tanta eē industria et utilitas ecc.e ex eo q Ponti,
fici asistat, ut per eps aliqd posset abēe, sicut et ob
legationē aliquā valde et utilem ecclesiis, in quibus
casibus (ut diximus) nō est ppriē dispēsatio, sed iuris de
claratio, nō tn̄ in vniuersū, nec ob munus cardinalis
nec cōsiliarii regis aut presidis cōsilii poterit quis ab,
esse, et nō residere.

Et demū ut cōcludamus, cum res hec sit á deo necc.ª et de necessi-
tate salutis nedum aīe ipsius pastoris, sed et aliaꝝ aīaꝝ sibi cō-
missaꝝ, et ob cuius neglectum ipsoꝝ ꝗ pastoꝝ nō residentium tot
mala, hereses et peccata sint in ecc.ª dei, quoꝝ omnium nulla alia
est á deo precipua causa, nulli dubium eē debet quin ipsoꝝ
pastoꝝ residentia utilis et efficax et qualiscunq; p̄cepit dominus
verbo et opere, docuerunt ꝗ eius apli, sit sume necc.ª, quare
et illius residentie exercitium et munus preceptum á xp̄o, q̄
nihil est, qd sit necc.ʳ ad salutē aīaꝝ et per hoies exercēdum
quin deus ipsum preceperit et iusserit. nec citra hoc esset su-
fficiens quissum salutē aīaꝝ, qd uel cogitare nephas est de deo.

Dico iterum nō obstare huic veritati qd cardinalis de Turrecre-
mata et aperta. et tenent, epōs alios a Petro eiusqꝫ successoribus
nō eē immediate á xp̄o institutos, sed ipos eoꝝ ꝗ potestatem eē
immediate á sumo Pont. qui solus est immediate constitutus
epūs á xp̄o, nam et hoc eē impium aperte falsum constitit
superius, qr apli omnes uniuoce erant et apli et pastores uni-
et epi uniuoce cum ipso Petro, et ita ecc.ª vocat eos vicarios xp̄i
et electos pastores, quare et epi omnes alij uniuocé et sunt
epi cum ipso sumo Pont., quare idem est auctor utrorumqꝫ, ab
eodem est ptas eius, nec pt papa de eppō facere nō epm, sicut
posset suas uel illas oues cōmittere, nec ꝗ ab eo pt papa sic et
mutare nām .1. oues, nec pt non epm preficere ut pastorē ipsis
ouibus, est. n. necc.ª ut se expediat et est, conexio ex parte nāe
ꝗ aplos epi seu pastoris ad ipsas oues, quā rei nām nequit mutare pon-
tifex. ipse p. vocat ceteros epōs fres, nō filios seu creaturas
eiusdem ergo ppris spiritualis sunt filij, ab eodemqꝫ geniti,
in eo qd epi et pastores sunt.

Sp. 6. grego. optimus et stimeus Pont. nunqꝫ voluit admittere
nomē universalis, ut nūqꝫ vocaret universalis Pont. et solli

fuisset

fuisset digestum ab alijs, et redarguit acriter Joa. constantino-
poli. patriarcham qui vocabatur universalis; ita ut eius etiam legatis
preceperit ne illi communicarent, nisi prius nomen illud uni-
versalis dimitteret. Ideoque ipsemet iste Pont. non admisit
nomen illud, nec voluit sic vocari universalis Pont. quia falsum
reputavit se esse universalem; et non tantum ob humilitatem
aut modestiam, his enim virtutibus imo nullus repugnat ve-
ritas. est quod videndum in quo sensu renuit S. Grego.
dici universalis. siquidem non ignorabat quod saepe est
fassus est epm Romanum esse supremum, omnibusque alijs supe-
riorem, et caput universalis eccl.e ut enim talis se debat cō-
tra epm constantinopolitanum patriarcham, qui se supremum
aut nulli inferiorem ē epō Romano jactabat. Et ego
illo s. constantinopolitano sciebat se superiorem esse, eque ac omne
omnibus alijs. In nullo ergo alio sensu Stimus Gregorius abdi-
cavit a se nomen hoc universalis, quam in eo quem cardinalis Tur-
recremata habet, quod scilicet solus Papa sit pastor, episcopi a christo
et omnes alij ejus vicarij, et ministri. contra illud 1. cor. 4.
sic nos existimet homo ut ministros christi etc. quod quidem
Paulus nedum de se et alijs aptis sed et de illo Thimotheo
et alijs intelligit, et epi omnes idem omnino et vere dicere possent
sic nos existimet homo etc. Papa scilicet et omnes sunt ministri
christi, non scilicet ceteri ministri papae sed fratres vocati in partem so-
llicitudinis. aut dent adversarij et qui negant aliam
sensum mentis dui Grego. quo renuit se dici universales
cum ipsemet cōtra Joa. constantinopo. dixerit esse universales
fore esse solum et nullum alium, quod quidem non potest intelligi
quod nullus alius sit eps a papa constitutus, a christo scilicet intellige
quare luce clarius est opinionem illam Jo. turrecrematae habita

ipse pro vocatur servum servorum dei ut dicit Joh. diaconus in vita eius li. 2. c. 1. et bis iniatus successor johannis constantinopolitani ad eld. titulum senotatum s. universalis cōtra illum pugnavit ut patet li. 6. indict. 15. epta 31. 24/28. si unus eps uocatur in quo universalis universa eccl. corruit. et li. 9. indict. 4. epta 67. inquit sic huiusmodi ordinationes disponimus ut tamen jura sua singulis epis inviolata serventur.

[Left margin:]
ergo mag. qui sumus sensu nosipsi dominus Paulus se universalem aptum dixit. et titulum universalis adversari enagerans et (?) amoris blasphemia quod seu tali titulus seu affinis injuria est ceteris alios epos. li. 4. epta. c. 29. et 83. in ig... superbum vocabulum cō... stitutum ne aliud ei quod fi... se ponere. li. 6. c. 194 ego fidenter dico quod quisquis se universalem sacerdotem vocat ante christum praecurrit quia superbiendo se ceteris praeponit. et ibidem epta 30. cōtra universi affrica. 99. d. c. 1. sedis. et pelagius 2. ibidem c. nullus patriarcharum. et idem s. grego. eulogio patri... arche alexandrino. 99. d. ecce in praefatione. sed Joha. constantinopolitano ob quam rem mauritio imperatori vocat gr'go. simplicem 1. fatuum. falsus Joha. constantinopolitano recedit inquit gr'go. su... loqui Roba que verum est inflat et characteres vulne... rat. sic li. 4. inditione 13. epta 82. et nemo se unquam universalem vocare voluit. sic li. 7. inditione 2. epta 126. leandri hispalensem. et alios epo... litanum ibidem epta 104 gr'go vocat cō(n)sbiteros collegas suos. sic et vo... cat epm carthaginen... li. 8. inditione 3. epta 38. quid mirum cum se

S. th. quodl. 13. c. 4. ait qd aucte papa diuina lege pontifex se exhibit nõ ministri: nõ io est qz ipse nõ habeat autoritatem immediatam et plenam in qlibet ecclã. sz qz nõ esset conveniens singulari ecclẽ ut specius et spalis illius ecclẽ rector: qz sic relinqueret omnes alios statim potestes. Ibidem. potest ordinatio ... ad dictum ordinatem et pro principali ad curam ... et huius potestatis acceptatio cum ordinatione ... ut sit deterior in ordinatione vel ordinato. Sed cura ordinat ad corpus christi misticum prelatus qui sibi committit et huius potestatis exemplum non recipit in cura si committatur vel uni aucto alteri ... agat ... ille quedam ... sine usu ... potestas absol ... et clauis iuris dicto sunt. S. th.

fore á diuo grego. e magno errore et anathemate digni.

Sed et, ut iam dictu est, zelo dato, non minus est verum pastores quoscumque undecumque et á quocumque sint, iure diuino christi et precepto teneri per seipsos pascere oues, legitima cessante causa, nequidem card.lis de Turre cremata scorregalo qd sciam, aut oppm tenent, sino et card.lis cayeta, qui in illo visus est tenere cum dicto Turrecremata. Sic ex illo tenet et affirmat personalem residentiam e iure diuini, non ergo unu cõtradicit alteri, neque veritas hec dependet ex illa, ipsum utraque cõclusio et ... ergo sunt eque vere./

Hic est coīs sensus omnium ... interpretatus et declaratus in canonibus et decretis Pontificum semp et ubicumque se ocasio offert. Et ita Siluest. Papa in synodo Romana .287. epor. de consilio constantini conuocata dixit, eps supradicta fuerit dignus et vota populi et cleri cõcurrerint, canõce confecerit, que postea nec clerus nec populus perturbare debet, qe epi qui throni dei vocant, nõ sunt lacerandi, sed magis portandi et honorandi. addit causam, qz dni discipuli et aplorum successores sunt, et iniuria eorum ad christum pertinet, cuius vice legatione funguntur. Ecce teste etiam ipso Syluestro epos vicarios christo esse, non Pape, et thronos dei dici.

Canon. primus concilii carthaginen. qui eps ordinandus ordinandus est maturus prudens, moribus temperatus, et sobrius, cautus, humilis, afabilis, misericors, litteratus, legealem in studiis, in scripturarum sensibus cautus, in dogmatibus ecclesiasticis exercitus. Et adem in concilio Romano dicto sub silvestro. adque hec omnia iure diuino tenet, cum interpretatio sit hec iuris diuini, nunquid ut non residen-

/ quam

Optatus Milevitanus Epos omnes apices et principes appellat si ergo principes nõ vicarij Papę sed ab ij iuxta id constitues eos Principes, et si apices ergo sup intendentes et sup asistentes gregi. /

Eusebius lib. 4. c. 43. Iubet obediri presbiteris qui sunt in ecca qui sucesionem hnt ab aptis, qui cum epatus sucessione charisma veritatis certum scdm placitum pris acceperunt. / Idem Ireneus. 4.

Rufinus, in magnis ergo eccę calamitatibus, epi jacentes sub altari orarunt, ut Alexander cotra Arrium. lib. 1. c. 12. Et Amb. cotra tyranidem Iustini lib. 2. c. 16. / Ut ergo sic orem, necessarium est calamitates eccę. ij proprijs oculis videam, ut oibus compatiam ut dns pes.

p Jonas aurelius epus de cultu imaginum li. 3. quid. n. si ut supdictum est claues regni celorum quasi eminentiuo forte ecce mebro intelligo traditas. b. s. petro ut p illum ad ceteros hc dignitas trasseat. nunquid ideo mens mea ab ejus amore tepescat quia plures videam a dño honorari. potior uaque ineius deuotione amoris cocalescat ignis qui adeo int reliquos costitutus insignis ut quod dnum est ese ipe quodammo accepisse videatur singularitatis vis

l lanfrac epus cathuarien. de sco euch. cotra beregar. tues petrus qui tamen si de pastoribus forte eccę dicta et credatur et aquibusdam catholicis exponatur principue tn de romana eccla intelligenda ee sacri canones et potificum decreta testatur.

l 2o tho. cotilio. pagi. 430. co. 1a. p unito ego bonifacius (archiepus s. moguntinus postea martir) gra dei epus vobis beato petro aptorum prinpi vicarioque tuo beato papę gregorio (2o s.) sucesoribusque ejus. c.

l autoritas no est ide qz potas ut vulgo intelligitur. s ut latinum dicit quorum plinius vino vel gemme solet pretereris autoritas tribuere: cu mullius sint in alias pot quasi dicas preciosa opinione et valore.

u ut papa capt eccę certum est equiuoce dici cu x est capt vicarium ministeriale nã et ministe x qz capt in corpore tum uo est sum et proprium. et alie res fiunt et proprie tr nõie dicatur ut metropolis vrbs capt prouinc. et prinpes. et epi in suis diecesibus et eccis. que no proprie influunt in alios n abillo proprie depēdēt: qz vrbs ministri et instrumenta no aute. ministri in ministrum instrum in instrum proprie in fluit. methaphoce x no de capt influere q si n. xec et proprie nõ maneret epi et alij ut tales defuncto papa: n. vlla potas eccla. sit sublato x nulla manere no xo depēdēt seruatur a papa s ax abillo xo immediate. et bene potest abte est capt s vicarium ministeriale. i. vice capitis et i. x capitis

[Left margin note:] sic intel ar tos ... sol. hus co potestas a psentibus. auto ... gersone. ij. qui su ... ht qz solus x no pa pa est capt eccę ... error inqd coij ... torum acceptus. si ... oq a papa rato ca pup excludatur ... ht har imp no

Multi ex prib(us) etiamsi credebant, aut secedere ostendebant
residentiam pastorum juris esse divini, asserebant tamen non ex-
pedire, nec convenire hanc veritatem definiri, et di-
versa causabant quare hac re, quod quod [illegible] sola et inanima
ab illis consequenti [illegible], ne [illegible] colore loqui videret, cum
tamen vere nollent hanc rem explicari humanis affectibus mo-
moti, dicebant nonnulli multas alias propositiones esse
tractandas huic adherentes [illegible], si hec esset defi-
nienda et declaranda: scire quod oporteret, et tractari quid
esset jus divinum quotuplex quod, quasi esset extraneum ab episcopis,
maxime in concilio generali congregatis querere tractare et
scire jus divinum quod sit quotuplex quod sit, et que
residentia et quomodo sit juris divini, omnesque dif-
ficultates et dubia que circa hoc oriri possent, nam quorum
est hoc scire? et ubi melius hec omnia tractarentur? quam in
concilio episcoporum doctissimorum aliorumque virorum, et velut non
ob id ipsum amplius hoc sit tractandum: quo plures [illegible]
sint difficultates, quorum est scire jus episcoporum, statusque eorum
interpretari nisi ipsorummet? An poterunt excusari ignorantia
sui juris? aut est curiositas velle scire que sui juris sunt? et
dei voluntatem? Ecc.a n. 3. di(citur): altiora te ne quesieris et fortiora
te ne scrutatus fueris, sed que precepit tibi Dominus illa cogita semper.
Et jam [illegible] res in dubium venit, tenetur Sancta Synodus nedum posse
docere et definire, ut nemo possit pretextu cujusque ignorantie
excusari a non residendo, tamen abest, ut velit quis ignorare
veritatem adeo necessariam, que ignorantia potius accusaret ignorans
n. ignorabitur, qui noluit intelligere ut bene ageret, et contra
id Pauli ad Hebr. 13. doctrinis variis et peregrinis nolite ab-
duci. Malach. 2. labia sacerdotis custodient scientiam et legem

requirent

requirent ex ore eius. quanto magis concilium generale tenebit rationem reddere omni petenti. deu. 17. si difficile et ambi, guum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem et san, guinem, causam et causam, lepram et non lepram. Et iudicium intra portas tuas videris verba variari, surge et ascende ad locum quem elegerit dominus deus tuus, veniensque ad sacerdotes le, vitici generis, Et ad iudicem qui fuerit illo tempore, quaeresque ab eis qui iudicabunt tibi iudicij veritatem, Et facies quaecunque dixerint qui praesunt loco quem elegerit dominus deus. Et quod non tantum propter illos, sed propter nos etiam scripta sunt. Rom. 3. scimus quod quaecunque lex loquitur, ijs qui in lege sunt loquitur, et. 15. quaecunque enim scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt.

Alij ex patribus alia dicebant, quod esset superfluum aut non expediens id definiri esto verum sit, Alij adhuc peius loquebantur asserentes hanc declarationem auctoritatem et dignitatem summi Ponti. de rogare, immo et peius blasphemantes ecclesiam destruere, cum enim haec sint aperte blasphemiae et errores hereticorum asserentium dignitatem et auctoritatem Ponti. summi esse contra ius divinum, idem n. omnino est unum alteri derogari, quod illi contrarium esse. Et quod de singulis contrariis opinantibus sollicitum esse stultum est, hoc uno verbo concludamus. necessarium omnino esse velut silentium huic verbo imponat, Et quod iam scandalum esset, cum res questioni imponat, Et quod iam scandalum esset, cum res in hos terminos devenerit, ut sit iam toti orbi notum hanc rem venisse in controversiam, ut semel finiatur, quia enim alias heretici qui haec omnia norunt dicent, synodum quae plura alia contra ipsos non apertiora nec forte adeo aperta et manifesta, ut catholica decrevit tenenda, Et hoc unum ar, duissimum et scitu necessarium non ausam fuisse definire, et obturet os omnibus et hereticis et alijs, et magnis et pusillis.

omnia noia que et nalis ratio et sacre litere tribuunt ipsis pastoribus
significant, requirunt que eorum residentiam, et assistentiam, secundum (?)
quibus boni pastores appellantur, Et econtra que malis tribuuntur, de
fectum vitiumque in ipso munere significant, varijs. n. scripture locis vo
cantur senes populi dei, prepositi justitie, ecclesie principes, arietes
gregis dni, custodes, agricole, columbe, speculatores, dispensa
tores misteriorum dei et ministri christi in christo, vinitores, et an
geli, Contra vero comutatis nominibus plerique obscuram ava
ritiam, luxum, somnolentiam et otiicum suarum securitatem vocantur
vituli multi, tauri pingues, glosi, filij desertores, specula
tores ceci, pastores desperati, pseudo apli, operarij dolosi, va
ce pingues in monte samarie, lupi no parcentes gregi, caude
fumigantium titionum, scelesti et peccatores, principes effeminati
peccare facientes hoies in verbo supplantes arguentes in porta,
vigilantes super iniquitate, et impij in populo, insidiantes quasi
aucupes, quorum deus venter, corone superbie ebriorum, flores decidentes
in vertice, condentes leges iniquas, et scribentes iniustitiam, predo
nes pupillorum et viduarum, laquei speculationis, rete expansum
super tabor, ingredientes pompatice domum israel, lupi denique
vespertini, que oia licet no solum ecclesiasticis pastoribus
sed secularibus et regibus et principibus, quos scriptura et pastores vo
cat, conveniant, precipue tn et magis de bonis pravis que alijs
pastoribus dicunt ./

forte supplantantes

B. chrisost. super illud. 1. timo. 3. no neophitum, ita que qui sibi iniquitatis
vel levis culpe conscius est, male affecto facit, eam rem appetens, qua
indignum se per opera facit, no. n. decet huiusmodi regere sed po
tius regi, eum quippe qui regendos alios suscipit tanta decet gratia
virtutis excellere, ut instar solis ceteros velut stellarum ignicula
in suo fulgore obscuret, debet huiusmodi vitam ferre immaculatam

atque

atq compositam, ut oẽs in illum et in eius vitam veluti in exemplar aliqd exaltery intueant, vigilantẽ in eius ẽe necesse est zelum, qui nõ tm̃ sui curã hẽr, verũ ẽt reliquor, decet, itaq, cum pervigilem ẽe quiesus modi est, ac spũ vivere. Et affectus sui flamã operibq ipis ostendere, ducesq omnes sollicitudine atq industria superare, ut die noctuq exercitum et castra perlustret, laboret, et sui officij munus diligẽti.me impleat atq omnium curã ac sollici.res gerat. hic ille. quae an sine presentia pastor facere possit, iudicet vel caecus.

Divus Bernar. ser.mõ. de conversione divi Pauli. hac tempestate (inqt) heu dñe deus, ipi sunt in persecutione tua primi, qui vñr in ecc.a tua primatum diligẽre, gerere principatum, arcẽ sion occupaverũt, apprehenderũt munitiones, et universã deinceps libere ac tempestatiue tradunt incendio civitatem, misera eorum conversatio plebis tue miserabilis subversio est, atq utinã hac parte sola nocerent, cẽt forte qui dñi ca.. ... acpremunit expostulatione daret, qua ipsorum ex.a nõ imitari, sed observare precepta iux.a zelud math. 23. quae dicunt facite, et ad opa eorum nolite respicere, nunc aũt dati sunt sacri gra.. dus in occasionẽ turpis lucri, et quaestionẽ stimant pietatẽ copiossisime, siquidẽ pietatis, inveniunt in suscipiẽnda mi[ni]sterio. accipiẽnda magis aĩarum cura, sed hoc penes illos cura minor, et de aĩarum salute novi.ma cogita.o est. hanc vero salvatori aĩarum gravior ulla ẽe potest persecutio!

Ideo .. ores deben̄t ut ne .. mofariat sz n̄ lẽ cave .. dicit ut quis fiat ..q fuere debet. vñ. n. .. ... in ecl.a sei! .. n̄ fariut pastores n̄ dicit. ut curat .. q dicit facite.

an

Idem in cantica ser.mõ 33. Vae autem generationi huic a fermento phariseorum, qd est hipocrisis, si tn̄ hipocrisis dici debet, q iam latere prae abundantia nõ valet, et prae inobediẽn.a

non querit, serpit hodie antiqua tabes per omne corpus ecclesie
et quo latius, eo desperatius, eoque periculosius quo interius,
nam si insurgeret apertus inimicus hereticus, mitteretur foras et
aresceret, si violentus inimicus absconderet se forsitan ab eo, nunc vero
quem ejiciet? aut a quo abscondet se? omnes amici et omnes ini-
mici, omnes necessarij et omnes adversarij, omnes domestici et nulli
pacifici, omnes proximi et omnes que sua sunt querunt, ministri Christi
sunt et serviunt antichristo, honorati incedunt de bonis Domini, cui
nec honorem deferunt, inde is quem quotidie cernis meretricius
nitor, histrionicus habitus, regius apparatus, inde aurum in frenis
in sellis et calcaribus, ac demum plus calcaria quam altaria fulgent,
inde splendide mense, et cibis et ciphis, inde comesationes
et ebrietates, inde cithara et lyra et tibia, inde redundantia
torcularia, et promptuaria plena eructantia ex hoc in illud, inde
dolia pigmentaria, inde referta marsupia, pro huiusmodi
volunt esse, et sunt ecclesiarum prepositi, decani, archidecani, episcopi,
archiepiscopi, nec enim merito cedunt, sed negotio illi quod perambulat
in tenebris, olim predictum est, et nunc tempus adimpletionis ad-
venit, Ecce in pace amaritudo mea amarissima, amara prius in
nece martirum, amarior post in conflictu hereticorum, amarissima nunc
in moribus domesticorum, non fugare, non fugere eos potest, ita invaluerunt
et multiplicati sunt super numerum, intestina et insanabilis est pla-
ga ecclesie, et ideo in pace amaritudo eius amarissima, vox plangen-
tis in tempore isto, filios enutrivi et exaltavi, ipsi autem spreverunt
me, spreverunt utique me et maculaverunt a turpi vita, a turpi
questu, a turpi commertio, a negotio demumque perambulante in tenebris;
hec ille. quod in sententia non aliud est, quam scelestos ecclesie ministros
quibusvis hereticis ac hostibus perniciosiores esse, et nocentiores ipsi
matri Ecclesie.

Vide bernar. sermo 77 in canticis in fine. (Involvistis vos ad pastores congregatos in sinodo remensi.) Ubi eos vocat Vicarios Christi et parentes et priores qui debent gignere nutrire augere in cordibus omnium.

libenter praeterea, quaererem ab istis qui contrariam sententiam defendere mi,,
tuntur quomodo velint aut dicant summum Pont. habere se ad ceteros
epos, et ipsi epi ad ipsum, quo ordine et qua habitudine habeat
siquidem est ordo inter summum Pont. et alios, quare prius et
posterius, superius et inferius cum haec sint propria ordinis.
An ergo se habeant ut Petrus ad alios aptos Paulum s.
et alios, / quasi sic cum Paulus et alij Apli essent a chro
immediate instituti, ergo et epi omnes, de Paulo quidem
non negabunt, cum ipse met dicat ad gala. 1. Paulus Aplus non
ab hominibus neque per hominem, sed per Jhm chrum et deum patrem
sed et de alijs ut Joane - Andrea. quaeram an ne eadem veritate
dicerem Joannes Aplus non ab hominibus neque per hoies sed per
Jhm chrum et deum patrem &c. an econtra dicerent Andreas
Aplus ab hoibus et per hominem, et non per Jhm chrum &c. certe
non arbitror hos homines adeo temerarios ut ausint haec
dicere, et tantam esse distantiam inter Paulum et ceteros Aptos
a Petro, ut solus Paulus sit aptus non ab hoibus neque per hoies sed
per Jhm chrum, ceteri vero ab hoibus et per hoies. tunc. n. vix
essent univoce apti, minime ergo dubitandum est quin omnes
eque sint Apli per Jhm chrum et non per homines, et sic uni,,
voce apti sunt et univoce epi, et secum et cum Petro, quare
eque a chro et jure divino omnes. sicut et est illi de quibus
ad ti. 1. huius rei gratia reliqui te crete, ut ea quae desunt
corrigas et constituas per civitates presbiteros sicut et ego
disposui tibi, ubi per presbiteros epos est intelligit, addit
n. siquis sine crimine est, et infra, oportet. n. epm sine crimine
esse. Illi inquit constituti per Titum ex dispositione Pauli

UGR Biblioteca Universitaria

cum illis dotibus et conditionibus perfectum christum erant constituti; licet media manuum Titi impositione ex pauli ordinatione seu dispositione, quare si ita se habet Papa ad alios episcopos, sicut Petrus ad apostolos, omnes sunt iure divino et à christo constituti. /

quod si vero dicant habere se summum Pont. ad reliquos episcopos veluti se habet imperator Rex Romanus ad Reliquos reges, liquet et utrosque esse aeque à deo, per me enim reges regnant dicitur, aut se habet ut supremus angelus ad alios, itaque sit similis ordo et dispositio in ecclesia qui in celesti hierarchia, quia haec exemplar est illius, et tunc et veluti omnes angeli sunt à deo immediate, esto sit unus superior et velut caput sub christo respectu aliorum, sic et omnes episcopi Papa et alij. Et vere satis est et sufficit similis superioritas et ordo Pontificis summi ad alios, qui est aut erat et Petri ad alios apostolos et imperatoris ad alios reges, et supremi angeli ad alios, nihil enim restat addendum nisi ut se habeat veluti deus ad omnia creata. quod esset blasphemum dicere, sicut inepte satis et parum religiose dicitur, hunc vel illum episcopum huius aut illius Pontificis esse creaturam, esto sensus qui intendit verius sit. nam cum his stat et manet verum Papam fore summum Pont. superiorem et caput sub christo respectu omnium aliorum. quae quidem omnia ius divinum sibi tribuit, cui iuri divino, seu divinis traditionibus repugnare non debent humanae, nec ius divinum et eius expli-cationem humanis traditionibus nec dignitas Pontificia /

/ et sic unus angelus esse immediate à deo creatus non tollit eorum hierarchiam et esse supremos medios et infimos. / et unus quisque esse immediate creatas à deo non tollit filios esse iure divino esse subjectos parentibus et illis inferiores, uxorem viro, subditos suis superioribus; ita et esse omnes sacerdotes diaconos episcopos immediate à christo et iure divino non tollit hierarchiam et res principatum superiori et inferiorites et papam esse supremum et caput. non ergo quod retinuerunt heretici definire oportuit esse episcopos sit error horum temporum et sic in 2a parte huius concilij tridentini sub julio 3. erat deceptus canon et anathemisatus quod negantes episcopos esse iure divino esse institutos et superiores presbiteris vel esse iure nam ex uno sequitur aliud. / s. anto. floren. 3 p. titulo 21. c. 2. §§. 6. dicit papam esse singulariter episcopum ecclesiae s. joh. lateranen. non autem ecclesiae cathedralis seu universalis. licet sit primus patriarcha archiepiscopus papa universalis ecclesiae: et sic non recte ponitur in quibusdam jubileis nominando se: episcopus ecclesiae cathedralis deceptus certe non fuit. (Vej

Successor ejus pius s. scti^s u^r alij: talis nuncupatio est q^m mese. b. Gregorij et q^m Xri ^te ...

Succesor ejus pius s. sctis sit n. tu est unus epus in ecc^a ss papa est epus ecc^e ... aut duo esent in ecc^a ejusdem ecc^e s. ... ecc^e alterius a romana s. ipse papa et aliqui peculiaris ut solemnis sive magistralis et ita quilibet alius. ff.

Veri igitur epi sunt omnes, nec jus divinum dicerem inter eos, quo docet qui sint veri epi, sicut et quis verus dei populus, et munera ipsorum epor. quae eorumdem residentiam personalem exigunt, declarant, ita divus Ciprianus epta ad Pompeianum ait humanas traditiones nihil repugnare divinis, et idem ciprianus lib. 3 epta. 10. deum per crucem declarare ait, qui veri sint epi, et quis verus dei populus crucem autem illam constat esse ex omnium cura, eaque demum perditione. Et ouig. in tracta. i. sup. Joa. lux (inquit) christus est quia obscurati sunt homines, pastoresque dicti, quia et ex quo homo peccator jumentis comparat similis illis factus est, docens ex his epos ad populum et pastores omnes diaris esse opportere lucem inter tenebras aut ad tenebras, et ut pastorem ad pecudes. / hoc autem anrequirant personalem residentiam, etiam naturam, velle ei pertinere. /

Arnobius. Non obstat quod Arnobius loquens de Petro in ps. 138. inquit, ecce apostolo penitenti succurrit qui est epus epus, et major gradus redditur ploranti quam sublatus est deneganti, quod ut doceant illud contendo, quod nullus aptorum nomen pastoris accepit, solus enim dns Jhs christus dicebat, ego sum pastor bonus, et iterum, me (inquit) sequuntur ~~ouerunt~~ oues meae. hoc igitur nomen sanctum, et ipsius nominis ptatem post resurrectionem suam Petro penitenti concessit hec ille. Ideo inquam, non obstat, quia christus ibi non appellat Petrum pastorem, sed pasce inquit oues meas. et Petrus ipse 1. 5. c. ad presbiteros eodem utitur verbo, pascite inquit quod tum in vobis est gregem christi, et Paul. ephe. 4. dixit, alios esse positos ecclesiis aptos, alios pastores, quod non ita diceret, si id nomen ~~aut~~

dignitatis soli petro atribuere agnouisset, nec caetera carerent quos operis tui vicarios eidem contulisti preesse pastores. 1.

Quia nonnulli licet nō dubitarent de ptāte ordinis, quae est ad actiones sacramentales, quin eēt à Chrō et iure diuino imme.te, de iurisdictionali tn̄ ptāte dubitabant, et hanc volebant eē imme.te a Papa, in quo eēt originaliter et radicaliter oīs ptās iurisdictiōnis. adquod tenēdum credunt se iuuari authte. S. Thō. qui. 22. q. 39. ar. 3. Vbi querit an schismatici habeant aliquā ptātem? dicit, duplicē eē ptātem spūalem vna inquit, est sacrālis, quae s. per aliquā cōsecrationē cōfert.r, et hęc cum sit indelebilis manente re queconsecrat.r, illa inquit, manet in schismatico, licet amitat vsum illius licitum, q.r ptās inqt, inferior, non debet exire in actum, nisi sm̄ qd mouet.r a ptāte superiori, sitn̄ schismatici vsi fuerint ea, eorū ptās hēt effectum in sacramētalibus, q.r in his homo nō operat.r nisi sicut instrum.m dei, potestas aūt iurisdictionalis est, quae ex simplici iniunctione hōis confert.r, et talis ptās nō immobiliter adheret, vnde in schismaticis et hereticis nō manet vnde nō pnt nec absoluere nec excōicare, neqz indulgentias facere, aut aliqd huiusmodi, qd si fecerint, nihil est actum, hęc S. Thō. ibi 1. ex quibus minime seqr qd isti volebant, nam ptās retinēdi et remitendi pecc.a si est sacrālis, q.a schismaticus vel hereticus eius attentans absoluere à peccatis uere absolueret. quod est falsum, q.a iurisdictionalis est illa, et tn̄ verè spūalis, quare imme.te à Chrō, cum sit idem character, qui est ptās ad cōsecrādum extensus. at. 1. f. 44.

Item

Item oīs ptās est spūalis et ptās excoīcandi, absoluēdi, cōcedendi indulgētias, gubernandi Etc. imo oīs talis est character ille extensus ad alios et alios actus, ergo oīs est immēte à Chrō. et quod S. Tho. dicit ptātem iurisdictiōnalem cōferri ex simplici iniunctione hominis, nō est dicere q cōferatur ab homine, nā curatus pt esse nō sacerdos, et cōmittit sacerdoti ptātem administrādi sacrā suis ouibus, quam tn ille nō habet, sed ex iniunctione ipsius tn cōfert illi sacerdoti materia .i. dat oues, ptātem aūt iam ipse habebat licet nō vsum vel exercitium in actu, bñe tn ptātem propinquā, perquā, nulla mutatione facta circa ipm sacerdotē, .i. nullo addito illi, sed tn pr̄stita materia, pt exire in actū, qd nō est ita de illo qui nō est sacerdos, nō .n. pt exire in actū absoluēdi a peccatis, quin prius fiat mutatio circa ipm, .i. accipiat potestatē, quare nō habebat illam in pōa propinqua. quod si queras, quare ille schismaticus vel hereticus sacerdos, si attentet absoluere nihil aget, et si attentet cōsecrare, cōsecrat? ideo est, q ut cōsecret habet mām, nō ut absoluat, est .n. impeditus ab illo actu vinculo excoīcationis, et ita est velut ablata ab eo materia, itaq caret nō ptāte et ppinqua, sed actu siue vsu, nec qui absolueret illum ab excoīcatione, dat illi ptātem talem propinquā et, sed vsum siue exercitium. Velut q ponit hoiēs in vinculis aut ligat illum, nō tollit ab eo pōām ambulandi aut currēdi, sed tn impedit vsum et exercitius illius pōs, nec qui tolleret vincula, et eriperet eum a carcere vere dat illi, aut imponit illi ptātem aliquā ambulandi vel currēdi, sed tn prebet vsum siue exercitium.

absoluēdi

licet in oī modo loquendi soleat dici dari tunc ptatem vel tolli, cum tñ sic debeat intelligi in re, qđ (ut dictū est) ptās spūālis omnis supernālis est, et unus character vel multi, qui in re nunqđ delentur, esto usus possit impe. diri aut moderari, et ōis talis ptās necc.º cōsequitur rōnem ēpi, ut nec possit intelligi sine hac ptāte, quare eodem iure habet illam, quo est ēps, á quocunqđ eligat, sive á populo sive á clero sive a Pontifice, et á quocunqđ ēt ordinet, eque ptās est à deo, cum qđ sit supremus hierarcha sm̄ Dioni. et hierarchia ecclesiástica sit iuris diuini; erit ēps quoqđ ipse iure diuino institutus.

Fº. eque ppriè ēpī succedunt in locum aliorum Aptorum, sicut Papa in locum Petri; quare ex iure diuino et natura rei sic et eque succedunt in ptatem illorum, sicut sūmus Pont. in ptatem Petri, quātum spectat ad sacrātorum adminis. trationē, pascēdum et gubernādum Ecc.

Eligit aliquis in ēpm̄ qui non est sacerdos, ámittit oues suas alicui ēpo iam cōsecrato, certum est illum Electū nōdum sacerdotem nō habere ptestatem cōsecrandi, neqđ absoluendi á peccatis, neqđ administrandi sacra.ta, quare nemini pt illam dare cum ipse nō habeat, et ita neqđ habet ptatem ordinādi aut cōfirmādi, et tñ ille cui ámittit suas oues ōia hęc pt super illas, haud du. bium quin per ptestatē quam antea habebat, nunc n. nō accipit nisi oues et materiam, has enim Electus ille habebat, et has pt dare, quare ibi nō est tradi. tio alicuius ptatis sed solius materię, hoc autem s.

traditur

tradere mām aliqui vocare, tradere ptātem seu iuris dictionē, quia s. ista antea nō poterat exercere illos actus et nunc pt, cum tñ hoc verificet per solas traditionē māg absqz alicuius ptātis traditione, sicut ignis nō pōt comburere ligna nisi illi applicet, per applicationē tñ lignorum nihil cōfert ipsi igni neqz mutat ipse. Verum est tñ quod sunt aliqui actus iuris dictionis, qui nō requirunt ptātem ordinis, velut sunt ligare et absolvere in foro exteriori, et ius dicere et facere seniam in causis matrimonialibus, et alij actus qui expectāt ad gubernationē et regimē exterius ad quos exercendos sufficit clericatus sive pª tonsura, ab habente .n. illa pōt exerceri, et cuicunqz habenti cōmitti. Et quantum ad hos ēt dum cōmittunt nō aliud fit nisi quod tradit materia .i. subditi in quos exerceant per ptātem, characterē s. illum clericalem, qui est ptās in habitu sive pōa proxima, ut habens illam nullo alio egeat quam traditione māg ad exercēdos illos actus.

Ita quod, sicut solet dici in dialecticis verba insuffinitione dicere nō actū sed aptitudinē seu pōam pximā, ut homo dicit aīal rationale, nō quia actu ratiocinet, nam et puer et dormiens, et demens seu stultus dicit ēt aīal rationale, sed qi habet pōam ratiocinandi, esto usu illius careat, sic cōsecratus in epm nondum habens oves, vel sacerdos simplex habet ptātem omnē in habitu, dico quo ad suos actus, quibus

absolvendi a peccatis et epi in sua consecratione potestatem ordinis episcopalem et sic et iurisdictionis in habitu aut potentia proxima.

et loci t. electivo. sessio. 23. c. 15. de presbiteris in sua ordinatione accepisse potestatem

esto careat usu ob defectum materiae ./

praeterea si episcopus habens oves aut sacerdos simplex et oves et beneficium cum cura animarum committat eas clerico non episcopo vel clerico non sacerdoti, non poterit ille exercere actus ordinis eo quod non habet potestatem ordinis, neque illam dedit sibi; sed tamen dedit materiam, quare sicut potest tradari materia sine traditione potestatis, ita potest et habere potestatem in habitu sine materia, et sic iurisdictionem est in habitu absque materia, quare non poterit clericus exercere ./ et si non clerico talis episcopus vel sacerdos curatus committeret suas oves nullum actum, et iurisdictionis spiritualis posset exercere super illas eo quod non habeat potestatem characterem s. clericalem, habeat licet materiam. ./

r Item cum episcopus aliquis eligitur in summum Pontificem sive a cardinalibus sive a Papa praedecessore, sive a clero seu populo eligatur, a quo habet ille sic electus potestatem iurisdictionis in omnes fideles, certum est quod a deo et non ab ipsis electoribus, ita et a quocunque eligatur episcopus potestatem et ordinis et iurisdictionis habet a deo per actionem sacratam, aut per traditionem materiae ~~et a dem~~, quare semper est verum quod traditio materiae non est collatio potestatis et iurisdictionis, sed traditio usus et exercitii ./

r praeterea non dubium quin quando Christus misit Apostolos in universum mundum, dedit illis potestatem et iurisdictionem, coactivam etiam, qua usus est Paulus in Chorintum illum, quem

ex

excõcauit, et simili potuerũt uti alij Apli in similibus ca„
sibus, ad qd pertinet quod dixit. 1. cor. 12. et quosdam
quidem posuit deus in ecc.ª pm Aplos &c. deinde addit
gubernatiões, et id actu. 20. attendite vo. et vni. gregi.
&c. in quo vos posuit sp̃s s̃. epõs regere ecc.am dei. Potesta„
tem ergo regendi ac gubernãdi dedit illis Chrũs imme.te
hęc aũt nõ stat sine iuris dictiõne. Sic et B. Pau.
ad gala. 2. asserit se nihil accepisse à magnis etiam Aptis
cepha, iacobo et ioanne, eos nihil illi contulisse, sed à
chrõ õia accepisse, idem quoqz potuerũt dicere reliqui
Apli, qã Paul.

Inter errores etiam Ioa. hus numerant in concilio Constan.
et ibi sunt damnati, dicere posse aliquẽ predicare aut
sacra.ta administrare absqz epi licentia in sua diocesi
non autem esset hęc heresis, nisi epi illa iure diuino cõ„
uenirent. Similiter dicere Papam et epõs nõ ẽe pres„
biteris superiores, quod et nõ ẽẽt heresis nisi iure di„
uino essent superiores.

Eusebius. 6. lib. hist. ecc.ę c. 43. asserit fuisse heresim Nouati,
quia epm̃ à presbitero nõ distinguebat, in quam successit
Aerius epi Nouato, et habet D. Aug. lib. de heresi. c. 53. Et
Epiphanius lib. 3. primi tomi heresi. 75. ait, et coruit Aerij
sermo, et qz nõ pt idem esse docet diuinus Apli sermo, quis
sermo, et qz nõ pt idem esse, cum dixit ad thimo. 1.ª 5. qui erat
sui epũs et quis presbiter, cum dixit ad thimo. 1.ª 5. ne obiur„
ges presbiterũ (sic n. legit loco verbi seniorẽ), ne obiur„
ges, sed adhortare velut Patrem, quid negotij ẽẽt epõ
ut presbiterũ nõ obiurgaret, si non super presbiterũ plate

habere, quemadmodum etiam rursus dicit, adversus presbiterum ne cito admiseris accusationem, nisi coram duobus aut tribus testibus, et non dixit ad aliquem presbiterum, ne admiseris accusationem contra episcopum, neque scripsit ad aliquem presbiterum, ut ne episcopum obiurgaret. hec ille. constat hec dici de iuris dictione nedum de ordine. constat etiam quod tempore divi Aug. et Epiphanij adeo receptum erat esse et de precepto et institutione Christi, et, ut aiunt, de iure divino.

In concilio etiam constan. ut dictum est se. 8. contra Joannem Vvicleph fuit damnatus hic error, et fuit numero. 28. inter errores illius, et contra Jo. Hus in eodem concilio sesi. 15. et fuit error illius. 28. quo probabat. 45. errores Joa. Vvicleph, inter quos erat hic. Confirmatio iuvenum, clericorum ordinatio, locorum consecratio reservantur pape et episcopis propter cupiditatem lucri temporalis et honoris, hic fuit damnatus sess. illa. 8.

Neque obstat non dici illic, nec fieri mentionem iuris divini nam neque in alijs. 45. articulis fit mentio, et tamen damnantur, heresis enim non incurrit, nisi quis dicat contra ius divinum, neque est consuetudo uti illo nomine in concilijs, nec evadit hoc argumentum si dicatur intelligi episcopum esse superiorem presbitero ordine non iuris dictione, epiphanius enim evidenter loquitur etiam de iuris dictione, et super quasi cumque episcopus habet potestatem ordinis ex Christi institutione, ut quod possit illis administrare sacramentum ordinis et confirmationis, ex eadem habet potestatem iuris dictionis, qua possit eos gubernare et regere, pascere, et omnia illa, que spectant ad gubernationem episcopalem, et munus pastorale.

et

Et . S. Tho. opus. 19. c. 4. inquit ptas sacerdotalis naturaliter et ex iure diuino subditur ptati epi, cum sit imperfecta respectu illius, ut Dioni. probat. Sed et epus subditur Archiepo solum ex ordinatione Ecc.^e et ideo in quibus Ecc.^a statuit epm Archiepo subiectum, in illis tm subiectus est ei, sacerdos aut qui ex iure diuino epo subditur, in omnibus est ei subiectus, sicut et Papa habet immediatam iurisdictionem in omnes Christianos, quod clarius pt dici.

Ibidem. S. Tho. ridiculum est dicere, et blasphemie vicinum, q epus no possit usum clauium exercere in quelibet sue dioc., sicut et Christus posset, quia Dioni. 5. c. ecc.^e hierar. dicit q epi tenent locum dni nri Jhu Christi.

Ibidem. S. Tho. cum sacerdotes succedant in locum. 72. discipulorum, epi uero in locum. 12. Aplorum, ut dicit glosa Luc. 10. absurdissimum vr, si dicere vellent q Apli soluere no possint et ligare, uel alia facere huiusmodi sine licencia. 72. discipulorum, q tn eos dicere oppz si hoc de epis et presbiteris dixerint.

Ex his ergo locis. S. Tho. concluditur, ita se habere epos ad ceteros presbiteros sicuti se habebant Apli ad. 72 duos discipulos, eo q epi successerunt in locum Aplorum, et consequenter esse epos superiores ipsis presbiteris, nedum ordine, sed et iurisdictione. sicut utroque. n. modo Apli erant superiores. 72. discipulis, ita q hec tria sunt vera et certa, et velut concertibilia, ut mutuo se inferant, s. epos ee institutos a Christo, et ee immediatos Christi vicarios vnumquemque in sua portione et ecc.^a et succedere in locum Aplorum, quare et superiores esse presbiteris ordine

Dicere S. Th. si q epi sint successores Aplorum ipsorum for tenetis ut dr. Ivo in glo. p3 q̃ pi parrochia principalis est comissa epo q̃ sacerdoti, et ite constat q Apli quorum successores sunt epi p vrbes et castella presbiteros ordinabant

S. Th. in addit. ad 3 p. q. 40 ar. 5. ad 3 sic ait ad 3m di q potas sacerdotes exercere a pote epi Apli a pote alterius generis s. potas epi excedit a pote pape Apli a pote eiusdem generis et ideo rex ariti hierarchi ait que pt facere papa in ministrationem sacrorum pt facere epus ideo aute ariti que pt facere epus pt facere sacerdos in sacror collatione et ideo quantum ad ea que sunt epalis ordinis omnes epi sunt equales et ppter hoc quilibet alium pt consecrare

Idem. q. ar. 5. ad 3. dicens q potas epi non est tm iurisdictionis s. et ordinis ut dicitur p3 secundum q ordo coite acci pit.

et iurisdictione, et oia hec ex institutione Chri; ex eadē
enim Apli fuerūt epi, et superiores discipulis. —
et quia hec oia aut negant ab aduersarijs aut dubitatur
seu distinguunt, et nō absolute cōcedunt, oppt ea amplius
confirmare, suppto imprimis q. Apli aliqua habuerunt dona
pro illo tpe, pro quo lex Chri promulganda erat, necessa.
ad cōuersionē infidelium, et constitutionē Ecce seu forma
tionē, uelut erat donum faciendi miracula, perficiendi
sanitates, et cōdendi sacram scripturā, et donum et ptas
qinqs, et hec nō erant sic perpetuo permāsura in ecca. quia
nec necessaria fide iam fundata et cōfirmata, alia uero
cōueniebant et mirant illis, que spectabant ad perpetuā
ecce gubernationē et regimē pastorale, uelut erat ptas ad
ministrandi sacramta, soluendi, ligandi, pascendi et regendi.
Presuppto et alio 2o q. Apli tunc, prout necessitas exigebat
predicandi euangm omni creature et per uniuersū orbem fue
runt legati et missi cum equali ptate ad uniuersū orbem,
ita ut nō haberent statim a principio distinctas dioceses et
eccas, nec facta erat distributio eparum, oppotebat
enim prius hoēs cōuerti et adduci ad Chri fidem, nō enim
constat ecca nisi ex iam fidelibus, postea uero fuerunt dis
tributę et distinctę dioceses ab ipsis Aptis Petro et alijs, et
deinde a successoribus ipsius Petri.

His premissis, cum dicitur epōs successisse in locum Aptorum in
telligr nō quātum ad illa peculiaria pro tpe illo: s. in ptam
tem faciendi miracula et cōdendi scripturā, que erat ad tps
tm, nec illis cōueniebat ut epis, nā et Aptis habuerunt illa dona,
et in his neqs sūmus Pont. seu epōs Rom. succedit Petro.

sed

Sed intelligi quantum ad illa que perpetuo mansura erant
in ecc^a. qualis est potestas administrandi sacramenta, pascendi et
gubernandi, et faciendi omnia illa, que essent necessaria, et
conducentia ad salutem animarum. et in his succedunt epi ipsis
Aplis, non ut illa exerceant in toto orbe, ita ut [illegible]
propterea illo tamen, sed in ecclesijs illis, que sibi designatae essent
à D. Petro et successoribus eius. hec autem [illegible] posse exercere
illam potestatem in toto orbe vel in parte, nec [illegible] potestatis
nec modum habendi, sed tamen extensive [illegible] amplitu-
dinem magis, quod sic tunc expediebat, et nunc aliter, nam
et si hodie necesse esset, aut expediret, possent [illegible]
epi per totum orbem.
His ergo permissis, probantur omnia illa vel quatuor assumpta,
simul et coniunctim, nam et que probant [illegible]
probant et aliud, quod si sunt epi instituti a Christo [illegible] potestatem et eius
vicarij Christi, quia vicarij, ab eo igitur habent [illegible]
sunt legati et ab eo missi.
Imprimis D. Amb. super 1^am ad corinth. c. 11. [illegible] 33. q. 5.
mulier etc. coram epo non habet potestatem loquendi, quia
epus habet personam Christi. etc. quasi ergo ante iudicem
Christum, ita ante epum sit, quia vicarius Dni est.
Anacletus. et hr. 21. d. in novo testamento. in loco eorum. s.
Aplorum, surrexerunt, alias successerunt epi quos qui recipit,
et verba eorum, Deum recipit, qui autem spernit eos, eum
à quo missi sunt, et cuius legatione funguntur, spernunt
Clementi. 1. de penis, epi n. dni sacerdotes Christi legati eius,
tunc equales sunt Dnos, nisi quod fres et coepi, columnae
probant ecc^e. /

(iust) epi sup id cati catiu. tradit [illegible] to [illegible] regendam aptis vel [illegible] [illegible] sub nomine [illegible] Domini [illegible] et [illegible] custodes [illegible] tota [illegible] et nocte [illegible] ne non tacebunt. [illegible] et sacerdotalis. 2. nihil in hoc seculo excellentius sacerdotibus, nihil sublimius epis [illegible]

Euaristus Papa omnibus episcopis, et habetur 7. q. 1. ait episcopum vero oportuit opportune et importune atque sine intermissione ecclesiam docere, eamque prudenter regere et amare, ut a vitijs se abstineat, et salutem consequi possit aeternam, et illa cum tanta reverentia eius doctrinam suscipere debet, eumque amare et diligere, ut legatum domini et praeconem veritatis. Idem Euaristus 2. epistola. Scimus (inquit) sicut a Patribus accepimus Christum esse caput, cuius et membra sumus, ipse enim est sponsus et ecclesia sponsa, cuius filij nos sumus, et ideo unum Patrem habemus deum in caelis, sacerdotes vero vice Christi legatione funguntur in ecclesia et sicut ei sua coniuncta est sponsa .i. ecclesia sic episcopi iunguntur unicuique ecclesiae proportione sua, haec ille. Si nomine sacerdotum intelligit episcopos, et remanet, habetur intentum, si vero de sacerdotibus non episcopis asserit eos vice Christi legatione fungi, a fortiori seu maiori id erit verum de episcopis./

Clemens epistola 1. ad Iacobum fratrem Domini, inquit post alia, vestrum est eos instruere, eorum est vobis obedire, ut deo, cuius legatione fungimini.

Alexander epistola 1. inquit, qui sacrilega persequuntur persuasione, et lacerare nituntur episcopos, vel eos qui domino rediderit aedificant, indubitanter eum persequuntur, et dilaniant cuius vice funguntur.

Nicolaus Papa Hlunifredo Morinensi ecclesiae episcopo, et habetur 7. q. 1. sciscitaris, inquit, praecipue nos, qui tanquam auctores ducatum gregibus praebemus, immo qui et horum pastores sumus, deo authore cum eis in periculis pro viribus persistere procerto conveniat./

[Margin:] Dius Ireneus li. 3. c. 3. traditionem itaque apostolorum in toto mundo manifestatam in ecclesia adest perspicere omnibus qui vera velint audire, et habemus annumerare eos qui ab apostolis instituti sunt episcopi in ecclesiis et successores eorum usque ad nos, qui nihil tale docuerunt neque cognoverunt quale ab his deliratur. Etenim si recondita mysteria scissent apostoli quae seorsim et latenter ab reliquis perfectos docebant, his vel maxime traderent ea quibus etiam ipsas ecclesias committebant; valde enim perfectos et irreprehensibiles in omnibus eos volebant esse quos et successores relinquebant suum ipsorum locum magisterii tradentes etc.

[Margin:] Aug. li. 7. de bap. contra Donatistas c. 43. clarissima manifesta est sententia domini nostri Iesu Christi apostolos mittentis et ipsis solis potestatem a patre sibi datam permittentis, quibus nos successimus eadem potestate ecclesiam Dei gubernantes etc. cui dicto b. Aug. consensit aut consentit ibi.

Liberius

Liberius Papa omnibus epis, et hr. 7. q. 1. suggestum est (inquit) nobis, q. propter aliis laboribus et infestationibus, non nulli vrum assignatas sibi met et à deo comissas reliquerunt plebes etc. et postea, attendite, itaque vobis, et omni gregi, in quo vos sps stus constituit epos.

Alexan. 2us. Valeriano epo et Martini, et hr. 24. q. 1. c. audiuimus, ait ligandi namque vel soluendi ptas veris nō falsis sacerdotibus à dnō tradita est, Aptis n. dicturus quorum remiseritis pecca etc. premisit accipite spm stm, vnde cum omnibus discipulis parē ligandi atque soluēdi ptatem dns daret, Petro pro omnibus et pre oibus claues regni celorum sedaturum promissit.

Quin et B. Paulus. 2. cor. 5. pro Chro ergo legatione fungemur tamquam deo exhortante per nos. et ad eph. 6. pro quo (euangelio s. aut misterio euangelij) legatiōne fungor in catena ista, haud dubium, quin B. Petrus et omnes Apli idem et equa veritate dicerent, et epi etiam in simili casu. et eccia canit in prefatione Aplorum, quos operis tui Vicarios eidem cōtulisti preesse pastores, oes ergo Apli erant Chri vicarij, quare et omnes epi, licet Pont. Romanus supremus et gnalis.

Hiero. in Mich. et hr. d. 25. ecce principes (inquit) si in Aplorum loco sumus, nō solum sermonē eorum imitemur, sed etiam cōuersationē et abstinētiam.

Idem Hiero. et hr. d. 40. nō est facile stare in loco Petri et Pauli, et tenere cathedram regnātium cum Chro, quia hinc dicitur, nō sctorum filij sunt, qui tenent loca sctorum, sed qui exercent opa eorum.

[Margin note:] huic loco eludere nitebatur quidam dicens qui vicarij sunt epis sui [illegible] aliud sit esse vicarios quam opus vicarij agere. et contra est in innumeris aliis locis non expressis [illegible] sic idem. et ipsi beatus Petrus non fuit [illegible] has de quibus [illegible] opus sui vicarios [illegible] est Deus quod vicarius et Paulus [illegible] ministri et vicarij sunt.

324

Urbanus Papa et hr. d. 68. quorum vices in ecc.a habent epi, et quis eis hanc dignitatem dare debet? Aug. ostendit in ps. 44. inquiens, pro patribus tuis nati sunt tibi filij. Pres missi sunt Apli, pro Aplis filij nati sunt et constituti epi, hodie enim epi, qui sunt per universum mundum, unde nati sunt? ipsa ecc.a Pres illos appellat, ipsa illos genuit, et ipsa illos constituit in sedibus. Patum non ergo te putes desertam, quia non vides Paulum, non vides Petrum quia non vides illos per quos nata es, de prole tua crevit tibi paternitas, pro patribus tuis nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem terram, filios genuit ecc.a constituit eos pro patribus suis principes super omnem terram. hec ille. non ergo in minimo aut in modico, ut dicebat quidam Pater, epi succedunt Aplis, sed in magno et perpetuo munere seu officio, et sicut Pontifex Romanus ex eo habet ptatem supremam, quia succedit Petro, sic et epi habent suas quia succedunt Aplis, quam proprie ipse Romanus Pont. succedit Petro.

Symmachus papa in apologetico ad Anastasium imperatorem ait. et qui Petrum Alexandrum vel ipsum beatum Pe. aplum in suo quisque viri ceterum veritate consedis? quam sue vocationis Petri vicam / ut postea ubi se verbo humanarum? inceps: qui longum sedis apostolice vicarius constitui necnon desino quam sue vocationis sedis apostolice vicam

ssichius, et hr. de penia d. 3. ut hec hgo in eam ipse dicit quia si non comederunt filij Aaron, quod pro peccato erat in loco sto. i. pro eo quod penam in ecclesiam comissi peccati peragi ut sacerdotes non fecerunt, quibus hoc preceptum est, quos Christus in ecc.a sua vicarios constituit.

Licet sit verum quisque est epus vocari Aplorum vicarius, ut hr. de sacra unctione. c. unico. § perfunctis, quod est dicere succe[ssi]sse in vicem et locum Aplorum, quo sensu et Pontifex Romanus vocatur Petri vicarius, quia successit in locum ipsius Petri.

Illud

Illud, præterea, est evidens argumentum et episcopos esse ex institutione Christi et presbiteris superiores ex eadem, de ecclesiastica hierarchia, quam esse institutam à Christo et supernaturalem, nullus potest negare, ac perinde eadem necessario constabit, pro minimo tribus gradibus, his videlicet, ex institutione Christi, episcopis scilicet presbiteris et diachonis, et cum presbiteri et diachoni sunt ex institutione Christi, quis poterit negare illud idem de episcopis, qui supremi hierarchæ sunt, et primum obtinent locum, de qua hierarchia ecclesiastica multa Diuinus Dionisius suo tempore, quæ autem illo iam tempore erant in ecclesia, maxime quoad hos tres gradus, ab Apostolis certò et Christo erant, et non de iure tantum humano.

Agnouit igitur dictus Dionisius de ecclesiastica hierarchia c. 1. sic. habitu præterea, et actione dignissima donat (Christus scilicet) diuini scilicet virtute sacerdotij. et ideo. illud tamen necessario dicendum quod et celestis illa, et omnis (quam modo laudare pergimus) functio vnam habet et eandem per omne sui officij munus intentionem atque vim, ut scilicet et ipse Pontifex pro suæ rationis substantiæ et captus atque ordinis diuinis in rebus perficiat, atque in deitatis consortium transeat, inferioribusque atque subditis gradibus, cuiusque pro merito indultum sibi diuinitus tradat tantæ excellentiæ munus, per quod ipse participatione euasit in deum, subiecti quoque et inferiores, præstantiores sequantur.

Idem. c. 2-3-5. de eadem ecclesiastica hierarchia. ad huius (inquit) æternæ lucis effigiem atque immitationem diuinus formatur Antistes, atque doctrinæ suæ celestis perlucidos radios + super omnes affatim fundit –

Et c. 5. p. 1. multa de his tribus gradibus incipientium proficientium et perficientium, et horum sacratiorum diuinorum superiorum quoque gradus, ait enim sic. Pontificum itaque ordo sacratior primus est diuina speculantium ordo, idemque summus et ultimus, quippe in quo desinit et implet sacerdotij nostri distinctiones, sicut enim hierarchiam omnem in Iesum terminari conspicimus, ita unamquamque functionem in diuinum Pontificem propriam.

Ibidem, quo circa, ait, diuina lex Pontificalium ordinationum testimoniam, et diuini confectionem unguenti, sacramque altaris consecrationem diuinorum Pontificum officijs atque virtutibus aeterna sorte distribuit.

Et c. 7. in 3. p. Venerandus (inquit) Antistes, ut scriptura ait, (hieze. f. 25.) math. 16. et 3. reg. 8.) interpres est iudiciorum diuinorum, angelus enim domini omnipotentis est. hec ille. et in apocalypsi et, et in his scripturis citatis episcopi, non presbiteri angeli nominant.

Et c. 13. celestis hierar. Pontifex (inquit summus in nostra et christus in universali hierarchia, est primus purgator hec de quolibet episcopo asserit.

Thelesphorus ait iustum est, omnes in universo orbe doctores legis ea que sunt legis sapere, et non sacerdotes domini labijs suis, aut quibusdam machinationibus maculare dum ipsos disponunt, aut cupiunt maculare, potius se ipsos maculant et vulnerant, dei ergo accusat ordinationem qui ab eo constituuntur sacerdotes accusat, vel damnari cupit.

qui enim eos

Urbanus

Innoc. epla 3. ops ut nequid de sacris ordinibus i. aliis viris aptos successoribus atque ministris quibuscunque divinitatibus valeat suppleri. Et epla 4. quod solis aptis eorumque successoribus ppi sit officij

Urbanus p. in epla ait, quod sedes in epor[um] ecclesiis ex celse, constitute et preparate inveniunt ut throni, speculationem et potestatem iudicandi soluendi atque ligandi a dno sibi datam monstrant.

Stephanus papa epla 2. Apli (inquit) et successores eor[um], ac reliqui sti Pres noluerunt fieri facilem epor[um] accusationem, qm si facilis esset, aut nullus aut vix aliquis modo inveniret, throni dei vocantur, adeo no debent moveri aut affligi, vel perturbari.

Ignatius epla ad Trallianos, quid n. aliud eps nisi omnem principatum et potestatem omnium illor[um] tenens, quemadmodum decet hoies tenere imitatorem dei factum sm virtutem eius. Et post pauca que de presbiteris et diachonis dicit adit, qui ergo istis inobediens fuerit, hic sine deo omnino erit, et impius, et contemnens Christum, et ordinationem ipsius minorans.

Idem in epla ad Magnesios, inquit, sicut ergo dns sine Pre nihil facit, no n. possum (inquit) a me ipso facere quicquam, sic et vos sine epo, sive presbiteri seu diachoni sive laicus.

Idem in epla ad Philadelphienses, Cesares obediant epo, eps vero Christo, sicut Pri Christus, et ita unitas per oia fiunt.

Idem epla ad Smyrnenses, laici diachonis subditi sunt, diachoni presbiteris, presbiteri epo, eps Christo, sicut et ipse Patri.

Amb. 4. c. ad Ephe. super illud, et ipse dedit quosdam quidem Aplos &c. Apli (inquit) epi sunt), deinde

Innoc. epla 3. [margin:] habere ss. liberum aptos dari auctor. 3. sit epi habent potestatem regularium ep[iscop]os et sacerdotes religiosos ordinare, sic quotiescunque utilitas aut necessitas exposcerit super dicto [?] et mittere et inthronizare potestatem habent. / Absit ut quicquam sinistrum de his loquar qui aplico gradui succedentes Xi corpus sacro ore conficiunt per quos nos christiani sumus, qui claves regni celorum habentes ante iudicii diem iudicant.
Fabianus epla 2. p[ro] clericis suis magis est tollerandus ab omnibus et subditis suis quam accusandus aut publice derogandus quia cum in eis excedit delictum eius ordinatio, omnium atque quos eis prefuit dicere aptus derordinatoris respicitur qui potius respicit.
Celestinus papa epla 4. habet adoniam in cura sacerdotum mandata predicationis cura pueri: hereditario namque in hac solicitudine sicut ceteri generaliter quicunque tenet divina tractans eorum vice omnium domini predicandum dominus illis dedit ite docete omnes gentes. Adueniat autem vestra fraternitas quam accipimus generale mandatum: dominus n. nos agere voluit quod illis sic in commune mandavit officium: neccessarium est ut in sequamur auctorem subeuntes omnes eorum laborem quibus successimus in honore.

Sixtus 2us epta. 2. Sic et uos qui columne estis sancte dei ecclesie si labefactari ceperit sustinere [illegible] quia nos vestri [illegible]
[illegible]: [illegible] vos [illegible] salutem: nos a vobis longe non sumus per unum qui ubique est [illegible]:

agamus ei gratias qui solutis inimicitiis in carne sua fecit ut in vniuerso orbe terrarum vnus esset grex et vnum ouile sub eodem pastore semper memores quod nos ex eius precepto admonet solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis.
Felix 4 eadem tradit verbis que Sixtus epta 1ª
Vigilius epta 1ª. licet omnium apostolorum par esset electio beato tamen petro concessum est ut ceteris preemineret.

nam in epo omnes ordines sunt, qr primus sacerdos est
hoc est princeps sacerdotum, et propheta et euang. et ceteri
ad implenda officia ecc. in ministerio fidelium /
Concilio Masticonen. 2º. car. 1º. dicit presbiteri, diaconi et
alij clerici, ita erant epo subiecti, ut nō liceret eis aliquid
sine eius cōsensu alibi facere.
Clemens lib. 1. recognitionu, dicit, ecc. dni in Hierusalem
constituta, copiosissime multiplicata, crescebat per Iacobum,
qui a dno ordinatus est in epm, rectissimis dispensationibus
gubernata.
Anacletus epta. 2ª. Apli iubente dno in toto orbe dispersi
euangm predicauerunt, ipsis quoque decedentibus in locum
eorum successerunt epi.
Grego. in canti. canti. dicit predicatores sti aliqui canes per
similitudinem dicuntur, quia predicationibus assiduis quasi
latratibus importunis aduersarios quosque a grege ouium
arcere nituntur. Idem in ps. peniten. celi doctores ecc. dicti
sunt, quia dns in eis presidet, dum per eos sua iudicia
exercet, quibus namque claues regni celorum tribuit, eis li-
gandi ac soluendi ptatem dedit, per eos ergo iudicat,
qr quodcumque ab eis ligatum fuerit ligat.
Enodius in dictione incipientis epi, nemo, ait, qualibus
lenocinat, credat eximium, si nō nisi animo mediatur,
abiectus est, illud prefone, qui spūali falce sentibus
purgat interna, tunc preciosum pastoris diadema est,
qn suassioni eius grex ecclesiasticus dum ad pabula graditur
non repugnat. Et paulo post, necesse est, ut si exte-
rius cōditionis personis obtemperet, cui imminet sic iubere
aut

ait enim doctor gentium omnibus omnia factus sum, ut omnes acquirerem, modo diuinitatis operatio adsit muneri suo, et quem dignum apice tanto non inuenit, efficiat.

In vita Gregorij lib. 2. c. 54. sicut in vno (inquit) corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita in ecclesiae corpore secundum veridica Pauli sententiam, in vno eodemque Christo, alij conferendum est hoc officium, alij committendum est illud, neque vni quamtumlibet exercitae personae vno tempore duarum rerum officia committenda, quia si totum corpus oculus, vbi auditus.

Cassiodorus in 7. c. cant. Portae ecclesiae sunt Apostoli, et eorum successores, quia nemo ciuitatem dei .i. ecclesiam intrat nisi per istos doctores aqua Baptismatis regeneratus, et vitali doctrina instructus fuerit.

Anacletus Papa, et habetur d. 79. electionem verò summorum Pontificum, vel sacerdotum sibi dominus reseruauit, licet electionem eorum bonis sacerdotibus et spiritualibus populis concessisset.

Lucius papa, et habetur d. 80. vrbes et loca episcopi in ipsis verò vrbibus post aduentum Christi Apostoli et eorum successores Patriarchas et primates posuerunt.

Bernar. 2. lib. de consideratione. sunt quidem et alij caeli ianitores et gregum pastores, sed tu tantò gloriosius, quanto et differentius utrumque prae caeteris nomen hereditasti. et paulò post, et forte fratres caeteri condiscipuli erant, cum committens vni, vnitatem omnibus commendaret in vno grege et vno pastore, etc. qui .s. dixit pasce oues meas.

Idem Bernar. 3. lib. de consideratione. subtrahendo (inquit) à superioribus subditos probatis vos plenitudinem habere potestatis

Epiphanius li. 2. to. 2. heresi. 24. ait porro ut Ireneus aplorum successor de hoc subtilis tractatus improbitez ac nequitiam huius (s. basilidis) redarguit.

at nō iusticie. etc. Trina cōsideratio hic. An liceat, an deceat? an expediat? et paulo post, Erras si ut sūmā, ita et solam institutam á deo vīam Aplicam ptātem existimas, si hoc sentis, dissentis ab eo, qui ait, nō est ptās nisi á deo, proinde qd seq̄, qui ptāti resistit, dei ordinationi resistit. et si principatū pro te facit, nō tn̄ singulariter. denīq3 idem ait (Roma. 13.) oīs aīa ptātibus sublimioribus subdita sit, nō aūt sublimiori tanq3 in uno, sed sublimioribus tanq3 in multis, nō ergo tua sola ptās á dn̄o, sunt et mediocres, sunt et inferiores, et quomō quos deus cōiunxit, nō sunt separandi; sic nec quos subiunxit cōparandi, monstrum facis si manum submouens digitum, facis pendere de capite, superiorē manui, brachio colateralem. tale est, si in chrī corpore mēbra aliter locas, q3 disposuit ipse, nisi tu putas alium esse, qui posuit in eccā quosdam quidem Aplos etc. 1. cor. 12. / Palam hic Bernar. de iuris dictiōne loquit?.

Idem Bernar. lib. 4. de cōside. (opus (inquit) fac euangta. et opus pastoris implesti etc. postea tibi imputa quod paueris ab eo, qui sine te potest facere nihil. an nō eligēdi de toto orbe totum orbem iudicaturi? sane huic negotio nō se ingerat rogaris, cōsilio nō prece agendum est. pro quo rogaris sit suspectus, qui ipse rogat pro se, iam iudicatus est. Ridicule ministri tui tuis se comprēsbiteris anteferre conant?, nō hoc ratio habet, nō antiquitas habuit, non cōsentit authoritas, et si de sua cōsuetudine calumniabitur, melius profecto illa, q3 sūmus ordo cōtemnit. hanc tibi gnālem regulam constitue, ut omnē, qui palam vereturdecere

dicere qd in aure loquutus est, suspectu habeas -

Ibidem Bernar. infra. consideres ante oia S̃tam Romanã ecc.as, cui, deo authore, prees, ecc.arũ matrem ee, no dñam, te vero no dñm epoz, sed vnũ ex ipsis, porro fratrem diligentium deum, et participẽ timentium eum -

Idem Bernar. lib. 5. de cõsideratione, inuisibilia dei &c. Rom. 1 sane hac scala ciues no egent, sed exules, qd vidit dum dixit, á creatura mundi - quid enim opus scalis tenenti iam solium ecc.ae, creaturẽ, celi, videnti verbum, et in verbo facta per verbum -

Grego. lib. 4. Registri. epta. 38. certe Petrus Aplus p.m mẽbrum s.tẽ et vniuersalis ecc.e est, Paulus, Andreas, Joannes qd aliud qz singularium sunt plebium capita, et tñ sub vno capite (Chrõ s.) omnes mẽbra sunt ecc.e /.

Idem. lib. 7. Regist. epta. 64. cum vero culpa nõ exigit, omnes s.m rõnẽ humilitatis equales sunt, epi s. /

Idem Grego. in p.m lib. regũ. c. 13. quesiuit sibi virũ iuxta cor suum, et precepit, vt eet dux super populum suum &c. riquit, hic deus posuit formã eligendi epm &c.

et. c. 10. et grex quidem prophetaz dicit.r, qz multi sunt pastores s.tẽ ecc.e (et pastorẽ vnũ habent dñm Jesũ Chrũ,

idem in 2. p. cure pastoralis. c. 4. sacerdos predicationis nescius, preco mutus -

idem in p.m lib. regũ. c. 16. hec quippe tria in mẽsi decoris insignia, qẽ s.tẽ ecc.e doctor habere debet p̃re oibus Petrus assumit.r, et an amet redemptorẽ tertio interrogat.

Innocen. iij. de peni. et remi. c. noua quedam, qz li B.ma

Virgo Maria dignior et excellentior fuerit Aplis universis,
nō tn̄ illi, sed istis dn̄s claues regni cęlorȝ cōmisit. Et
Joannes Andreas et Panormi. de claue iuris dictionis in foro
interiori et exteriori intelligunt.

In cōcilio Aquisgranen. c. 9. ex Isidoro dicit̃, siquidem et
ceteri Apli cum Petro pari cōsortium honoris et potestatis accepe-
runt, qui et in toto orbe dispersi euangm̃ prędicauerunt,
quibusqȝ decedentibȝ successerunt epi, qui sunt constituti
per totum mūdum in sedibȝ Aplorȝ.

Paulò post ibidem ex D. hiero. ad gala. 1. ex eodem Isido-
ro, ex Aymone super eplas ad Roma. et ad gala. 1. qua-
tuor (inquiunt) sunt gn̄a Aplorȝ, vnū á deo tn̄, ut Moses,
pphę, et Apli omnes, alterum per hominē et deum, ut Josue,
3m̃ tn̄ per hominē, sicut his tp̄oribus multi fauore populi
et potestatum in sacerdotium subrogant. 4m̃ aut̃ gn̄s
ex se est, sicut pseudo pphtarȝ et pseudo Aplorȝ. hęc ibi;
et in 2o. mēbro, per hominē s. et deum includunt̃ omnes
pastores, quorȝ legitima est electio.

in prologo et in cōcilio aquisgranen. c. 9.

In eodem cōci. Aquisgranen. c. 9. qd uero per impōnem
manus á pręcessoribȝ dei sacerdotibȝ epi ordinant̃, anti-
qua est institutio, Isaac aut̃ Patriarcha sct̃s ponens
manū suā super caput Jacob bn̄dixit ei, similiter et
Jacob filijs suis bn̄ditionē dedit, sed et Moses sup
caput Josue manū suam imponens dedit ei spm̄ uirtutis
et ducatum in populo israel, sed et sup impletor legis
et pphtarȝ dn̄s nr̄ Jhs Chrūs per manus impōnē Aplos
bn̄dixit sicut luc. 24. scriptm̃ est. 1.

S. Tho.

S. Tho. 22. q. 184 ar. 6. ad 2m. in epo̅ committitur cura pastoralis cum solemnitate cõsecrationis comittit̄, cura aūt Archidiachonatus, uel plebanatus cum simplici iniunctione.

Idem. S. tho. 4. d. 18. q. 2. ar. 2. q.ca 3. ad 3m. dicẽdum q̄ usus iuris dictiõis est in cõparatione ad aliũm hoĩes, et ideo cum oĩs excoĩcatus à cõione fidelium separetur, quilibet excoĩcatus ussu iuris dictiõis priuat̄, et q̄r excoĩcatio est iuris dictiõis priuatio, ideo excoĩcatus excoĩcare nõ p̄t, /et eadem rõ est de suspẽso à iuris dictiõne. si n. sit suspẽsus ab ordine tm̄, tunc non p̄t ea que sunt ordinis, sed p̄t ea que sunt iuris dictiõis, et è conuerso, si sit suspẽsus à iuris dictiõne et nõ ab ordine, si aūt ab utroq̄ neutrum p̄t. ad 1m. ergo dicendum, q̄ q̄uis nõ amittat iuris dictionem, amittit tñ iuris dictiõis ussum: hec ille/. ex quo h̄r posse quẽ priuari usu iuris dictiõis retenta p̄tãte iuris dictiõis, ita q̄ habet eam in habitu, sed nõ in actu seu exequtiõne.

Idem. S. tho. 4. d. 24. q. 3. ar. 2. q.ca 1. ad 3m. ait, et per hoc et̄ epũs specialiter sponsus ecc.ae dicit̄ sicut Chr̄ Ecc.a et de omni epõ loquitur. et ibidem. q.la 2.a ad 2m. licet det̄ epõ in sui promotione aliqua p̄tãs sp̄ialis respectu aliquor̄ sacramẽtor̄, nõ tñ illa p̄tãs habet rõnem caracteris, et p̄pter hoc epãtus nõ est ordo s̄m q̄ ordo est q̄ddam sacram.m / ad 3m. dicendũ q̄ p̄tãs epãlis nõ est tm̄ iuris dictiõis, sed et̄ ordinis, ut ex dictis p̄3. s̄m q̄ ordo cõiter accipit̄. /

S. th. 22. q. 184 art. 6. 1. quia apti gerebant epos. Ser. in 72 discipulis potiste vers. 3. p. q. 67 ar. 2. 1. et q. 72 ar. 11. cor. q. epi bi de aptorum gerunt. hos aut quid ali ud est qz eorum succes sores eorum. ut papa est vice petri et vice X.

Item S. Tho. opus. 18. c. 16. inquit. ainis ex.^m in Aptis apparet quorum sunt epi successores, vnde et dns eis mandat math. 10. ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum, Tenentur et epi, ut pro salute suorum subditorum animã suam ponant dicit. n. dns Jo. 10. ego sum pastor bonus &c. ex quibus verbis p3, q de necce pastoralis officij est, ut periculum mortis nõ refugiat propter gregis sibi cõmissi salutem similiter et ex officio Pontifex obligat ad hoc q bona spualia gremis administret, quasi quidam mediator inter deum et hominẽ constitutus vicem ~~an~~ eius agens, qui est mediator dei et hominũ Jhs chrũs. Sed rursus personã dei gerit in comparatione ad populum, dum populo quasi virtute dnĩ iudicia, documẽta, exempla, et sacra ministrat. Vnde Aptus. 2. cor. 2. ego qd donaui si quid do, naui propter vos in persona Chri, et eadem epta. An ex, perimẽtum queritis eius, qui in me loquit, Chrus. hec. S. Tho. et tn ausus est quidam Pater (Cauensis s. epus iunior) dicere epos nimimo succedere Aptis, cum re uera successerint in gubernatione totius eccle (et sicut epus Rom. Petro, tam vere et tam proprie epi reliquis Aptis), sed et B. chrũsto. solet dicere, cum Paulum dico, chrum dico.

Idem. S. Tho. eodem opus. 18. c. 17. tenent, inquit, epi bona tpalia, que habent, in necce suis subditis exhibere quos pascere debent nõ solum verbo et exº, sed et tpali subsidio, vnde Petro Jo. 20. [21] dictũ est à dnõ, ut eius gregẽ pasceret, qd ipse retinens, alios ad hoc ipm exhortat dicens. 1. pe. vlt. pascite qui in vobis est gregem. &c.

et

et B. Grego. super locum hunc ex persona epoꝝ loquens exbonista nr̃a, inquit, misericordiae quibus eius uele mus impendere, et est, ordigi epoꝝ perfectissimus est. hęc ille. quare p.m locum in ecc.a hierarchia et nō tm̃ precipuum habent epi. eandem sententiam habet s. Tho. opus. 20. c. 23. et dicto opus. 18. inquit enim, ex q̃ico p3 q falsum intellectum concipiunt ex verbis Hieronimi nō .n. intendit Hieron.s dicere, quod primitiua ecc.a esset idem ordo uel status epoꝝ et presbiteroꝝ, sed q̃ vocabuloꝝ istoꝝ erat promiscuus usus, q̃ et presbiteri dicebant epi quasi intendentes, et epi presbiteri propter dignitatem, vnde Isidorus, et hr̃ .d. 21. c. cleros q presbiteri minores, licet sint sacerdotes, tn̄ Pontificatus apicem nō habent, q̃ nec chrismate fronte signant neq3 spm̃ paracletum dant, qd solum deberi epis, lectio actuum Aploꝝ demonstrat, et cōcludit, vnde et apud veteres idem epi et presbiteri fuerunt, q̃ illud nomē est dignitatis nō etatis, ubi ostendit diã ec mre sed cōuenientia in noīe pp̃ter dignitatē quam impor tat nomē presbiteratus, i fuit aũt post modum necc. ad vitandum schismatis errorē, qui ex indifferentia noīs oriebat, ut et noīa distinguerent, ut .s. soli maiores presbiteri, epi dicerent, minores uero soli presbiteri dicerent. hęc s. Tho.

Idem opus. 18. c. 24. qd uero quarto apponit q epatus nō est ordo, hoc manifeste cōtinet falsitatē si absolute intelligat, expresse .n. Dionisij dicit, tres esse ordines

2. q. 7. accusatio et est anacleti. dicitur epi summi sacerdotes columne ecclesie dei successores apostolorum, summi legati et coepi dei patre / et clementi si quis suadere presum[p]serit super hec / 2. q. 7. admonendi est beati gregorii / decreto Innocentii. c. quam gravi. epus presbitero semper innocentem / item per venerabilem qui filii sint legitimi.
/ hieronimi. epistola ad marcellam adversus montanum. apud nos apostolorum locum epi tenent.
/ cyprianus cornelium. aug. bonifacium sepe presbitero et coepiscopum vocat /.
/ chrisostomo. homi. 2. super epistolam ad philippen. demonstrat epi et et diaconi hoc est ministrum.
/ b. aug. li. 2. c. 2. de baptismo non epis super epos se ferat
/ eque certum epos esse vicarios et ministros eius. et esse successores apostolorum ut papa est petri successor.

ecc^e hierarchie. s. epos presbiteros et diachonos /
et. 21. d. c. cleros habetur quod ordo epos quadripartitus
est. 1. in Patriarchis. Archiepis. Metropolitis atque epis.
habet. n. ordinem epus per comparationem ad corpus Christi
misticum quod est ecc^a. super quam principatu accipit
curam et quasi regalem. sed quantum ad corpus Christi
verum, quod in sacram^to continetur, non habet ordinem supra
presbiterum -
Innocentius Papa, et habetur d. 21. c. de quibus, summi inquit,
Pontifices et minores sacerdotes a deo sunt instituti per
Mosen, qui ex precepto dni Aaron in summum Pont. filios
vero eius unxit in minores sacerdotes. hec ibi. Ecce
omnes sacerdotes, Pontifices a dno sunt instituti, licet
per Mosen. ergo et nunc et omnes a Christo licet per homi-
nem, et ita sentit expresse et tenet. S. Thom. et respon-
det ad D. Hiero. et per similia respondet ad D. Chrisosto.
Amb. Si quis dicunt epm sola ordinatione prestare
presbitero, q. s. intelligere, non solum de potestate ordinis, sed
de toto officio epi super presbiterum; sic. n. ordinatio so-
let capi. Anicetus n. scribens epis Gallie sic habet.
Illud tamen quod de Archiepi consecratione predictum est
atque preceptum id est, ut omnes suffraganei eum ordinent,
nullatenus immutari licet, quia qui illis preest, ab omnibus
epis quibus preest, debet constitui, sin aliter presump-
tum fuerit, viribus carere non dubium est, quia irrita
eius erit ordinatio. hec ille. ubi certum est ordinatio
non capi pro consecratione, que nequit irritari, sed pro

prefectione

prefectione et actione qua prefuit tali vel tali eccl.ae,
talis .n. pt imitari, quare cõe est q ordinatio sic capiat
ut ordinare aliquẽ alicui eccl.ae sit eum preficere illi

Gayeta. in apologia de autho.te papę et cõ ciliorũ 2.ę p.c.9.
inquit, sic .n. quilibet epũs pt dici immediatus vicarius
Chri, qr cuiuslibet ptãs imme.te est instituta á Chrõ &c.
ibidem, Chrũs instituit absqz medio ptãtem epãlem et
sacerdotalem./

Idem .c.3. et 19. in eodem opere sic habet. ex hac dãã oritur
q nullus est successor Ioannis aut iacobi, neqz et Pauli Apli
in autho.te Apostolatus universalis gubernationis eccl.ae
sicut Apli gubernabant ubiqz, sed tñ inptate ordinis
et regiminis unius certe eccl.ae succedunt epi. hęc ibi; qre
ẽt sm gaeta. ẽt iure diuino, qr Apli a Chrõ sunt insti=
tuti epi sm eum.

Idem in eadem apologiá 2.a p.c.10. dicit q prelati sunt
ministri Chri et eccl.ae, Chri quidem et effectiuè, qr ab illo
habent suam ptãtem effectiuè et suppositaliter, mistice tñ
qr oẽs prelati sunt velut mẽbra Chri iuxta id Aug. super
Ioa. si prepositi eccl.ae pastores sunt, quomo unus pastor est?
nisi qr sunt illi omnes unius mẽbra pastoris. eccl.a aut mi=
niè (.i. cũ capite suo, qd est Chrus) ministri et dupliciter
dici pñt .s. effectiuè rõne ptatis .s. capitis, Chri, á quo
habent prelati authoritatẽ, et integraliter, qr sunt mẽbra
eccl.ae reliquę á capite, nõ ut suppositi, sed ut corporis mis=
tici partes integrales.

et deniqz innumera similia dicta doctorũ pñt adduci similiatis,
sed ex adductis cum abundè probata sunt illa quatuor pmissa.
et epõs esse institutos á Chrõ et superiores pbiteris, et succe=

successores Apostolorum, et consequenter Christi praecepto seu iure divino
teneri munus suum per se ipsos exercere, cessante legitima causa
Antonius Mochianzenus de Mocharis 3° to. de sacrificio Missae c. 4
diligenter collegit 21. concilia / 21. summos Pontifices / 21. ires
alios sanctos doctores, et 7. historiographos antiquos, in quibus
omnibus habetur episcopos superiores esse presbyteris, et in mul
tis clare et aperte fit sermo de iurisdictione et subiectione
nedum de ordine, qui ergo potest esse, ut non sit ex Christi institutio
tione quod unanimiter ex tot concilijs antiquissimis, ex tot sanctis
Pontificibus, tot quoque sanctis doctoribus habetur. et in appendice
illius cap. dictus doctor sic habet. si quis tot tantisque autho
ritatibus vel summa fide dignis parum crediderit, vel reclamave
rit, haud video afferri ei posse quicquam, quo ad credendum
adducatur, quare tanquam ethnicus et publicanus talis habendus
est, et vere haereticus.

Et certe merito hoc dicit, nam et Tullius dixit 3. de natura deorum
maioribus non redditione est credendum, quanto magis tot sanctis
antiquissimis in illis n. concilijs 21. non dubium quin fue
rint innumeri doctores sancti.

Sed et rationes et magnae et efficacissimae non desunt, et superius
in suis locis adductae sunt, et maxima ratio est tanta authoritas
pro his veritatibus .1. tot sanctorum et doctorum et rei ipsius conformatio
velut naturalis, neque ad alias fidei veritates plures potest adduci
authoritates, pleraeque aequales ita ut certum sit has nedum esse veritates
sed et certissimas fore et necessarias, neque n. posset summus
Pont. aut ecclesia destituere episcopos aut equales facere presbyteris
ijs, nec tollere pastorum residentiam, nec successionem episcoporum ipsis
Apostolis, non ergo ex lege humana aut hominum authoritate ista pendent
possent n. alias revocari, et si non licite fieri, tamen factum teneret
si lege tamen hominum et authoritate constant. /.

et

et tñ his omnibq nõ obstantibq, multi ex Patribus cognita voluntate legatorũ, qui nullo modo aliqua horũ definiri passi sunt, sed omnibq viribq restiterũt, oĩa dicta et adducta Eludere nixi sunt friuolis et inanibus rõibq et calumnijs, et diuersi multa et diuersa causabant', quidam n., pauci tñ oĩo negabant personalem residentiam pastorũ esse á chrõ preceptam, aut epós ab eo imme.te institutos, distinguebant qz multi de successione eorũdem in locum Aptorũ, nec absolute hanc successionẽ admitebant, aserebant multi ex Chrĩ institutione epós ẽe superiores presbiteris ordine tñ, nõ iurisdictiõne, sed iurisdictiõnẽ omnẽ ecc.cas esse in Sũmo Pont. et illum esse dñm totius iurisdictiõnis, ab illo qz tanqz á fonte in alios deriuari, sicut et sol est fons totius luminis á quo in alia corpora deriuat', et aserebant dicta cardinalis Joa. de turre cremata pro illis Decij et aliorũ, alij concedebant ptãtem epãlem esse institutã á deo, nõ tñ epós in cõcreto, sed ptãtem tñ in abstracto, alij aserebant nõ posse intelligi epós esse ex Chrĩ institutione constitutos et iure diuino teneri ad residentiam personalem, et qz sũmus Pont. posset eorũ ptãtem auferre, limitare, seu astringere, aut eosdem eadem priuare, quare derogare has declaratiões dignitati põtificis et sedis Aptice et calumniabant' eos qui pro his urgebant velle discedere á capite, et tendere hoc in schisma, aut illud sapere.

eorũ precipuum funda.m et totum erat in verbo illo Joa. pasce oues meas, quibq verbis dicebant Petrum constitutum pastorẽ imme.tus oĩum ouium .i. oium fidelium, et illi datam oẽs ptãtem iurisdictiõnis imme.tas superioẽs, ac proinde nullum posse aliquam hẽre nisi ab eo, scribebant' et S. Tho. aducere

in hanc sententiam ex quibusdam locis superius adductis, addebant quod alias summus Pont. tamen esset nudus minister in collatione iurisdictionis aut institutione episcoporum, quod verbum s. quod diceret nudus minister, vel quod haberet nudum ministerium valde eos offendebat, nam et respectu concessionis ordinis est minister, et plus agit in collatione iurisdictionis. et multa similia caussabantur, et interea miscebant errores, ut quod episcopi non essent successores Apostolorum, aut non nisi in minimo, quod non essent vicarii Christi, quod non vere essent fratres Papae et coepiscopi, sed quod ex humilitate Pontifex Rom. sic eos vocaret, quod potestas papae est alterius speciei vel generis quam episcoporum, quod ius diuinum esset illud tamen quod immediate esset a deo, quod non esset nisi unus episcopus institutus a Christo, quod verbis illis pasce oues non contineatur obligatio qua pastores omnes teneantur residere, quod episcopi non haberent proprium locum in ecclesiastica hierarchia, sed cardinales, quod pascere non esset aut includeret docere aut praedicare, sed tamen esset regere. peruerse imo pessime exponebant loca scripturae et sanctos doctores, praecipue diuum Cyprianum in loco illo de simplicitate praelatorum tract. 3. episcopatus unus est cuius a singulis pars in solidum tenetur, et demumque multa falsa, erronea et indigna tanto coetu dixere, ut iuris diuini declarationem in his effugerent. aiebant residentiam personalem subiectam esse mutationi, quare non esse iuris diuini, omnia loca scripturae vel sanctorum, quae significant episcopos vel pastores teneri munus suum exercere, eludebant uno verbo. per se vel per alios, ut quod sint doctores et doceant per se vel per alios -

Adduxit euersis ille locum Aymonis uelut pro se agentem contra residentiam. 1. cor. 12. ubi sic habet super verbum

Prim

V^m posuit deus Aptos &c. qui vice Chri positi sunt in ecc^a sicut ait Aptus, obsecramus per Chum .i. vice Chri, reconciliamini deo, horum vice subrogati sunt epi, sed Apti ex precepto dni copellebant transire de regno in regnum, epi vero suis in ecclessijs autho^te cano^ca residere iubent ob utilitatem sibi comissor. hec Aymo in illo loco. a cuius sensu et mente nihil alienius eo, qd ille ibi intendebat, ibi n. Aymo tm ponit dram hanc inter Aptos et alios epos su„ ccessores, q illi quidem eo q evang^m toti mudo tunc pre„ dicandum erat iussi sunt ire per totum orbem, epi vero successores publicato iam Evang^o pro coservatione fide„ lium et ut eos in fide cotinerent iussi sunt manere in suis ecc^iis, sed sicut Apti precepto Chri tenebant munus suu agere et predicare toti orbi, ita isti eodem Chri precep„ to tenent munus suum exercere in suis ecclessijs in quibus cano^ca autho^te manere iubent .i. ut no eant in totum orbem, qr hoc expedit in hoc tpe, et illud expediens erat in illo.

Ceterum ipse met Aymo in eodem c. ait, gubernationes sicut in prelatis et regibus, epis, aut ducibus, iam ergo po„ nit gubernationes epos ex iure divino.

In eodem et c. super illud, et divisiones ministrationu sunt, inquit, v.g. ut in epis, presbiteris, diachonibus, ceterisque ordinibus, qui spu sto distribuente ecclie ministri consti„ tuunt, non per propiam hominis deliberatione, sed per sps sti efficientiam. hec ibi. Ecce quot verbis aserit epos positos a spu sto, quare et eor munus et obli„ gatio id exercendi erunt ab eodem.

UGR Biblioteca Universitaria

Eodem. c. paulo ante illa verba, nunc aūt posuit deus membra Ep. dicit oculos corporis ecc.ª ēē Apostolos et praedicatores, et super eadem verba inquit, quisquis in ecca. est occulus, á deo et nō á se factus est occulus, quid clarius? /

Idem. 1. cor. 5. declarat illa verba, ego aūt absens corpore pńs aūt spū, iam iudicaui eum, qui sic operatus est, cū pńs in noīe d. n. Jhū chrj. ait .1. vice illius cuius legatione fungor. idem ōō dicturus in simili casu de quolibet alio epō. oēs ergo epī sunt legati Chrj.

Idem ad ephe. 4. super illud, et ipse dedit quosdam quidem Aptos, inquit, fuerūt in primordio fidei euangelistae, prophetae, pastores quoqz et doctores, sunt et modo in ecca. Etc. et mox. de noīe vero pastorum et doctorum interrogatus B. Aug. á Paulino respondit, vnum ēē pastorē et doctorē, pastor enim nō pt ēē nisi habeat doctrinā, qua pascat gregem sibi cōmissum, qz si caruerit doctrina, licēt nomē habeat pastoris, caret tñ officio, pastores aūt et doctores ecce, qd vnum est, sunt epī, presbiteri, aliiqz rectores et ministri eccae, qui tandiu constituti sunt in opus ministerij et in edificatiōnē corporis chrj, donec occurramus oēs in virum perfectum, et in vnitatem fidei, et agnitiōnē filij dei, ideo constituti sunt pastores et doctores, ut corpus chrj edificent, qd est ecca. que quotidie edificat;

Idem super illud ad ephe. 4. 5. mēbra .n. sumus corporis eius, de carne eius et osibg eius sumg Ep. duplici, inquit, intelligentiā accipi pt, de carne et ossibus eius sumus, qz sicut

nos

nos constamus ex carne et ossibus, ita et ille verum corpus habet ex carne et ossibus. aliter in ecclesia sunt fortes in fide, in opere, in predicatione, qui designantur per ossa, ut fuerunt Apostoli, martires, et modo episcopi et prelati, et sunt infirmi, qui designantur per carnem, qui indigent sustentari á fortibus, sicut caro ab ossibus. hec ille, vide an episcopi sint de corpore ecclesie et ossa ipsius iuxta mentem Aymonis, imo Pauli, quare si ecclesia edificata est á Christo, sicut vere est, ergo et ejus ossa. i. Ecce quantum abest ut iste doctor sentiat cum illis.

Et quia magnam vim faciebant multi Patres in potestate iuris dictionis, quam mordicus tenebant esse totam in summo Pont. et nullum habere eam nisi ab eo immediate et non á Christo sic immediate esse, sicut est potestas ordinis, Pro maiori explicatione et confirmatione hujus veritatis, si tamen amplius confirmari et explicari possint, notandum potestatem ecclesiasticam et supernaturalem, de qua loquimur, esse duplicem, ordinis. s. et iuris dictionis, item potestas iuris dictionis duplex, in foro. s. interiori, ut est potestas absoluendi á peccatis in sacramento penitentie, et in foro exteriori, et hec est multiplex, ut ligandi et soluendi per censuras ecclesie, est potestas predicandi, gubernandi regendi, puniendi et delicta sub ratione qua sunt delicta et peccata contra deum impedientia salutem aliorum aut scandalizantia, sub hac .n. ratione spiritualis potestas se extendit ad cognitionem et punitionem omnium peccatorum ipsorum fidelium. et hinc emanat, ut possit cognoscere de causa ciuili et criminali, ea maxime ratione, qua peccatum est contra deum aut contra proximum et sub ratione peccati, quatenus necesse est ad directionem fidelium in vitam eternam

S. Th. opusc. 19. c. 4. ingt. ad predicare et confessiones audire sine iurisdictione et [illegible]

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

UGR Biblioteca Universitaria

et cõsequutiõne finis illius supernãlis, per regulam ma-
gnalem, q cõcesso vno, intelligunt cõcedi oĩa illa sine 969
illius vnius nõ pt ẽe cõsecutio -

Praemitendum 2m q harum ptatum quaedam dant solum per
sacram aut medio sacrato seu per cõsecrationẽ sacralem
talis est ptas cõsecrandi corpus Chri verum et absoluendi
uel legandi à peccatis in foro interiori, haec n. hac rõne
pt vocari ptas ordinis, qe nõ pt cõferri nisi mediante sacro
et quodammo est ptas iurisdictiõnis .s. in foro interiori, et
qe pt delegari uel cõmitti ab eo, qui nõ habet illam, ut
curatus nõ presbiter cõmitti presbitero ut audiat cõfessiõ
suarum ouium, et talis est ptas ordinandi et cõfirmandi,
quae nõ habet nisi per cõsecrationẽ epi, quamuis ẽt electus
epũs nõ cõsecratus, possit eam cõmittere cõsecrato - alii sunt
ptates, quae pnt dari et per cõsecrationẽ sacralem, et citra,
ut sunt ptates minorum ordinum, qi nõ sunt sacrae - Et huius
modi ẽt est ptas iurisdictiõnis in foro exteriori, ut est ptas
excõicandi et absoluendi ab excõicatione, suspendendi, prae-
dicandi, regendi, gubernandi, et sententiandi cãs ciuiles
et criminales, modo et rõne iam superius dicta, hae n. po-
testates, et per cõsecratiõnẽ dant epis, et citra et ante eam
pnt ẽt dari, ut cõferunt legatis et vicariis epõrum, huiusmodi
n. ptates nõ necco prerequirunt in subiecto caracterẽ sacer-
dotalem, imo nec diachonii aut subdeachonii, sed tm
clericatum, et pas, quam vocant, tonsurã -

3o praemitendum, nomẽ epi licet à principio et habita rõne
à quo nomẽ fuit impositum .s. à super intendẽtia et specula-
tiõne, est n. episcopatus super intendentia, in qua sit actio

etiam

etiam apud ethnicos reperit, ut apud Tullium, licet in q̃ȝ hac rõne, sit nomẽ iurisdictionis, tñ ex usu iam et acommodatione in ecc.ª et apud. s. doctores est ét nomẽ ordinis, et sic eps̃ Titularis tñ, qui nõ habet iurisdictionẽ, saltem in actu absolutè, propriè et univocè dicit' eps̃ cum alio, qui habeat actum iurisdictionẽ et sic aliud est qd hoc nomẽ sigcat ex usu et acómodatione, et aliud id á qua fuit impositum, sicut et nomẽ hoc lapis, qd á lesione pedis fuit impositum, nõ tñ lesionẽ ipsã seu offensionẽ sigcat, sed nãm illius rei, quæ est lapis, et nomẽ homo, qd ab humo fuit impõitum, nõ humũ, sed aĩal rõne preditum sigcat.-

4º premittendum cuiusqȝ p̃tatis reperiri aut posse reperiri duplicẽ usum, honestum-s. et legitimũ, qui rectus est usus illius p̃tatis et illicitum seu illegitimũ, qui abusus dicit', veritas aũt p̃tatis nõ ex abusibq probari debet sed ex legitimis usibq, nec veritates ét fidei et catholicæ ex abusibq, sed ex legitimis usibq sunt cõfirmandæ, abusus est, aliquẽ esse parochum et pastorẽ aĩaꝝ citra etatem ad ordinẽ sacerdotalem, et absqȝ illo ordine, et aliquẽ esse epm̃ et nõ presbiterũ - abusus est ét epm̃ aut pastorẽ aĩaꝝ ẽe ignarũ, absqȝ litteris et eruditione, et illis partibq, quæ requirunt' ad utiliter exercendũ munus ep̃ale, abusus item est unũ habere plures curas aut bñeficia, quibq anexa est cura aĩaꝝ, incompatibilia, sicut est abusus pastores aĩaꝝ abesse á suis ecc.ijs magno seu notabili tpẽ absqȝ causa legitima, et multi alij sunt abusus, qui (inqȝ) nõ probant veritates, nec lex admitit eos.-/

5.° premittendum q triplex illius ptatis in superiorib⁹ possit
s. authoritatis, que soli deo ut sic cõuenit, et excellentie, que
Chrõ ut homini tm, et ministerij, que hominibus, sola hec, si lo,,
quimur de ptate supernali, cõuenit homini cuicunqz, etiamsi
sit summus Pont., ptatem .n. excellentie nõ cõcessit Chrus
eccl.e, quare in omni effectu supernalis ptatis homo tm est
minister, siue sit eius dictionis siue ordinis. neqz hoc pa,,
rum est, hominẽ, et sumum Pontificẽ esse ministrum Chrj
et vicarium, qn et Paulus Rom. 15. ait dico .n. Chrum Jhm
ministrũ fuisse circumcissionis, et Chrus de seipso, nõ veni mi,,
nistrari, sed ministrare, et Paulus de se et ceteris Aptis
et Petro. 1. cor. 4. sic nos existimet homo ut ministros Chrj
et dispẽsatores ministeriorũ dei. duo .n. ratã sunt minister
et dispẽsator. sm qd sunt ministri medij inter deum et
alios homines, et sic ministri vocant' respectu Chrj, et dis,,
pẽsatores ipsis hominibz, et in ordine ad eos. (et .1. cor. 3.
qd Apollo? quid Paulus? ministri eius, cui credidistis, .i.
tm ministri et nõ amplius. et Joa. 12. qui mihi ministrat
me sequat', et si quis mihi ministrauerit &c. nõ est ergo
esse ministrum idem qd esse instrumẽtum, nã instru.m est
et quaqz res inanimata, et que nõ agit sm propositum, minister
uerò agit et sm propositum et propter finẽ, quem intendit, ut
requirat' etiam intentio, ut Bap.mi minister nisi intendat,
non baptizat, et sic de ministris aliorũ sacrorũ, dicit' et
minister verbi, predicator seu doctor, nõ ergo parum est
esse ministrum Chrj, cum sit esse vicarium illius, veluti
epi vicarius, nõ aliud est qz minister epi. (ad effectus ipi
ptatis supernalis nõ altiorẽ rõnẽ causæ pt habere homo quam
ministri

(ad colo. 1. sicut didi,, cistis ab Epaphra char.mo cõseruo nro, q est fidelis pro vobis minister Chrj

ministri seu ministeriales causæ, si ergo nudus minister (qd verbum illos Pres nimis offendebat) idem sit qd solum vel tm̃ minister, ut vere vr̃ idem sig̃care, Petrus et Paulus ac proinde summus Pont. nudi ministri sunt .i. tm̃ absolute ministri, et nõ dñs, nec oves sunt suæ, nec ecclia sed Christi sicut ipsi vicarius epĩ est nudus vicarius et nudus minister epĩ, nunqd nõ satis est, ita se habere hominẽ ad Christũ sicut vicarius epĩ se habet ad epm̃? quid amplius pt petere homo! aut illi pt cõcedi? hoc cõtentus erat Paulus, Petrus et alij; et hoc pro summo honore et dignitate habebant ministerium habere à Chro, cui pro premio respõdet honor ideo. si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum pr̃ meus.

6º premitendum, ptatem ordinis seu iuris dictiõnis duobus modis posse haberi, in habitu .s. et in actu, ut eps ~~[illegible]~~ annullatus et nõ habens oues habet ptatem administrandi sacramta gubernãdi et regendi in habitu tm̃ et nõ in actu similiter et eps habens ecclãs suspẽsus aut excõicatus eodem mõ habet ptatem illam habitu nõ actu, sacerdos qui nõ habens curã aĩarum, vel habens tñ excõicatus, habet ptatem absoluendi à peccatis in habitu nõ in actu, cũ tra hæc vero impedimẽta habent quidem in actu .i. nõ solum ptatem, sed usum vel executiõnẽ, et excõicati vel suspẽsi habent quidem ptatem, nõ tñ usum aut executiõnẽ, et signũ huius est, qr seclusis impedimẽtis, aut signata vel tradita illis materia, et nulla ptatis denuo illis cõcessa pñt exire in actum et executiõem per illam met ptatem, quã antea habebant, sicut et dum eps transfert de una ecclia in aliam, per eamment

UGR Biblioteca Universitaria

et totam spiritualem potestatem, potest exercere actus ordinis et iurisdictionis in oves denuo sibi signatas, per quam poterat prius in eas quas habebat, nihil enim aliud fit per translationem, nisi quod subtrahitur una materia et datur alia, ut si ligna quaedam subtrahantur ab igne, et alia applicentur, eadem virtute comburit ista, qua prius illa, et si sacerdoti consecraturo subtrahatur unus panis vel vinum, et alia subministrentur, et sic tam aperte solvitur argumentum quod quidam Pater dixit insolubile esse, qui non poterat intelligere quin in translatione episcopi potestas iurisdictionis super priorem ecclesiam auferretur et alia denuo daretur, quare spiritualis potestas erat mobilis a subiecto, ergo non de iure divino vel a Christo immediate (nec intelligens quod potestas etiam administrandi sacramenta prioris ovibus manet eadem, et tamen non potest licite et de iure eadem sacramenta administrare prioris ecclesiae, sed per eandem potestatem potest iam secundae ecclesiae, sicut ergo haec manet eadem ordinis magis potestas, ita et illa iurisdictionis, licet ob differentem naturam actuum iurisdictionis actus possint irritari, ita ut nulli sint, esto attentet illos exercere, nequeunt tamen irritari actus ordinis, nisi actus absolvendi a peccatis in foro interiori, qui quodammodo videtur esse actus ordinis, cum requirat characterem sacerdotii, et quodammodo actus iurisdictionis, cum possit irritari, sic ut nullus sit, esto attentetur ut si est excommunicatus, suspensus, vel alias prohibitus —

Quanto magis, quia etiam non valet consequentia potestas haec est mobilis a subiecto, ergo non est immediate a Christo instituta aut de iure divino, utique in Papa heretico facto, aut saltem in

voluntarie

Voluntarie renuntiante papatui, desinit .n. ptas iuris„
dictiois eẽ in illo, et tñ erat á Chró immẽte. et de iure diuĳ.
Non ergo obstat quominus, dum dat̃ epó ptas ordinis per cō„
secratioñe, det̃ etiam ptas pascendi, gubernãdi et re„
gendi; et demũ oĩa illa faciendi, que ad munus epi spec„
tant, si .n. est eps, ergo et pastor, doctor, gubernator
rector aĩaꝝ. habet ergo regimẽ et munus pastorale, si„
cut valet est homo ergo aĩal rõle - q̃ si rector, pastor
doctor, ergo et iudex, quare eps nõ iudex, nõ habens iu„
risdictioñe est monstruum, et includit repugnãtiãm in
adiecto, vnde si ans est ex institutione Chrj et de iure
diuino, et sic á Chró immẽte ergo et cõsequens.

Et cõfĩ hoc, si per illa verba Jo. 21. pasce oues meas fuit
data epi Petro ptas iurisdictionis sup omnes fideles, haud
dubium nõ ob aliud nisi q̃ in verbo pasce significat̃
et in ptãte pascendi includit̃ ptas illa iurisdictionis
oĩs, que necc.ª est ad finẽ ptatis illius spũalis, qui est
dirigere aĩas in deum, cum ergo eo ipso epi sunt pasto„
res, quo sunt epi, et illis dicat̃ pascite, et de illis, dedi„
posuit pastores et doctores, maxe cum vis illorum verborum
pasce oues meas extendat se ad omnes pastores, vt aper„
tissime in superioribꝫ pbatum est, euidentme seqr
omnes epós eo ipso quo sunt epi ptatem habere pascendi
gubernandi et regendi, omnẽ et etiam iurisdictione s.
que necc.ª est ad cõsecutioñe finis spũalis, quis enim
posset intelligere ptatem gubernandi, regendi, corri„
gendi absqꝫ iurisdictione, cum ita correlatiue dicantur

pascere ad oves, gubernare ad eos qui gubernantur, regere ad eos, qui reguntur, sicut iurisdictio ad subditos, (non ergo potestas aliqua ordinis aut iurisdictionis sit relatio, nec potest esse cum ad aliquid seu relationem sit de genere altiorum, neque ad relationem sit motus per se aut alteratio immediate, neque illius immediata corruptio, sed incipit aut desinit esse ratione fundamenti et termini, sed est de genere qualitatis naturalis positiva vel privativa, ad illam tamen qualitatem, quae est potestas, posito termino seu materia talis potestatis sequitur relatio, ut eodem modo et genere sint correlativa pastor seu pascere et oves, gubernator et gubernati, sicut iurisdictio et subditi vel subiecti.

Ex assignatione ergo seu traditione materiae individuatur potestas illa, sive ordinis sive iurisdictionis iuxta philosophiam Aristo. et S. Tho. quod materia est principium individuationis, sunt ergo omnino episcopi vere et integre instituti a Christo, et ab eo positi est quod licet ipso catholico cum formalitate et expresse subtilis verbis contineatur in sacris litteris, imo est veluti stupor quod non dubitent isti, presbiteros et diachonos esse ex evangelio et ita ex iure divino, cum nihil possint agere absque licentia episcopi, et hereant, an episcopi sint ex Christi etiam institutione et iure divino, et si sine Papa nequeant actus suos exercere, et quod presbiteri et diachoni etiam cum sint ex evangelio et iure divino, tamen sunt subditi et papae et episcopo, et tamen nequeant intelligere quomodo episcopi, etiam si sint ex eadem Christi institutione et iure divino, non sint aut nequeant esse simul subiecti summo Pont. et illi inferiores, cum etiam, esto habeant potestatem ordinis

(Cum potestas episcopi sit super subditos ipsius illius. vis illa potestas et iurisdictionis et temporalis quae est vera ad esse autem eius illius spiritualis et supernaturalis est annexa illi principali ut auctoritas pro illa regula videlicet sine quibus: quare [illegible] licet episcopus illam [illegible] pro regulam connexorum. Aliam autem sine [illegible] potestates temporales [illegible] illa vera non papa licet ex iure divino: alias iure divino eo ipso quod est papa esset et imperator: et tamen multi doctores dicunt iure divino non et natura licet repugnare duas tales supremas potestates in eodem supposito tamen abest ut sint connexae: [illegible] ut non desit in necessariis ita non abundet in superfluis.

/ordinis á Chrō immeᵗᵉ possint tñ (ut quidē pūt) priuari á Pont. legitima ordinū executione, nō quidem ob aliud. q̄ꝫ q̄r iurisdictionē habet super eos, ergo cōtra iuis faciunt qui suspensi aut priuati exercentes usum illius p̄tatis, licet alias uerè ordinent et cōferment.

Sed et est ineuitabile quin epī sint vicarij Papæ, si ab eo omnē iurisdictionē habent, et omnē p̄tatem legitimā .i. qua possent legitimè uti, quare .n. nō erant vicarij Papæ, si Petrus et alij Apti uerè erant Chrj vicarij, quia ab eo immeᵗᵉ constituti fuerūt, et omnē p̄tatem habuerunt, ergo et epī, qui eodem mᵒ á Papa habent omnē p̄tatem iurisdictionis immeᵗᵉ imo et ordinis, et usum illius legitimū, erūt ēt ipsius Papæ vicarij, maxᵉ cum possit ēt eorꝫ p̄tatem alterare, restringere, et oīo tollere, etiam, quæ est iurisdictionis, et illā, quæ ordinis est q̄ꝫ tum ad usū legitimū, nihil q̄ᵒ deest, quominus verè sint Papæ vicarij ad suum nutum mobiles sicut epī vicarius, ipsius met epī et ad eius nutum mobilis, hoc aūt est cōtra decreta sūmorꝫ Pont. Conciliorꝫ et dicta Storꝫ, qui passim vocant epōs Chrj vicarios et dei legatos. quare est idem tribunal epī cuiusqꝫ et Papæ, sicut idem est epī et sui vicarij nec verè epī eēnt successores Aptorꝫ, cum ipī Apti á Chrō fuerint immeᵗᵉ constituti epī, alij uerò epī á Papa, qd etiam est cōtra decreta conciliorꝫ, et sūmorꝫ Pont. et cōtra innumera dicta Storꝫ, /sicut ergo Apti alij á Petro etsi essent á Chrō immeᵗᵉ instituti, erant ipsi Petro inferiores, ita et epī sunt inferiores ipso Pont. etsi sint á Chrō immeᵗᵉ instituti: /et hoc ē oīo verū. /.

UGR Biblioteca Universitaria

Ex his premissis clarissime diluuntur omnia argumenta adversariorum, ut nec sit necesse sigillatim ad ea respondere, et quantum ad doctores, quos citant scilicet Cardinalem de Turrecremata, Philippum Decium, et alios, isti iuris canonici periti, et non divini opponimus apertas scripturas, doctores sanctos iuris divini peritiores illis, et concilia, et denique omnia quae superius sunt allegata; quod vero dicunt Christum instituisse episcopatum in abstracto, non tamen episcopos in concreto, ridiculum est, non enim est episcopatus Idea Platonis, nec deus fecit aliquid in abstracto, sed omnia in concreto, et sic episcopos veros reales et phisicos, non imaginarios, mathematicos aut methaphisicos, posuit enim (inquit Paulus) et dedit Christus quosdam Apostolos, posuit episcopos spiritus sanctus regere ecclesiam dei, sunt et sacerdotes in concreto non in abstracto, et descripsit Paulus vitam, mores, qualitates, et conditiones, quas oportet habere episcopos, presbiteros et diachonos, non ergo in abstracto sed in concreto fecit Christus episcopos, nec unum tantum sed plures, nam et rationi dissonum videtur et suavissimae dei dispositioni in omnibus quod ex Christi institutione et iure sit tantum unus episcopus, et quod nullus presbiter, diachonus, clericus, aut etiam secularis fidelis habeat ex Christi institutione et iure divino iudicem et superiorem nisi tantum Romae et solum summum Pont. quae enim maior pernicies posset esse in ecclesia? maxime cum passim fiant dispensationes in legibus humanis, non decet hoc divinam dispositionem, ut quisque possit dicere sibi non datum iudicem et superiorem a Christo, cui obedire teneatur, nisi episcopum Romanum, quod vero dicunt summum Pont. comparari soli, ceteros episcopos lunae et astris, atque inde derivari iuris dictionem ab eo in alios, sicuti lumen a sole in astra, aut nusquam aut raro reperietur in sanctis doctoribus huiusmodi comparatio, sed convenientissime Christus solus

et

et nullus ẽt Sctus, nec B.ma virgo, nec tota ẽt eccª comparatur soli, ita inquit Rupertus Abbas lib. 8. de victoria verbi c. 26. q solus (inqt) Chrus compat soli.

Quòd verò ex eo q residentia personalis subiecta sit muta- tioni, penes hoc q iam in vna ecc.ª iam in alia ex translatiõe possit pastor residere, aut ex eo q multis de causis possit abẽe á sua ecc.ª arguat dicta residentia nõ ẽẽ iuris di- uini, friuolum est, nã et in quolibet alio precepto afirmatiuo ẽt si sit dei, reperit tanta aut maior variabilitas et muta- tio, innumerę ẽt sunt causę ob quas Pr familias pt abẽ esse, imo et quisqz tenet, aut q̃a sua ptia est perniciosa aut sua absentia necc.ª magis uel utilior familię, innu- meris ẽt causis filij pnt abẽe á parẽtibq, quos tñ precepto diuino honorare tenent. imo ẽt multis de causis pt qs ad tps detinère alienum, et excusari á datiõne eleemosinę et tñ hęc oĩa sunt precepta diuina, et tñ sicut Pr fami- lias nõ pt absqz causa legitima abesse diu á sua domo, nec filij ab obsequio parẽtum, nec quis retinère alienum ita et pastores aĩarum absqz causa legitima pñr diu abẽ á suis ouibq, equè g.º hoc ut illa est precep.m diuinũ.

Quod ẽt scrip.ª loca et dicta Sctorum eludunt per verbum, per se uel per alios, oĩo est impium et blasphemia, sic ex- ponere scrip.ª et Prẽs, si n. intelligis epm oportere esse doc- torẽ per se uel per alium, dic ẽt debere ẽẽ hospitalem, be- nignũ, modestum, irreprehensibilem, et ponere aĩam pro ouibq, illas cognoscere, et noĩatim vocare, ab illis cognosci eius qz vocẽ audiri, per se uel per alium, quis hęc ferat. dic et Prẽm familias suę domui preesse debere, familiam

et ponere aĩaz p oĩbq dic tenet p se uel p aliũ, i. suã uel alienã aĩaz quid ab surdiq?

cum et dictu sit Petro et successoribus pasce oves meas, intelligi per se vel per alios, non .n. potest summus Pont. per se ipsum omnes pascere et tamen illo non obstante est Christi precep. et divinum.

Ipse ipso tenetur nisi sit legitime impeditus: impedirisi aute absentiae propter favor. facultas et sufficien... nisi impedit ne sucessoria ... inepti inabilis idiota non impedit. applicatione ut sic post ...

gubernare per se vel per alium; filios quosque familias parentibus obsequium prestare debere, eosdem honorare per se et vel per alios, imo et de omnibus preceptis affirmativis equa ratione similem expositionem posses dare, imo et maiori, specialissime enim in cura pastorali querit industria ipsius persone, que possit in officia boni pastoris, que in tria precipue possunt reduci, pascere .s. tueri, curare, .i. sanare, mederi, querere, ungere, fovere, exportare, ut colligit ex Ezech. 34. c.

Erroneum est et quod quidam ex prioribus dixit Pape potestatem alterius generis esse à potestate episcoporum, cum et illius et horum potestas sit ministerialis, et est ac si quis dicat caput in homine esse alterius generis á corpore, aut lumen Solis alterius generis a lumine Lune et stellarum, et expresse .s. Tho. dicit potestatem episcopi alterius generis esse á potestate presbiteri, pape tamen potestatem eiusdem generis cum potestate episcopi.

Atque falsum et erroneum est dicere, quod predicare seu docere non sit pascere, sed regere, nam et regere est est pascere, et pascere est regere, et in ps. 22. dominus regit me in hebreo habetur, pascit, loco regit, et ps. 2. ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum eius, predicans preceptum eius. verbum illud predicans preceptum eius exponit precipuum munus huius regimini vel regis, quod est docere seu predicare preceptum dei.

Reges et in sacra scriptura sepe vocantur pastores et pastores reges.

falsum item videtur quod quidam alius Pater dixit, numquam ex vi consecrationis dari iurisdictionem, per consecrationem .n. est quis verus episcopus et non citra, et nomen episcopi (ut idem met Pater asserit) est nomen iurisdictionis, ergo in ea, et per eam datur iurisdictio sacerdoti et in sui consecratione datur potestas iurisdictionis .s. absolvendi

UGR Biblioteca Universitaria

absoluendi á peccatis in foro interiori.

falsum est id qd idem dixit excoicatione nō habere effectū supernālem, neqz esse ptatem supernālem, est. n. ptas euangca et tradita in euangs. et priuat cōione fidelium et participatione suffragiorū, hic aūt effectus supernālis est.

Dixit idem Pr mām quoqz posse dari sine iurisdictione veluti fuit data B. Paulo qi missus est ad gentes, et B. Petro qi missus fuit cū Joanne in Antiochiam, ut hī in aliis Aptos. Imprimis. n. exa nō cōtinent veritatem, nam et Paulo et Petro fuit data ptas in vniuersū orbem á Chro, ut et cęteris Aptis, nulla ergo mā erat aliena ab eorū ptate. Deinde retorquet' agg. cōtraiōm mea, qi mā pt dari sine iurisdictione, īmo habenti iam iurisdictionis ptatem, sic ergo et Papa dat mām .i. oues epis habentibus ptatem iurisdictionis ab ipso Chro. optime ergo poterit intelligi signatio et distributio māz absqz tradictione iurisdictionis, sicut Josue distribuit terrām promissionis, dominium tri illius nō á Josue, sed á deo habuerunt, sic ēt distributio et partitio eccliarū á sūmo Pont. est, gubernādi tri ptas á deo.

Neqz obstat his veritatibus, qd idem Pr dixit, illud .s. esse de iure diuino, qd imme te est á deo, nulla hominis authote mediāte, seu mediante, atqz ideo neqz epos esse de iure diuino, neqz eorū residentiā, cum medeat inter deum et eos authoritas Papę, dico ergo hoc nō obstare, si. n. intelligā nullo hominis ministerio medio, tunc neqz presbiteri neqz diachoni essent

de iure diuino, neqz esse quantum ad potestatem ordinis, neqz Sū-
mus Pont. alius à Petro, neqz effectus sacrorz, caracter, gratia
neqz lex Moysi quantum ad iudicialia et ceremonialia, quae per
angelum Mosi, et per ipsum Populo fuit data, imo et decalogus
per angelum et Moysē, cum .n. deus ut sic et secundum diuinitatē
nō habeat os vocale per quod loquatur, quicquid loqui et dicitur
loqui aut per hominē, ut per prophetas, aut per angelos, qui utun-
tur instrumentis corporeis ad formādas voces - quare nihil est
sic de iure diuino, nisi qd Christus per se ipsum precepit et docuit
imo et ipse Christus per humanitatem .i. os et linguā manifesta-
uit et docuit, et sic adhuc deus per hominē .i. medio homine
seu humanitate. Si aut intelligatur sic immediate à deo eē id
qd est iuris diuini, ut nō excludat de medium ministru seu
instrumentum aut ministerium sed mediam authoritatem .i. agens
medium, qd sua authoritate agat, cum Summus est Pont. quantum
ad effectus potestatis supernalis, et ipsā met potestatem supernalem
cōferēdam tamen sit minister, neqz excedat virtutem seu potestatem
ministri, ut satis aperte superius probatum manet, sequitur eius
ministerium medium nō impedire quominus et esse et eorum resi-
dentiā sit de iure diuino, sicut et effectus sacrorz sunt de
iure diuino, nō obstante q ministri tanqz ministri medient
inter deum et ipsos effectus, et ut ministri operatur illos, quare
mediatè vel immediatè sic nō variant rōnē iuris diuini, imo
vniuocè ius diuinū dicitur de utroqz, ut si Christus per se ipsum
dixisset pastoribus, pascite qui in vobis est gregē, aut iussisset
Petro, dic pastoribus nomine meo, pascite qui in vobis est gregē
equè vno et alio modo ipsi pastores tenentur iure diuino pas-
cere gregē, et est qd D. Paulus solet dicere, dico nō ego,
sed dns, quarum est secundum nos, qui negant residentiam eē

iuris

iuris diuini et epos. Christus iussserit Petro per illa verba pasce oues meas, ut ipse constitueret et poneret pastores et iuberet illis curam gregis, et certum sit precepisse ipsi Petro illud. sc. s. ut authoritate ipsius Christi tanquam eius minis.. ter et vicarius, et non sua propria authoritate illud preciperet itaque Petrus verè potuisset dicere, cum dixit pascite qui in vobis est gregem, non ego precipio, sed dominus .i. non mea authoritate sed domini authoritate sicut et Paulus cum dixit, atten.. dite vobis et vniuerso gregi, equè verè potuisset dicere, non ego sed dominus, cum certum sit eos ut ministros Christi et vicarios, et non plusquam ministros illud precepisse, quare omni modo est ineuitabile quin episcopi, eorumque residentia sit de iure diuino.

Nequepiam obstat, quod idem D. asseruit, de verbis illis, quecumque ligaueritis, et quecumque solueritis etc. et quorum re.. miseritis etc. esse neque verba illa enuntiatiua, non collatiua alicuius potestatis, quia inprimis argumentum retorquetur de B. Petro, cui dictum, tibi dabo claues, et quodcumque ligaueris etc. que etiam sunt enuntiatiua sicut et alia, et tamen certum est et de fide Christus adimplesse vtraque illa verba, nam sicut Petro dixit pasce oues meas, ita omnibus, sicut misit me P., et ego mitto vos, et alibi, predicate euangelium omni creature, itaque valet, Christus porrigit seu enuntiauit illos habituros claues, ergo habue.. runt illas, á quo autem habere potuerunt nisi á Christo? et cum innumeri sancti doctores, contra quoque perspicuè fa.. teantur verba illa dicta esse in ipsis Apostolis, sicut successoribus, sicut successoribus Petri in ipso Petro, constat ergo, omnes habuisse ab ipso Christo non obstante hominis ministerio./

Debile et aug.m fuit simile quoddam quod ille Pr adduxit de um-
bella tegente caput, et simul reliqua membra corporis obum-
brante, capiti tamen tantum adherente, quasi quod sic potestas spiritualis
insit tota soli Petro, et inde deriuetur in alios. debile (inquam)
et ineptum est simile sumptum ex suggestu potius quam ex
vera philosophia, nam si per umbellam intelligit potestatem ipsam, cum
tamen inhereat capiti et non membris, sequitur nullam potestatem esse formaliter
nisi in Petro et non in alijs, nec posse esse, si autem per umbram
factam intelligat potestatem ipsam, cum umbra sit non a ca-
pite, sed ab umbella et ponente eam, itaque imponens um-
bellam capiti obumbrat simul et caput et alia membra. et
sic inferretur quod idem Christus, qui dat potestatem Petro, dat et
alijs membris, quae totius ecclesiae ex capite ministeriali et membris
constanti. et idem probat ex alijs similibus solis s. et eius
luminis ad alia astra et eorum lumen, et fontis ad riuos et
arboris sive eius radicis ad ramos. a quo enim est sol, et eius
lumen, et radij, quo et lumen lunae et stellarum, et a quo fons,
sive eius aqua, et riui, et a quo arbor siue radix, et rami,
conclusit quod Pr ille parabolas illas de fideli seruo et prudente, quem
constituit dominus, et quis putas est fidelis seruus et prudens?
etc. cum tamen in sensu litterali, non dico parabolico, sed vero et
germano sensu litterali de Christo deo et sponso suo ponente et pas-
toribus positis ab eo, quos posuit et dedit. 1. cor. 12. ad
ephe. 4. actu. 20. /
Iam etiam soluta est illa ratio de equa potestate iurisdictionis cum
Papa, si haberent a Christo immediate illa episcopi, retorquet enim aug.m de
potestate ordinis quae est ex iure diuino, et tamen quo ad usum legitimum non
equa

equa est in epõ et in Papa, qr nec omnes pot ordinare nec cõfirmare epi iure, ut pt Papa. retorquet' ẽ argm de ptãte absoluendi à peccatis, quae est ex iure diuino in sacerdotibq per collationẽ ordinis sacerdotalis, et tñ nõ equa est cũ ptate Pontificis. / soluit' ergo argm ex eo qr nõ habent mãm signatam iure diuino alij à summo Pont. sed ipsius est illam signare, in quã exerceant ptates quã à chrõ habent, nã et de alijs Aptis à Petro posset idem argm fieri, qui tñ à Chrõ habuerunt imme.te ptatem, quod uerò dicit' Epos habuisse ex priuilegio, gratis et sine autho.te et rõne dicit'. quòd si dicat', qr erãt cõfirmati in grã, atqz ideo nõ poterant abuti illa ptate, ppterea fuit data tñ illis. ratio hc ẽ et est ab extrinseco, et ut dicit' per accidens. quid si potuissent abuti? dices, tũc moderaret' à Petro. idem dicam tibi de epis, Chrũs enim uno modo sufficienti puidit omnibq, et Petri ẽt successores potuerũt abuti illa plenissima ptate, ea ergo ratiõne, nec illis erat danda.

Causabant' ẽ aliqui q vox aut mos hereticorq eẽt: petere ius diuinũ, et nolle acquiescere iuri Eccl.o / de hoc supra dictum est, imo mos Ecc.e et cõciliorq fuit ppter ortas hereses aut falsas doctrinas, ẽt catholicorq, velut est hc q residentia Pastorq sit iuris tñ humani, et ppter corruptos ẽt mores ius diuinũ declarare explicare, et extendere, et ex eo deducere dogmata explicita cõtra insurgentes hereses, et perniciosas doctrinas, et corruptelam morq. / cum ergo assertio hc, residentia s. Pastorq tñ ẽe iuris humani sit valde noxia, et sint libri impressi, in qbq

UGR Biblioteca Universitaria

cõtinet, viriqꝫ pro doctis habiti, eam ex proposito asserue,,
rint et defenderint, sintqꝫ homines quartenã propẽ di
ad otium et libertatem equissim. est, imo necc.m eam et
damnare, et libros prohibere, qui modo quodam maiori
damno permittuntur quia catholici sunt, qꝫ libri eorũ
qui pro hereticis habentur.

Simile quid asserebat cardinalis Varmiensis, quoad ideas
veritatẽ epõs ẽẽ institutos a Chrõ, aiebat .n. nobis cõue,,
nire cũ hereticis in hoc qꝫ epi sint a Chrõ de iure diuino
sed tñ, hereticos negare epõs Papę ẽẽ veros epõs. et alle,,
gabat cõfessionẽ Augustanã, sꝫ cõtra ipm tñ plures loci aper,,
tissimi adducti sunt, in quibꝫ heretici, et negãt epõs
ẽẽ et iure diuino et a Chrõ, et superiores presbiteris,
imo et iure diuino equales et eosdem. confessionẽ
.n. augustanã soli Lutherani, et inter illos pauci adhuc,
integram tenẽt, et sunt alij plures heretici ipsis peiores,
ut Caluiniani seu sacramẽtarij, Zuingliani, Anabaptistę
et alij; qui omnes negant epõs ẽẽ e iure diuino, ut negãt
sacramẽta ipa, licet ponãt suas ordinationes modo quo,,
dam, et tñ Concilia definiunt sacrãta ẽẽ instituta a
Chrõ. ponunt et Turce, Sarraceni, Iudei, imo et idolo,,
latrę suos sacerdotes et epõs, et in hoc nobis cũ conueniũt
nunquid ob hoc nõ definiet Synodus epõs ẽẽ iure diuino?
non amplius nec verius epi et sacerdotes, quos ponũt he,,
retici et lutherani sunt veri epi, qꝫ illi, quos isti infi,,
deles ponunt, qꝫ neqꝫ sunt sacerdotes neqꝫ ordinati,
neqꝫ .n. amplius Lutherus erat Papa, aut Caluinus epõs

et

et qui ministri, qui sunt purè laici, sacerdotes, quàm Mahumetus et qui sacerdotes, quin nō amplius/ordinationes hereticorum, quibus prefeciunt suos pastores sunt sacram[ta] q̄ infidelium ordinationes. quare fuit uoluntas dō̄ illa euasio. Ultra hoc q erant qui catholici qui negant, asserentes Chr̄m fecisse Petrum tm̄ epm̄, p[ter] quos erat definien de hac veritates. s. epōs esse institutos à Chrō presbiteris superiores, et illos omnes qui aīes pastores eiusdem Chri precepto tenerj munus suum exercere per se ipos, ac perinde personaliter residere apud suas oues causa oī legitima absentiae cessante. /.

et due illae veritates, epōs. s. esse institutos à Chrō, et superiores presbiteris erant iam quasi decise et definite in 2a. parte huius cōcilij Tridentini secundo iij, dum enim de sacram[to] ordinis agendum esset inter alios iste articulus numero. 6. datus fuit Theologis et Patribus. s.

Epōs iure diuino nō esse institutos, neqz presbiteris superiores, neqz habere ius ordinandi, aut si habent id illis esse cōe cum presbiteris, ordinationesqz ab ipsis factas sine plebis cōsensu irritas esse. / hactenus habebat articulus, cuius omnes partes sunt errores hereticorum huius tpōris, quo arl[e] cum alijs examinato et disputato per Theologos et Prēs, doctrina super illo fuit cōfecta sub his verbis.

Docet deinde sta synodus nō ēē audiendos qui docent epōs iure diuino constitutos nō ēē, cum ex euangelio his manifeste constet Chrm̄ dnm̄ Aplos (in quorum locum epi subrogati sunt) per seipm̄ euocasse, eos qz ad Aplatus

gradum promouisse, neque illud in cogitatione

debere, quod hic tam necessarius et eminens gradus in ecclesia

humana institutione introductus fuerit, quod esset diuinam

prudentiam, tamquam in nobilioribus deficientem suggillare.

pacem quoque ecclesiae summopere perturbant, qui nihil inter

episcopum et presbiteros interesse arbitrantur existimantes eadem

omnino munera iure diuino illis esse permissa, quorum errorem, ex...

plosum iam pridem et damnatum in ecclesia, de integro nunc sancta

synodus condemnat. hactenus doctrina. que patribus exposita

placuit omnibus, demptis solum illis ultimis verbis, de integro

nunc sancta synodus condemnat. que ex animaduersione archiepiscopi

granatensis. et forte aliorum sublata fuere, eo quod canon sine

Anathemismus formandus erat, in quo damnarentur dicti errores,

in reliquo tamen omnibus patribus fuit probata doctrina. iuxta quam

per patres deputatos, qui erant numero. 19. aut. 20. vno

consensu, et nemine contradicente fuit formatus hic canon. 8us

numero.

Si quis dixerit episcopos non esse iure diuino institutos nec presbiteris superiores, aut non habere ius ordinandi, uel id esse presbiteris competere, Anathema sit. quae in dubitatum omnino est, quin si concilium iste mansisset, definitus quoque esset si habita fuisset sessio, quia et doctrina idem omnino continens fuerat omnibus patribus probata, poterant igitur hae duae veritates haberi velut iam definitae. Verum quia ex illa propositione sequi videbatur residentiam quoque esse iuris diuini, si episcopi sunt (cuius definitionem legati omnino fugiebant) cum dederunt articulos de sacramento ordinis, subtraxerunt verbum illud, episcopos iure diuino non esse institutos,

et

et requisiti rogati qq per Archiepm Grannaten et alios prelatos Hispanos, ut illa verba restituerent Ao et theologis ac quibq proponeret examinanda cum aliis, responderunt, hereticos nō negare epōs ēe iure divino, et q̄ si hispani darent loca in quibq hoc negant, iniecit Archieps Grannaten. et eps segobien. loca plura et aperta, in quibq id perspicue negant, nec tn̄ sic voluerunt verba illa restituere aut proponere.

Nonnulli tn̄ theologi loquuti fuere de re hac petentes eam definiri, licet pauci, et in cōgregatiōibq Patrum Archieps Grannaten primus loquutus est de re illa et petijt idem quem sequuti sunt usqz ad 60 Pres, aliis omnibq cōsentientibq legatis, inter quos et nonnulli arguebant nos Hispanos q̄ de re nō proposita a legatis tractaremus usurpantes legatorq munus, quorq tm̄ ēet proponere, innixi verbis in prima sessione huius 3e partis concilij positis proponentibq legatis. A quibus Archieps Grannaten, dum super decretum residentie suam diceret sententiam, respondit se neqz alios Hispanos nō opposuisse, neqz in hoc usurpasse munus legatorq, nam aliud est, dixit, proponere cōiter et ex munere, et aliud aliquid in particulari proponere vel suggerere, fuisse n. Pres in cōcilijs gnālibq, in quibus primus ēt Pont. adesset, duos fuisse modos definiendi, alterum s. coem cum illis verbis, sacro aprobante cōcilio, et alium minus cōmunē, cum illis, sacro suadente aut suggerente Concilio. huius differentie in definiendo cām tractantes iuris canonici doctores, nunc signanter Abbas Panormi.

UGR Biblioteca Universitaria

Isidor. libello de ordine celebrandi concilii qui habetur p. tho. conciliorum in principio. ingrediantur autem si presbiteri religiosi aut diaconi clerici sive laici de his qui forsitan petierit concilium pro qualibet re ire dixerit appellandum: tunc metropolitanus archidiaconum cum sua intimet et ille concilio denuntiet. tunc illis et intrandi singulariter et proponendi licentia concedatur.

super. c. i. de sponsalibus, et. i. et. c. dep...
c. ossius de electione, et alij alibi; quando ...
nebat originaliter procedebat á Papa, vel ab eo propo-
nebat, tunc definiebat cum illis verbis sacro approbante
concilio; quando vero á Concilio, vel ab aliquibus Patribus conci-
lij originem ducebat, seu proponebat, tunc sub illis alijs
verbis definiebat, sacro suadente vel suggerente concilio.
Si ergo in concilijs in quibus Papa aderat, concilium seu
Patres quaeque proponebant, quidni ubi adsunt legati pote-
rit idem quoque fieri, definivit autem Innocentius. iij. in concilio
lateranensi. ut habetur de bapt.mo et eius effectu. c. finali,
licet [illegible], sub illis verbis sacro suadente Concilio.
Addebat dictus Rev.mus Granatensis. si offendit vos verbum propo-
nere, sit hoc suadere, aut suggerere, subministrare aut
consulere, vel in medium iacere, quod si nullum horum placet, sit
petere, hoc. n. nemo potest nos prohibere quominus possimus pe-
tere, quod et minimis accedere id potest, nam et in definitione
Concilij generalis continetur verbalia, nulla persona peten-
te audiri exclusa, tantum abest ut praelati nequeant petere,
audis et dicitis, referre hoc legatis, ut ipsi proponant, aio,
non satis scio, an tot legibus teneamur, sed quid si defecit
ad ipsos, et illis non placet proponere, aut nolunt, quid
tunc remedij? si multi Patres petunt, velut fuit in his tri-
bus veritatibus. s. de iure residentiae episcoporum, et eorum supe-
rioritate ipsis presbiteris? numquid omnia concilij negotia ad
libitum seu voluntatem legatorum, aut unius illorum tractan-
da sunt? non est haec libertas conciliorum, nec de eorum

dignitate

dignitate, neq; epos credo legatos sibi velle tm tribuere. petiuimus ergo, et nō proposuimus, et hoc cum quidem rōne Residentiæ quidem iuris declaratione, q̄ propositus fuerat ille Ar̄lus per legatos, cōsiderarent Pres que via seu rō inveniri possit, ut Pastores sui residerent, sub his verbis; statim ferè oībus Pribus occurrit via hęc et ratio, declaratio s. iuris residentiæ, q si legatorum scopus seu intentio nō erat hęc, Pres nō tenebant statim à principio eā diuinare, nec si diuinassent, statim tenebant nō aperire sensa sua aut nō petere optimā hanc viam et rōnem, /

Quo verò ad duo alia, epos s. eē institutos à Chrō superiores presbyteris, petenda, magnā et rōnem habuimus, illa s. fuisse et cōclusa, et quasi definita vnanimi Prum consensu in 2ª parte huius concilij, ut dictum est supra, et opposita eorum errores eē hereticorum huius tpōris, ut persepius ostensum fuit, et tota synodus tunc intellexit. imo et errores antiquitus iam in ecclā damnatos. /

Pars [illegible] adversariorum v. et cōe erat q papa pt ordinare quemcumq; [illegible] Diecesis absolvere imte et sine licā proprij epi: q̄re est imo [illegible] pastor epus, et sic argumentatur a parte ad facere volut ōia [illegible] putere [illegible] tn ptas nō sit data ei nisi ad edificationem nō in destructionem: pt quilibet eius imte agere [illegible] cas tn sit res quas [illegible] administrat ut proprius [illegible] agere sinat: nl [illegible] ordinem [illegible] pt [illegible] vari[illegible] pro neccte aut [illegible] manifestatione: quato magis [illegible] potes inferiores [illegible] [illegible] sine [illegible] agere [illegible] vari et [illegible] aut necte posset [illegible] seraphim aut cherubim [illegible] inferiores angeli exercere et illu antiapare [illegible] [illegible] celesti illa hierarchia: quato aute [illegible] celesti illi [illegible] [illegible] ordinata magis [illegible] [illegible] [illegible] exceptiones [illegible] [illegible] dispensationes privilegia ut sit via confusa: et [illegible] quilibet [illegible] ut semel exceptus [illegible] seu capitulum seu cenobium aut collegium ppe

tuo

tco maneat exeptu: et leges fiunt seu nunc [illegible] tepe [illegible]
et reseruatur et passi dispensat in legibus et [illegible]
reseruationibus. sed ita ac si essent leges diuine et non alias perpetue maneat et
eque longissime distantibus ab urbe et proxime habitantibus: et residentibus et
munus suum exercentibus et hoc minime curantibus et bonis episcopis et ni
hil episcoporum fructuum facientibus nec faciantibus. hoc ne est potestas quod in
quoduis legem variationem faciendo: ab ut inquit ber. ad eugen. nostrum
facis de digito sesquis a manu et coniungis humero collaterem cum
faciens brachio.
fuerunt hec antiqua ecclesia et antiqua concilia: non etas cipriani aug.
ambros. manebant illis sacrata certa sua iura ex euangelio et [illegible]
sufficientia absque delegatione ad dia necessaria experientia saluti animarum
non erat tunc necesse facere ordinarios delegatos cum non essent excep
tionibus reseruationibus. ab hoc malo venit ut hoc passi ponatur posset
ut delegati pape. [illegible] dominu [illegible] numero multitudine exceptionum
cum usu huius plenitudinis tot detrimenta [illegible] potest quod [illegible]
[illegible] et agitans quid [illegible] possit papa [illegible] patiatur [illegible] non [illegible] semper [illegible]
quis [illegible] dia que [illegible] sed quid expediat [illegible]:
[illegible] ergo [illegible] illis [illegible] tamquam delegati debilitat informat potestatem ordi
nariorum tamquam nihil possit nisi ut delegati. tum sunt dei [illegible] legati et
vicarii: preiudicat metropolitanis facere episcopos delegatos ad causas
in quas ut ordinarii sunt. et que ad illas causas sunt exempti ab illis
cum si velit [illegible] ut delegati non potest appellari ab eis nisi ad
delegantem non ad metropolitanum. est autem hoc quod ordine [illegible]
ordinate fieri debet. [illegible] non [illegible] pro salute [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] euangelium. restituatur sua episcopis non egent his delega
tionibus [illegible] ablatam et reseruatam. pluribus millenis
[illegible] non [illegible] [illegible] exeptionum reseruationum tot dispensationum: redeat
saturnia regna: illa tempora felicissima quod [illegible] [illegible] hic infeli
cissimis temporibus: papa eligat [illegible] episcopos [illegible] eligat tales quibus non
sit [illegible] tot eximi. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] casus exeptionibus et reseruationibus: [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible] iam [illegible] ordinariis [illegible] subijciendi
[illegible] [illegible] [illegible] ablata.

UGR Biblioteca Universitaria